

Vaasan hallinto-oikeus

Diaarinumero 00356/19/5399 00357/19/5399 00359/19/5399

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisessa lupa-asiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

16.6.2021

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **23.6.2021 (7 pv)**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 16.6.2021 nro 21/0097/3, valitukset ympäristölupa-asiassa ja vesiasiassa, avolouhoksen ympäristölupa sekä määräaikaisen kuivattamisen vesilupa, Kokkola ja Kaustinen.

Luvan hakija

Keliber Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **16.6.–23.7.2021** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet ja valitusaika

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. **Valitusaika päättyy 23.7.2021.**

Vasa förvaltningsdomstol

Diarienummer 00356/19/5399 00357/19/5399 00359/19/5399

OFFENTLIG KUNGÖRELSE

Vasa förvaltningsdomstols beslut i ett besvärssärende enligt miljöskyddslagen samt vattenlagen

Dagen då kungörelsen har publicerats på Vasa förvaltningsdomstols webbplats

16.6.2021

Dagen för delfående av beslutet

Enligt 62 a § 3 momentet i förvaltningslagen anses delfåendet ha skett den sjunde dagen efter publiceringstidpunkten.

Dagen för delfående av beslutet är **23.6.2021**. (7 dagar)

Ärende

Vasa förvaltningsdomstols beslut 16.6.2021 nr 21/0097/3 om besvär i ett miljötillståndsärende och vattenhushållningsärende, som har gällt miljötillstånd för dagbrott och tillstånd enligt vattenlagen för tillfällig torrläggning, Karleby och Kaustby.

Den som ansöker om tillstånd

Keliber Oy

Hur kungörelsen och beslutet hålls offentligt tillgängliga

Denna kungörelse och beslutshandlingen hålls offentligt tillgängliga under tiden **16.6.–23.7.2021** på Vasa förvaltningsdomstols webbplats på adressen

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Anvisningar för överklagande och besvärstiden

Anvisningar för hur man överklagar finns i den del av beslutet som gäller överklagande samt i den besvärсанvisning som finns som bilaga till beslutet. **Besvärstidens sista dag är 23.7.2021.**

Antopäivä

16.6.2021

Päätösnumero

21/0097/3

Diaarinumero

00356/19/5399

00357/19/5399

00359/19/5399

Asia Valitukset ympäristönsuojelulain ja vesilain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluvassa lupa-asiassa

Muutoksenhakijat

1. Ullavan kalastusseura r.y.
2. Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta, Korplax delägarlag, Kirilax delägarlag, Rödsö delägarlag, Palo delägarlag, Kaustar delägarlag, Vittsar delägarlag ja Nedervetil fiskargille
3. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry

Luvan hakija Keliber Oy

Päätös, johon on haettu muutosta

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 20.2.2019 nro 36/2019

Ympäristöluparatkaisu

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt Keliber Oy:lle ympäristöluvan Kaustisen kunnassa ja Kokkolan kaupungissa sijaitsevan Syväjärven kaivoksen toimintaan. Ympäristölupa koskee, niiltä osin kuin päätöksellä ei toisin määrätä, hakemuksen mukaista ja laajuista, enintään 540 000 tonnin vuotuista spodumeenipegmatiittimalmin ja kokonaislouhintana enintään 5 Mt vuotuista louhintaa avolouhoksesta, malmin ja sivukiven murskausta, kaivannaisjätteiden käsittelyä ja läjitystä jätealueille ja näihin liittyviä aputoimintoja sekä käsitellyn jäteveden johtamista Ruohojärvenojaan ja edelleen alapuoliseen vesistöön.

Aluehallintovirasto on määrännyt kalatalousmaksun toiminnasta yleiselle ja yksityiselle kalataloudedulle aiheutuvien kalasto- ja kalastusvahinkojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Ennalta arvioiden hankkeesta ei aiheudu muuta vesistöön tai sen käyttöön kohdistuvaa korvattavaa tai toimenpitein hyvitetävää vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta on annettu ohjaus.

Aluehallintovirasto on määrännyt ympäristöluvan voimassaolon osalta, että päätös on voimassa toistaiseksi. Toiminnan olennaiseen muuttamiseen on oltava lupa.

Vesitalousluparatkaisu

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt Keliber Oy:lle luvan Kokkolan kaupungissa Ullavassa sijaitsevien Syväjärven ja Heinäjärven määraikaiseen kuivattamiseen, sedimenttien poistamiseen tarpeellisilta osin sekä patojen rakentamiseen järvien pohjaan avolouhoksen reunan läheisyyteen hakemuksessa esitetyn mukaisesti ja siten muutettuna kuin lupamääräyksistä ilmenee.

Lupa on voimassa kaivostoiminnan keston ajan.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu korvattavaa tai toimenpitein hyvitetävää vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä. Ennakoimattoman vahingon varalta on annettu ohjaus. Järvien tyhjentämisestä aiheutuva kalataloushaitta tutkitaan järven täyttämistä koskevan päätöksen yhteydessä.

Toiminnassa on noudatettava tässä päätöksessä annettuja lupamääräyksiä.

Vesitalousluvan mukaista Syvä- ja Heinäjärven tyhjentämistä ei saa aloittaa ennen kuin ympäristönsuojelulain mukainen lupa on lainvoimainen ja kaivosalueen käyttöoikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien lunastaminen on suoritettu kaivoslain 77 §:n mukaisessa kaivostoimituksessa.

Lupamääräykset

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Toiminnan järjestämistä koskevat yleiset määräykset

1. Luvan saajan on oltava jatkuvasti riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolovelvollisuus). Tässä päätöksessä määrätyn käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailun lisäksi luvan saajan on mm. tuotantoprosessia ja sen tarkkailua jatkuvasti kehittämällä, malmin, sivukiven ja kemikaalien ominaisuuksia koskevaa tietoa lisäämällä sekä toimialakohtaista tietoa ja alan teknistä kehitystä hyödyntämällä varmistettava, etteivät toiminnan päästöt ja haitalliset vaikutukset poikkea siitä, mitä lupahakemuksessa on esitetty ja mille lupa on myönnetty.

Kaivoksen prosessien ohjaus- ja seurantajärjestelmät on suunniteltava ja toteutettava sekä niitä on kehitettävä siten, että ne tuottavat luvan saajalle sellaista reaaliaikaista tietoa, jonka perusteella pystytään arvioimaan myös tällä päätöksellä asetettujen toiminnan ympäristönsuojeluvaatimusten täyttyminen.

Jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa aiheutua sellaisia päästöjä tai ympäristövaikutuksia, joita ympäristölupahakemuksen päästö- tai vaikutusarvioissa ei ole ennakoitu eikä niihin siten tällä päätöksellä ole lupaa myönnetty, on asiasta viipymättä ilmoitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle sekä Kaustisen ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille.

Luvan saajan on lisäksi viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin pilaantumisen ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo aiheutunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi (pilaantumisen torjuntavelvollisuus). Mikäli päästöjen tai niiden vaikutusten muutos on olennainen lupahakemukseen ja tähän lupapäätökseen nähden, on luvan saajan lisäksi laitettava tältä osin aluehallintovirastossa vireille luvan muuttamista koskeva hakemus.

2. Luvan saajan on toimitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi suunniteltuja ympäristönsuojelurakenteita koskevat suunnitelmat (esim. kaivannaisjätealueet, varastoalueet, selkeytysaltaat ja pintavalutuskentät sekä muut rakenteet, joilla estetään tai vähennetään päästöjen muodostumista ja leviämistä ympäristöön), tämän päätöksen määräysten mukaisiksi tarkistettut ja päivitettyt yksityiskohtaiset rakennus- ja laadunvalvontasuunnitelmat sekä työselostukset viimeistään kolme kuukautta ennen niiden rakentamisen aloittamista.

Ympäristönsuojelurakenteet voidaan ottaa käyttöön, kun Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on riippumattoman valvojan yhteenvedon ja laadunvalvontakokeiden tulosten perusteella todennut tehtyjen rakenteiden täyttävän niille asetetut vaatimukset.

Ympäristönsuojelurakenteita koskevat suunnitelmat ja mitoituslaskelmat tulee toimittaa tiedoksi myös Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

3. Toimintaan liittyvät patorakenteet sekä patorakenteiden toimivuuteen liittyvä tarkkailu on toteutettava patoturvallisuusviranomaisen vaatimusten mukaisina. Patoja koskevat yleissuunnitelmat on täydennettävä rakennussuunnitelmatasoisiksi ja nämä tarkemmat toteuttamissuunnitelmat sekä patoturvallisuuteen liittyvää tarkkailua koskevat suunnitelmat on toimitettava patoturvallisuusviranomaiselle hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista, patoturvallisuusviranomaisen kanssa sovittavana ajankohtana.

Padot voidaan ottaa käyttöön, kun patoturvallisuusviranomaisen on patoturvallisuuslain mukaisesti luokitellut padot ja hyväksynyt vahingonvaaraselvityksen ja tarkkailuohjelman.

4. Tämän päätöksen mukaisen toiminnan edellyttämät mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

5. Rakentamisessa ja ympäristönsuojelurakenteiden toteutuksessa on noudatettava rakentamista ja käytettäviä materiaaleja koskevia standardeja sekä yleisesti käytettyjä ja hyväksyttäviä rakennus- ja työtapoja niin, että laadukkaan ra-

kentämisen ja hyvän rakentamiskäytännön vaatimukset täyttyvät. Rakentamiseen vaadittavan ammattitaidon, työmaajärjestelyjen sekä rakentamisen osalta on noudatettava alaa koskevia yleisiä hyväksytyjä menetelmiä, standardeja tai normeja.

6. Luvan saajan on järjestettävä ympäristönsuojelu- ja patorakenteiden oikean toteuttamisen varmistamiseksi riippumaton laadunvalvonta. Laadunvalvojan on oltava ympäristönsuojelurakenteiden osalta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja patorakenteiden osalta Kainuun ELY-keskuksen hyväksymä asiantuntijataho, joka ei ole kyseisen kohteen suunnittelija tai toteuttaja ja jonka asiantuntimus ympäristönsuojelurakenteiden toteuttamisessa tai niiden valvonnassa on osoitettu.

Valitun laadunvalvojan on oltava rakennustyömaalla jatkuvasti tai käytävä rakennuskohteissa vähintään ELY-keskuksen hyväksymän laadunvalvontasuunnitelman mukaisesti tai muuten ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla niin, että hänen on mahdollista todeta keskeisten työvaiheiden toteutuminen hyväksytyjen suunnitelmien mukaisesti ja niiden laadunvarmennuksen toimivuus, tarkastaa laadunvalvonnan tulokset, puuttua mahdollisiin epäkohtiin sekä varmistaa, että todetut puutteet ja virheet on korjattu asianmukaisesti.

Laadunvalvojan havaitsemista puutteista ja virheistä on ilmoitettava viipymättä ELY-keskuksille.

Laadunvalvojan on laadittava kunkin kohteen rakentamisen laadunvalvonnasta yhteenvetoraportti, joka sisältää laadunvalvonnan tulokset. Raportista on käytävä ilmi muun muassa todetut poikkeamiset asetetuista vaatimuksista ja laadunvalvontasuunnitelmasta sekä toteutetut toimenpiteet puutteiden ja virheiden korjaamiseksi.

7. Luvan saajan on nimettävä ympäristönsuojeluun liittyvien asioiden ja kaivannaisjätteiden jätealueiden vastuuhenkilö(t) ja heidän yksityiskohtaiset vastualueensa ja ilmoitettava hänen/heidän yhteystiedot Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle sekä Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja terveydensuojeluviranomaiselle. Luvan saajan on huolehdittava vastuuhenkilöiden riittävästä kouluttamisesta ja pätevyyden ylläpitämisestä.

8. Kaivosalueelta ei saa kaataa puustoa muutoin kuin mikä on tarpeen rakentamisen tai hankkeen toteuttamisen vuoksi.

9. Luvan saajan on ilmoitettava vähintään kuukautta aikaisemmin kaivos-hankkeeseen liittyvien rakentamistöiden aloittamisesta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle, Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja terveydensuojeluviranomaiselle sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle.

Kaivostoiminnan aloittamisesta (malmin louhinnan alkaminen) on ilmoitettava vähintään kuukautta aikaisemmin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle, Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja terveydensuojeluviranomaiselle sekä aluehallintovirastolle.

10. Kaikista toiminnan muutoksista on ilmoitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja annettava tiedoksi Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoitukseen on liitettävä arvio muutoksen vaikutuksista päästöihin ja niiden ympäristövaikutuksiin tarkasteltuna kaikkien päästoelementtien osalta sekä luvan saajan oma arvio siitä, edellyttääkö muutos ympäristöluvan muuttamista tai tarkkailun tarkentamista.

Päästöt vesiin ja vesien johtaminen

11. Puhtaat sade-, sulamis- ja valumavedet ja muut vedet, joista ei aiheudu päästöjä tai ympäristön pilaantumisen vaaraa, on pidettävä erossa likaantuneista vesistä.

Puhtaiksi todetut vedet saa johtaa alapuoliseen uomaan. Kyseisten vesien likaantumattomuus on tarvittaessa osoitettava vedenlaatuselvityksin ja -mittauksin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Avolouhoksen kuivatusvedet, louhitun malmin, sivukiven tai läjitetyn jätteen kanssa kosketuksiin joutuvat sade-, valuma- ja suotovedet sekä muut vastaavat likaantuneet vedet (jätevedet) on kerättävä ja käsiteltävä lupamääräyksen 14 mukaisesti.

12. Kaivosalueen toiminnan aikainen vesienkäsittely ja vesienkäsittelyrakenteet tulee toteuttaa hakemuksen Liitteessä 1, Vesien johtaminen ja rakenteet (19.12.2018, 1:5000) sekä Liitteessä 2, Toiminnan aikainen vesien johtaminen (19.9.2018, 1:2500) esitettyjen suunnitelmien mukaisesti.

Pintavesien pääsy louhokseen, sivukiven läjitysalueelle ja muille kiviaineksien varastokentille on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi louhoksen ja kenttien ympärille tehtävillä ympärysojilla.

Päästöjä vesiin rajoittavat vesienkäsittelyrakenteet kuten altaat ja pintavalutus-kentät ja näihin liittyvät vesienjohtamisjärjestelmät kuten ojitukset on rakennettava pääosin valmiiksi ennen varsinaisen kaivostoiminnan aloittamista. Kunkin yksittäisen rakentamiskohteen vesienkäsittely- ja johtamisrakenteet mukaan lukien vesitalousluvan lupamääräyksissä määrätyt rakenteet on oltava kaivosalueella valmiina ennen päästöjä aiheuttavien toimintojen aloittamista.

13. Kaivoksen rakentamisvaiheessa eri rakentamisalueilla muodostuva kiintoainepitoinen valumavesi on johdettava selkeytysaltaiden ja pintavalutus-kentän kautta Ruohojärvenojaan.

Rakentamisalueilta, joilta vesiä ei ole mahdollista johtaa selkeytysaltaaseen ja ennen selkeytysaltaan valmistumista rakennettavissa kohteissa on johtaminen toteutettava vähintään valuma-alueen koon mukaan mitoitettuna paikallisen selkeytysaltaan ja mahdollisuuksien mukaan pintavalutuksen kautta Ruohojärvenojaan. Näiden paikallisten vesien johtamisjärjestelyjen rakentamissuunnitelmat on toimitettava vähintään kaksi kuukautta ennen niiden toteuttamista Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle.

Rakentamisaikana maastoon johdettavien vesien kiintoainepitoisuus saa olla enintään 30 mg/l.

14. Kaikki vesistöön johdettavat lupamääräyksessä 11 tarkoitetut jätevedet on käsiteltävä hakemuksessa esitetyllä tai vähintään vastaavan tehoisella tavalla niin, että pintavalutuskentiltä (PVK 1 ja PVK 2) Ruohojärvenojaan johdettavan veden kokonaispitoisuudet alittavat seuraavat päästöraja-arvot:

Arseeni	0,1 mg/l
Kokonaistyyppi	30 mg/l
sulfaatti	500 mg/l
Kiintoaine (hehkusjännös)	15 mg/l

Arseeni- ja sulfaattipitoisuus on laskettava virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona ja kokonaistyyppipitoisuus virtaamapainotteisena puolivuosiskeskiarvona. Kiintoaineen hehkusjännöksen pitoisuus on laskettava johtamisvuorokausien virtaamapainotteisena puolivuosiskeskiarvona.

Käsitellyn ja vesistöön johdettavan jäteveden pH:n on oltava jatkuvasti 6,0–9,0 välillä.

Vesistöön johdettavan veden tavoitearvona on kokonaistyyppipitoisuuden osalta 20 mg/l virtaamapainotteisena neljännesvuosiskeskiarvona. Tavoitearvot ylittävistä pitoisuuksista ja toimista, joihin on ryhdytty tavoitearvon alittumiseksi, on ilmoitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle.

Kaivosalueelta Ruohojärvenojaan johdettavien, lupamääräyksen 11 tarkoittamien käsiteltyjen jätevesien aiheuttama yhteenlaskettu päästö vesiin saa olla kokonaistypen osalta enintään 15 000 kg/a.

15. Luvan saajan on otettava kaivoksella käyttöön vesitaseen hallintaan ja sen ennustamiseen liittyvä mallinnusohjelma ja hankittava tarkkailun ja muualta saatavilla olevan tiedon kautta tarvittavat lähtötiedot mahdollisimman luotettavan mallinnuksen kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

16. Toimintaa on harjoitettava siten, että vesienkäsittelyrakenteissa on aina riittävästi vesivarastotilaa ja puhdistusjärjestelmässä käsittelykapasiteettia tilastollisesti ennakoitavien vähintään 1/20 vuodessa sattuvien rankkasateiden, sateisten jaksojen tai kevään sulamisvesien varalle.

Toiminnanharjoittajan on myös varauduttava vesienkäsittelyrakenteiden vesivarastokapasiteetin ylittävien vesimäärien hallintaan siten, että lupamääräyksessä 14 asetettuja päästöraja-arvoja ei ylitetä.

17. Louhinnassa on käytettävä pääsääntöisesti räjähdysaineita, joissa tyyppi on niukkaliukoisessa muodossa. Reikien panostus ja räjäytys on tehtävä siten, että sivukiven tai malmin sekaan jäävän räjähtämättömän räjähdysaineen määrä on mahdollisimman pieni. Räjähteen käsittelytapoja on jatkuvasti kehitettävä niin, että räjähtämättömän räjähdysaineen määrä on mahdollisimman pieni.

18. Luvan saajan on louhinnan aikana tiivistettävä riittävästi kallioruhjeita, mikäli toiminnan aikana osoittautuu, että kallioruhjeista purkautuu merkittävästi

suolaantunutta tai muita epäpuhtauksia sisältävää vettä.

Mikäli lopulliseen louhittuun kallioseinämään jää kiilleliuskepintainen kallio on se ruiskubetonoitava happamuushaittojen estämiseksi tai vähentämiseksi. Ruiskubetonointi on tehtävä mahdollisimman nopeasti louhostoiminnan sen salliessa.

19. Pintavalutus kentillä olevat ojat on tukittava ennen kenttien käyttöönottoa ELY-keskuksen kanssa sovittavalla tavalla. Käyttötarkkailussa pintavalutus kentillä havaitut mahdolliset oikovirtaukset on estettävä padotuksin tai muilla toimenpiteillä ja penkereiden vuodot on estettävä.

Selkeytysaltaiden ja pintavalutus kenttien toimivuutta sekä selkeytysaltaiden täytymistä on seurattava säännöllisesti. Jätevesien laskeutustulosta heikentävä ylijäämäliete on poistettava selkeytysaltaista. Liete saadaan sijoittaa sivukivien läjitysalueelle tai sedimenttien läjitysalueeseen.

20. Luvan saajan on osallistuttava pintavalutus kentältä vesien johtamiseen käytettävän Ruohojärvenojan kunnossapitoon osaltaan ja siltä osin kuin kunnostustarve johtuu kaivosalueen vesien johtamisesta.

Päästöt ilmaan

21. Toiminnasta aiheutuvaa pölyämistä on tarkkailtava silmämääräisesti ja ehkäistävä jatkuvasti. Murskauksessa pölypäästöjä on rajoitettava pitämällä pudotuskorkeudet mahdollisimman pieninä, koteloimalla päästölähteet kattavasti ja tiiviisti taikka käyttämällä pölyn torjumisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Varastokasat ja ajoneuvojen kuormat on tarvittaessa kasteltava ja pölyn leviäminen ajoneuvoista toiminta-alueen ulkopuolella on estettävä. Porausyksiköt on varustettava pölyn talteenottolaittein. Kuljetettaessa malmia rikastettavaksi malmikuormat on peitettävä pölyämisen estämiseksi.

Hajapölypäästöjä on rajoitettava liikenneväylien sekä louhos- ja varastointialueiden suunnitelmallisella pölyn sidonnalla ja toimintatapoja kehittämällä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus voi tarvittaessa määrätä luvan saajan selvittämään kaivoksen toiminnasta aiheutuvat pölyhaitat ja ryhtymään toimiin pölyhaitan torjumiseksi.

22. Toteutetuista pölyn torjuntatoimenpiteistä on raportoitava ympäristönsuojelun vuosiyhteenveden yhteydessä.

Kaivannaisjätteet ja niiden käsittely ja hyödyntäminen

27. Toiminnassa muodostuvien ympäristönsuojelulain 113 §:ssä tarkoitettujen kaivannaisjätteiden nimikkeet ovat jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) mukaisesti:

Jae	Jäteluokitus
Sivukivi	01 01 02
Pintamaat	01 01 02
Selkeytysaltaiden pohjalietteet	01 01 02

Pintamaat luokitellaan pysyviksi jätteiksi. Sivukivet eivät ole pysyvää jätettä.

28. Luvan haltijan on seurattava ja pidettävä kirjaa ominaisuuksiltaan erilaisen kaivannaisjätteiden määrästä ja sijoituspaikasta.

29. Kaivostoiminnassa muodostuva sivukivi on ensisijaisesti hyödynnettävä, mikäli sen tekniset ja ympäristöominaisuudet mahdollistavat hyötykäytön.

Kaivostoiminnassa muodostuvat hyötykäyttöön kelpaamattomat sivukivet, lukuun ottamatta kiisupitoista kiilleliusketta, on läjitettävä hakemuksen täydennyksen liitteessä 3 (31.5.2018, rev 19.9.2018, 1:2 500) esitetyle sivukiven läjitysalueelle.

30. Louhittava sivukivi ei ole jätettä, jos:

- se välittömästi tai lyhyen varastointiajan jälkeen toimitetaan rakennus- tai muussa toiminnassa käytettäväksi,
- sen sulfidisen rikin pitoisuus on alle 0,1 %,
- se ei omaa haponmuodostuspotentiaalia tai sisällä ympäristön kannalta merkittävässä määrin haitallisia metalleja ja jos
- se täyttää muutoinkin rakennuskivelle asetettavat vaatimukset.

31. Poistettavat kivennäismaat eivät ole jätettä, jos

- ne toimitetaan välittömästi tai lyhyen varastointiajan jälkeen rakennus- tai muussa toiminnassa käytettäväksi ja
- niiden metallipitoisuudet eivät ylitä valtioneuvoston asetuksessa nro 214/2007 maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annettua alempaa ohjearvoa.

Kivennäismaata saadaan hyödyntää kaivosalueen sisällä tapahtuvassa rakentamisessa.

32. Toiminnassa muodostuvien kaivannaisjätteiden jätehuollosta on huolehdittava hakemuksen liitteenä 28.5.1 (11.4.2018, päivitetty 21.5.2018) olevan, toiminnalle laaditun Syväjärven louhosalueen kaivannaisjätteiden jätehuoltosuunnitelman ja tässä päätöksessä määrätyn mukaisesti.

Jos kaivannaisjätteen määrä, laatu taikka jätteen käsittelyn tai hyödyntämisen järjestelyt muuttuvat merkittävästi, on kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa muutettava. Lupaa on tällöin muutettava siten kuin ympäristönsuojelulain 114 §:n 4 momentissa säädetään.

Kaivannaisjätealueet

33. Sivukivialue luokitellaan muuksi kaivannaisjätteen jätealueeksi, jolle saa

sijoittaa vain Syväjärven avolouhoksesta louhittavaa sivukiveä, jonka jätenimike on 01 01 02, muiden kuin metallimineraalien louhinnassa syntyvät jätteet sekä kaivosalueen selkeytsaltaiden pohjalietteitä.

Sivukivialue voidaan toteuttaa hakemuksessa esitetyn mukaisesti. Alueen pohjan korkeussuhteet ja suotovesiojat tulee suunnitella ja toteuttaa suotovesien keräilemiseksi ja johtamiseksi hallitusti vesienkäsittelyn kautta Ruohojärvenojaan toiminnan aikana ja sen päätyttyä.

Sivukivialueen täyttötoiminta on tehtävä hakemuksen liitteenä esitetyn Syväjärven louhosalueen kaivannaisjättesuunnitelman ja piirustuksen Liite 28.2 A3 (17.5.2018, 1:2 000) mukaisesti.

Sivukivialueiden ylin täyttötaso saa olla korkeintaan tasolla $N_{2000} + 119$ metriä.

Sivukiviläjityksen reunaluiskat on muotoiltava kaltevuuteen 1:3 tai loivemmiksi ja lakiosat on rakennettava reunoja kohti viettäviksi. Luiskan muotoilu on tehtävä viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun luiska saavuttaa lopullisen korkeuden. Samalla alueen pintaan on tehtävä pintarakenteen toteuttamisen edellyttämä tarvittava kiilaus.

Läjitysalueen maisemointia tulee tehdä mahdollisuuksien mukaan jo kaivoksen toiminnan aikana. Läjitysalue on maisemoitava kaivosalueelta otetuilla pintamaa-aineksilla ja muilla puhtailta maa-aineksilla ja kasvukerroksilla. Pinta on muotoiltava siten, että siihen ei jää vettä kerääviä painanteita. Läjitysalue on saatettava maisemaan ja ympäröivään maastoon soveltuvaksi.

34. Pintamaiden läjitysalueille saa sijoittaa vain Syväjärven kaivoksen alueelta poistettavia pintamaita, jonka jätenimike on 01 01 02, muiden kuin metallimineraalien louhinnassa syntyvät jätteet.

Rakentamisen aikana muodostuvat maamassat ja kaivannaisjäteasetuksen tarkoittamat pilaantumattomat maa-ainekset (pysyvä kaivannaisjäte) on varastoitava sivukivialueen kaakkoispuolella olevalle pintamaiden läjitysalueelle tai muualle kaivosalueelle siten, että ne ovat helposti hyödynnettävissä lopulliseen tasoon täytettyjen jätealueiden sulkemis- ja maisemointitöissä. Kivennäismaat on varastoitava erilleen kasvukerrokseksi soveltuvista turpeista ja humumaista. Varastokasat on muotoiltava mahdollisimman hyvin maastoon sopiviksi. Eroosion rajoittamiseksi luiskat on tehtävä enintään kaltevuuteen 1:3 ja kasvitettava.

35. Syvä- ja Heinäjärven ruoppausmassojen (liejun) läjitysaltan pohjan korkeussuhteet, reunapadot ja suotovesiojat tulee suunnitella ja toteuttaa suotovesien keräilemiseksi ja johtamiseksi hallitusti vesienkäsittelyn kautta Ruohojärvenojaan toiminnan aikana ja sen päätyttyä.

36. Vesienkäsittelyaltaiden pohjalietteet tulee sijoittaa sivukivialueelle.

37. Louhinnassa syntyvä kiisupitoinen kiilleliuske tulee sijoittaa hakemuksen täydennyksen liitteessä 3 Syväjärvi layout (31.5.2018, rev 19.9.2018, 1:2500) esitetyille kiisupitoisen kiilleliuskeen lastaus- ja väliavarastointialueelle, jossa

sitä saa varastoida korkeintaan kolmen (3) kuukauden ajan sen louhinnasta alkaen, jonka jälkeen se tulee toimittaa toimijalle, jolla on lupa vastaanottaa ja sijoittaa kyseistä jätettä.

38. Sivukiven läjitysalueen, ruoppausmassojen (liejun) läjitysalueen sekä murskausalueen ja kiisupitoisen kiilleliuskeen välivarastointialueen pohjamaan kantavuus on oltava luontaisesti tai rakennusteknisin toimin vahvistettuna sellainen, että alueella on sille tulevalle enimmäiskuormituksella riittävä varmuus maapohjan sortumista vastaan.

Kaikki jätealueet on toteutettava siten, että myös niille sijoitetuilla jätteillä ja niihin liittyvillä rakenteilla on kaikissa olosuhteissa riittävä varmuus jätealueen sisäistä sortumista vastaan.

39. Läjitysalueiden ja altaiden käytettävissä rakenneratkaisuissa ja muissa teknisissä yksityiskohdissa on noudatettava päätöksen antamisen jälkeen tehtävissä tarkentavissa rakennesuunnitelmissa, työselostuksissa ja laadunvalvontasuunnitelmissa asetettuja tarkempia vaatimuksia.

40. Jätealueiden, kiisupitoisen kiilleliuskeen välivarastointialueen ja murskausalueen ympärille on kaivettava tarvittavat ympärys- ja niskaojat, joilla kerätään likaantuneet suoto- ja valumavedet käsiteltäväksi hakemuksen täydennyksen liitteessä 1 (19.12.2018, 1:5 000) esitetyn mukaisesti ja ohjataan ulkopuoliset puhtaat valumavedet jätealueiden ohitse.

41. Kaivannaisjätteiden jätealueiden hoidosta vastaavalla henkilöllä ja hänen varahenkilöllä on oltava tehtävän asianmukaisen hoidon vaatima koulutus ja kokemus. Tehtävään nimettyjen henkilöiden yhteystiedot on ilmoitettava kirjallisesti ennen rakentamistöiden aloittamista ja sen jälkeen yhteystietojen muuttuessa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle sekä Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.

42. Luvan saaja vastaa alueella olevien kaivannaisjätteen jätealueiden jälkihoidosta, tarkkailusta ja suotovesien käsittelystä niin kauan kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että jätealueista ei aiheudu ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, eikä päästöjä ja niiden vaikutuksia ole tarpeen tarkkailla. Mainittujen vastuiden loppumisesta päättää ympäristölupaviranomainen.

Muut jätteet

43. Toiminnassa muodostuvat muut jätteet on ensisijaisesti pyrittävä toimittamaan hyötykäyttöön. Ne on säilytettävä toisistaan erillään siten, että jätteiden hyödyntämismahdollisuuksia ei jätteitä sekoittamalla heikennetä. Jätteet on kerättävä, lajiteltava, varastoitava ja käsiteltävä siten, että niistä ei aiheudu roskaantumista, hajuhaittaa tai muutakaan ympäristön pilaantumisen vaaraa. Hyötykäyttökelpoiset jätteet on toimitettava hyödynnettäväksi ja muut jätteet loppusijoitettavaksi laitokseen, käyttökohteeseen tai kaatopaikalle, jonka ympäristöluvassa tai sitä vastaavassa päätöksessä on hyväksytty kyseisen jätteen käsittely.

44. Vaaralliset jätteet on lajiteltava erikseen ja varastoitava niin, että niistä ei

aiheudu vaaraa. Ne on toimitettava käsiteltäväksi toimijoille, joilla on lupa kyseisten jätteiden vastaanottoon. Luovutettaessa vaarallisia jätteitä ne on pakattava tiiviiseen ja jätteen vaaraominaisuuksilla merkittyyn pakkaukseen. Vaarallisten jätteiden siirroista on laadittava siirtoasiakirja.

45. Kaikista toiminnassa syntyvistä jätteistä on pidettävä kirjaa, josta ilmenee jätteiden määrä, laatu, alkuperä sekä toimitusaika ja -paikka. Kirjanpitoa on säilytettävä vähintään kuusi vuotta.

46. Räjähdysaineita sisältävät esineet ja välineet on hävitettävä räjähteitä koskevien vaatimusten mukaisesti.

Varastointi ja huoltotoiminta

47. Toiminnassa käytettävät raaka- ja tuotantoaineet, kemikaalit ja polttoaineet sekä muodostuvat jätteet on varastoitava siten, että varastoinnista ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

Ympäristölle haitallisten raaka- ja tuotantoaineiden, kemikaalien, polttoaineiden ja jätteiden varastot ja säiliöihin liittyvät putkistot on rakennettava siten, ettei kyseisiä aineita pääse onnettomuustilanteissakaan ympäristöön.

Alueelle sijoitettavalle räjähdysainevarastolle on haettava lupa Tukesista.

48. Kemikaalit ja vaaralliset jätteet on säilytettävä suljetuissa ja asianmukaisesti merkityissä astioissa. Astiat on varastoitava tilassa, joka on tiivispohjainen, katettu ja vähintään reunakorokkein varustettu sekä lukittava. Nestemäisiä kemikaaleja tai vaarallisia jätteitä sisältävät astiat on sijoitettava suoja-altaisiin, joiden tilavuus on vähintään suurimman varastoastian tilavuus.

Erilaatuisia vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään. Samansisältöisiä vaarallisia jätteitä voidaan yhdistää, mutta ei kuitenkaan laimentaa.

49. Louhosalueen työkoneiden polttonesteen jakelu on toteutettava pääsääntöisesti alueelle sijoitettavan jakeluaseman kautta. Työkoneissa käytettävät polttoaineet on varastoitava tiiviille alustalle sijoitetuissa työmaakäyttöön tarkoitetuissa säiliöissä. Polttoainesäiliöt tulee sijoittaa työmaalla niin, että alueella suoritettavat räjäytystyöt eivät aiheuta niille riskiä. Säiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä tai kiinteästi valuma-altaallisia säiliöitä. Suoja-altaan tilavuuden on oltava vähintään suurimman altaaseen sijoitetun säiliön tilavuus. Säiliöt on varustettava laponestolla ja ylitäytönestimillä sekä tankkauslaitteistot lukittavilla sulkuventtiileillä ja säiliöiden on kestettävä mekaanista ja kemiallista rasitusta. Jakelulaitteiden läheisyydessä on oltava ohjeet asianmukaisine varusteineen vuotojen ja tulipalojen varalle. Säiliöt on pidettävä kunnossa ja ne on tarkastutettava määräajoin. Tarkastuspöytäkirjat on pyydettyä esitettävä valvontaviranomaiselle.

Polttoaineiden tankkausalueen sade- ja sulamisvedet on käsiteltävä öljynerotuskaivossa ennen niiden johtamista selkeytysaltille.

Luvan saajan on varmistettava, että myös alueella toimivat urakoitsijat noudattavat tämän määräyksen vaatimuksia.

50. Malmin ja sivukiven kuljetuksessa käytettävän kaluston ja tieliikenteeseen tarkoitettujen ajoneuvojen polttonesteen jakelu on toteutettava lainsäädännön mukaisilla jakeluasemilla.

Häiriö- ja poikkeustilanteet

51. Vahingoista ja onnettomuuksista, joissa haitallisia aineita kuten öljyä, polttoaineita ja kemikaaleja pääsee vuotamaan pintavesiin, pohjavesiin tai maaperään on viipymättä ilmoitettava Keski-Pohjanmaan hätäkeskukseen, Kokkolan kaupungin sekä Kaustisen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle.

Luvan saajan on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vahinkojen torjumiseksi, tilanteen palauttamiseksi ennalleen sekä tapahtuneen toistumisen estämiseksi ja tarpeellisen tarkkailun järjestämiseksi.

Toiminta-alueelle tulee varata öljyntorjuntaan soveltuvaa imeyttämisainetta mahdollisten öljyvahinkojen torjumisen varalta. Materiaalien sijainti ja käyttöönotto tulee olla kaikkien alueella työskentelevien tiedossa ja saatavilla. Mahdollisen öljyvahingon torjunnassa tulee noudattaa Kaustisen kunnan öljyvahingontorjuntaviranomaisen määräyksiä.

52. Luvan saajan on laadittava suunnitelma, joka koskee toimintaa häiriö- ja poikkeustilanteiden aikana, sekä pidettävä yllä toimintavalmiutta erityistilanteiden varalta.

Luvan haltijalla tulee olla valmiudet hankealueella tapahtuvien konevaurioiden tai onnettomuuksien aiheuttamien ympäristövahinkojen torjuntaan. Häiriö- ja poikkeustilanteiden syyt on välittömästi selvitettävä. Havaitut viat on korjattava ja häiriötekijät poistettava viipymättä.

- - -

Vesitalousluvan lupamääräykset

54. Syväjärven ja Heinäjärven kuivattaminen tulee suorittaa lintujen pesimäajan ulkopuolella.

55. Syväjärvi ja Heinäjärvi saadaan kuivattaa pumppaamalla ja vesiä johtamalla yhteensä korkeintaan 50 l/s virtaamalla siten, että virtaama Ruohojärvenojassa pisteessä Ruohojärvenoja alapuoli on enintään yhteensä 200 l/s.

Pumppauksen alkuvaiheessa sekoittumaton järvivesi saadaan johtaa ojien kautta Ruohojärvenojaan. Kun järviveden samentumista on silmin havaittavissa, vedet tulee johtaa laskeutusaltaan kautta ja tyhjennyksen loppuvaiheessa samentuneimmat vedet tulee johtaa myös pintavalutus kentän kautta. Pumpaus on toteutettava siten, että pohjasedimentit sekoittuvat mahdollisimman vähän pumpattavaan veteen. Järvet on tyhjennettävä vedestä mahdollisimman hyvin ennen ruoppausten aloittamista.

Vesien johtamiseen ja käsittelyyn tarvittavat rakenteet on oltava rakennettuna valmiiksi ennen järvien tyhjentämisen aloittamista.

56. Vesien juoksutus Syväjärvestä ja Heinäjärvestä on järjestettävä ja ajoitettava niin, että toiselle kuuluvalla alueella ei vesien johtamisen seurauksena aiheudu vahingollista vettymistä tai muuta vahinkoa. Jos haittoja ilmenee, luvan saajan on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin haittojen poistamiseksi ja ehkäisemiseksi.

57. Syväjärven ja Heinäjärven kuivatukseen liittyvät rakennustyöt on tehtävä siten, ettei niistä aiheudu sellaista veden samentumista tai muuta vahingollista seurausta, joka kohtuullisin kustannuksin on estettävissä.

58. Syväjärven ja Heinäjärven valuma-alueelta tuleva vesi saadaan johtaa järvien ohi alapuolisiin uomiin hakemuksen liitteessä 10B esitetyllä tavalla ja täydennyksen liitteessä 3 (31.5.2018, rev 19.9.2018, 1:2 500) esitettyjen ojien patoamisten ja eristysojan avulla. Vesien johtamisen yksityiskohtia voidaan muuttaa sopimalla Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa.

59. Ruoppausmassojen, liejun ja poistettavien muiden sedimenttien ja maainesten kuljetus ruoppausmassojen (liejun) läjitysalueelle on tehtävä niin, että aineksia ei pääse kuljetuksen aikana valumaan ympäristöön. Liejun ja pohjasedimentin poistotyön aikana kaikki kuivatusvedet on johdettava kaivoksen vesienkäsittelyjärjestelmään.

Mikäli sedimentin poisto toteutetaan imuruoppauksena, tulee ruoppauksen toteutuksesta toimittaa suunnitelma valvontaviranomaiselle.

60. Vesitalousluvassa tarkoitetut rakennustyöt on aloitettava ja saatettava olennaisilta osiltaan loppuun neljän vuoden kuluessa siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman uhalla, että lupa muutoin raukeaa.

Luvan saajan on ilmoitettava töiden aloittamisesta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle sekä Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille vähintään kuukautta ennen järvien tyhjentämisen aloittamista. Töiden valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa töiden päättymisestä lukien.

61. Hakijan tulee laittaa aluehallintovirastoon vireille hyvissä ajoin, kuitenkin vähintään 12 kuukautta ennen kaivostoiminnan lopettamista, lupahakemus, jolla ratkaistaan uuden järven pysyttämiseen tarvittava käyttöoikeus ja annetaan järven täyttämistä sekä patojen poistamista koskevat lupamääräykset.

Tarkkailumääräykset

62. Toimintaa ja sen vaikutuksia on tarkkailtava hakemuksessa esitetyn tarkkailusuunnitelman (Liite 26E2, 23.4.2018) sekä Tarkkailu ja raportointisuunnitelman (Liite 26A-D, 21.5.2018) mukaisesti tässä lupamääräyksessä määrättyllä tavalla muutettuna ja täydennettynä:

Käyttötarkkailu

Kaivosalueelta vesistöön johdettavan veden määrää on mitattava.

Ruohojärvien kuivattamisen aikainen tarkkailu

Kuivattamisen aikaista veden laatua on tarkkailtava pisteiden Ruoho-1, Ruoho-2, Ryti lisäksi myös pisteestä Vato.

Kuivatusveden samentumista on tarkkailtava silmämääräisesti järvien tyhjentämisen aikana.

Kaivostoiminnan kuormitustarkkailu:

Kaivokselta purettavista vesistä (Sy-PVK1 ja Sy-PVK2) on otettava näytteet ja analysoitava ne tarkkailusuunnitelman mukaisesti kuukausittain eli kaksitoista kertaa vuodessa (12 krt/vuosi).

Kaivosalueelta pintavalutuskenttien (PVK1 ja PVK2) kautta vesistöön johdettavan veden virtaamaa on mitattava jatkuvasti mittakaivoista. Molempiin päästötarkkailupisteisiin Sy-PVK1 ja Sy-PVK2 on asennettava automaattinen näytteenotin, jolla on otettava yhden vuorokauden kokoomanäyte kerran kuukaudessa. Poikkeustilanteissa kokoomanäytteitä on otettava myös muulloin valvojan niin vaatiessa.

Avolouhoksesta laskeutusaltaaseen PSP1 pumpattavan veden määrää on seurattava.

Liitteen 26E2 taulukkoon 4 on lisättävä kloridi- ja rautapitoisuudet, jotka tulee analysoida näytteistä taulukossa esitettyjen määritysten lisäksi.

Vesistötarkkailu:

Pintavesien ja vesistöjen tarkkailusuunnitelmassa (Liite 26E2 kappale 3) kuvassa 3 esitetty näytepiste ”Ullava 1” tulee siirtää merkittävästi lähemmäksi Vanha Torojaa Alikylän jälkeen. Luvan saajan on sovittava tarkasta paikasta ELY-keskuksen kanssa.

Pintaveden tarkkailupisteistä Ruoho 1, Ruoho 2, Ryti, Vato, Ullava 1 ja Ullava 2 otettavista näytteistä (4 krt/vuosi) tulee analysoida esitettyjen parametrien lisäksi kloridi- ja rautapitoisuudet.

Toiminnanharjoittajan tulee huolella dokumentoida vesistönäytteenottojen paikat (Ruoho 1, Ruoho 2, Ryti, Vato, Ullava 1 ja Ullava 2), jotta näytteenotto tapahtuu joka kerta samasta paikasta ja syvyydestä.

Kalataloudellinen tarkkailu

Hankkeen vaikutuksia kalastoon ja kalatalouteen tulee tarkkailla Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla esimerkiksi yhteistarkkailuna.

Vaikutustarkkailu:

(Ei lisäyksiä tarkkailuohjelmaehdotukseen)

Pohjaveden tarkkailu:

Pohjavesien laatua on seurattava kaikista havaintoputkista vähintään 4 kertaa vuodessa.

Sivukivialueen länsi- ja itäpuolille on asennettava pohjavesiputket, jotka sijoituvat lineaarisesti avolouhokseen nähden. Pohjavesiputket on asennettava ja tarkkailu aloitettava ennen toiminnan aloittamista.

Pohjaveden havaintoputket S1, S2 ja S3 samoin kuin uudet asennettavat pohjavesiputket on ulotettava kallioon asti.

Kaikki pohjavesiputket tarkkoine sijaintitietoineen tulee esittää tarkkailuohjelmassa.

Pohjaveden tarkkailua tulee jatkaa toiminnan loputtua, myöhemmin toimitettavan jälkitarkkailusuunnitelman mukaisesti.

Ilmapäästöjen tarkkailu ja vaikutusten seuranta:

Toiminnanharjoittajan tulee jatkossa osallistua Kokkolan seudun alueelliseen ilmanlaadun yhteistarkkailuohjelmaan sekä ilmanlaadun tarkkailun että bioindikaattoriselvitysten osalta.

Tulosten toimittaminen ja raportointi

Kaikki tarkkailutulokset on niiden valmistuttua toimitettava välittömästi ympäristöhallinnon sähköisiin rekistereihin (PIVET, KERTY). Vuosiraportoinnin lisäksi tarkkailutulokset on raportoitava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle vuosineljänneksittäin lyhyesti kommentoiden, jotta veden määrää ja laadun vaihteluita voidaan valvoa tehokkaammin kuin pelkästään vuosiraportoinnin avulla ja koska kyseessä on uusi kaivostoiminta. Kaikki tarkkailutulokset on toimitettava tiedoksi myös Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille ja vesistö tarkkailun tulokset lisäksi Kruunupyyn kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

63. Luvan saajan on toimitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle päivitetty käyttö-, kuormitus- ja vesistö tarkkailua koskeva ohjelma, johon on koottu hakemuksessa esitetyn tarkkailusuunnitelman (Liite 26E2, 23.4.2018) sekä Liitteen 26A-D (21.5.2018) tarkkailua koskevat tiedot tässä päätöksessä määrättyllä tavalla täydennettynä ja muutettuna. Tarkkailuohjelma on toimitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman.

Tarkkailuohjelmaa voidaan muuttaa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tulosten luotettavuutta ja tarkkailun kattavuutta tai lupamääräyksen valvottavuutta.

Kirjanpito ja raportointi

64. Kaivoksen käytöstä ja käytön valvonnasta sekä häiriötilanteista on pidettävä käyttöpäiväkirjaa tai muuta vastaavaa kirjallista tai tiedostoihin tallennettavaa seuranta. Kirjanpito on esitettävä valvontaviranomaiselle pyydettyä.

65. Ympäristönsuojelun vuosiraportti on toimitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Vuosiraportti on toimitettava tiedoksi myös Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Raportissa on esitettävä seuraavat asiat:

- Kaivoksen tuotantotiedot ja -ajat
- Kemikaalien (mm. räjähdysaineet, veden käsittelyn kemikaalit) laatu- ja kulutustiedot
- Tiedot syntyneistä kaivannaisjätteistä ja muista jätteistä:
- määrä, jätelaji ja toimituspaikka
- varastointitilanne vuoden vaihteessa
- Selkeytsaltailta johdettujen vesien määrä ja arvio toiminnan päästöistä (kiintoaine, kokonaistyyppi, metallit)
- Tiedot rikastamoon toimitetun malmin määrästä
- Tiedot hyödynnettäviksi toimitettujen kiviainesten määrästä (ml. kiisupitoinen kiilleliuske)
- Energiankulutus
- Päästötarkkailun ja ympäristövaikutusten tarkkailun tulokset
- Selvitys vuoden aikana sattuneista häiriötilanteista ja muista poikkeuksellisista tilanteista, niiden syistä ja kestoajoista, niiden aikana syntyneistä päästöistä ja jätteistä sekä toimista häiriötilanteiden estämiseksi jatkossa
- Vuoden aikana toteutetut ja suunnitteilla olevat muutokset toiminnassa
- Yhteenveto ympäristönsuojelun kannalta olennaisista huoltotoimenpiteistä (mm. selkeytsaltaiden lietteen poisto)

Vuosiraportoinnin perusteena olevat asiakirjat kuten analyysitulokset, käyttöpäiväkirjat, häiriötulokset ja muut mittaustulokset ja huoltotodistukset on säilytettävä vähintään viimeiseltä kolmelta vuodelta viranomaisia varten.

Alueiden sulkeminen ja toiminnan lopettaminen

66. Luvan saajan on laadittava tarkempi sulkemis- ja jälkihoitosuunnitelma tämän luvan mukaisen toiminnan lopettamisesta, tehtävistä jälkihoitotoista ja sulkemiseen liittyvistä ympäristöriskeistä ja niiden huomioimisesta ja toimitettava se aluehallintoviraston hyväksyttäväksi viimeistään 12 kuukautta ennen toiminnan lopettamista. Sulkemissuunnitelman mukana tulee toimittaa päivitetty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma. Sulkemissuunnitelmassa on esitettävä toiminnan loppumisen vuoksi tarvittavat toimet, sisältäen esitykset kaivoksen ja läjitysalueiden jälkihoitotoimenpiteiksi, koko toiminta-alueen vesien johtamisen ja käsittelyn järjestämiseksi ja jälkitarkkailusuunnitelmaksi.

Suunnitelman tulee sisältää asiantuntijan laatima maisemointisuunnitelma, jonka perusteella kaivannaisjätealueiden käyttö, loppumuotoilu ja maisemointi toteutetaan. Suunnitelman on katettava kaikki sulkemis- ja jälkihoitotoimet.

67. Luvan saajan on aloitettava jätealueiden sulkeminen tuotantotoiminnan aikana sitä mukaa kuin alueet saavuttavat lopullisen kokonsa ja muotonsa ja jatkettava sitä vuosittain täyttötoiminnan edetessä.

Sivukivialueen pinta on pääosin peitettävä 0,3 m vahvuisella kasvukerroksella, jonka pintaosa on laadultaan sellainen, että se varmistaa alueen nopean kasvitumisen. Maisemointisuunnitelmassa on esitettävä avoimeksi jätettävät alueet.

Toiminnan loputtua on alueelta poistettava kaikki ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavat koneet ja laitteet, kemikaalit, polttoaineet ja jätteet, lukuun ottamatta alueelle loppusijoitettuja jätteitä. Avolouhos ja jätteiden läjitysalueet on saatettava yleisen ympäristöturvallisuuden edellyttämään kuntoon.

Luvan saajan on huolehdittava siitä, että kaivostoiminnan lopettamisen jälkeinkin kaivannaisjätealueista ja muista kohteista aiheutuvien päästöjen rajoittamiseksi tarpeelliset rakenteet ovat käytössä ja pysyvät toimintakuntoisina siihen asti kunnes ympäristölupaviranomainen jälkihoitovaiheen päästö- ja vaikutustarkkailutietojen perusteella päättää, että järjestelmät eivät ole tarpeen.

Kalatalousmaksu

68. Luvan saajan on kaivostoiminnan aloittamisvuodesta lähtien maksettava Varsinais-Suomen ELY-keskukselle 1 200 euron suuruinen vuosittainen kalatalousmaksu kaivostoiminnan ajan. Maksu on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi hankkeen vaikutusalueella. Maksu on suoritettava kunkin vuoden tammikuun loppuun mennessä, jollei ELY-keskuksen kanssa toisin sovita.

Kaivannaisjätteen jätealueita koskeva ja jätehuollon varmistamiseksi annettava vakuus

Luvan saajan on asetettava 1 672 027 € (alv 24 %) suuruinen vakuus 28 ha:n sivukivialueen (kaivannaisjätealue) kaivannaisjätteiden jätehuollon ja kaivannaisjätealueen vesienkäsittelyn varmistamiseen, kaivannaisjätealueiden käytöstä poistamiseen ja jälkihoidon toteuttamiseen liittyviin toimenpiteisiin sekä toiminnan päättymisen jälkeiseen tarkkailuun.

Määrätyt vakuudet on asetettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen eduksi sen hyväksymällä tavalla joko

a) omavelkaisena pankkitakauksena, jonka edunsaajana on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus,

b) takausvakuutuksena, jonka on oltava niin sanottu on first demand -takuu, jonka yksilöidyn euromäärän takuun antaja on velvollinen suorittamaan edunsaajalle sen ensimmäisestä vaatimuksesta tai

c) pankkitalletuksena, josta on toimitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle talletustodistus kuittaamattomuussitoumuksella ELY-keskuksen hyväksi.

Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Muutoksia vakuusjärjestelyihin ei saa tehdä ilman Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyntää.

Vakuutta voi hakea palautettavaksi lupaviranomaiselta, kun toiminnanharjoittaja on täyttänyt sille säädetyt ja määrätyt velvoitteet.

Ohjaus ennakoimattomien vahinkojen varalle

Ympäristölupaa koskeva hanke

Vahingon kärsijä voi hakea luvanhaltijalta korvausta ennakoimattomasta vesistön pilaantumista koskevasta vahingosta. Hakemus tulee tehdä aluehallintovirastolle. Ennakoimatonta vahinkoa koskevan korvaushakemuksen yhteydessä voi esittää myös luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista koskevan vaatimuksen.

Vesitaloushanke

Vahingon kärsijä voi hakea luvanhaltijalta korvausta ennakoimattomasta vahingosta tai toimenpiteitä niiden poistamiseksi. Hakemus tulee tehdä aluehallintovirastolle 10 vuodessa valmistumisilmoituksen saapumisesta tai sitä jäljemmästä rakennustöiden valmistumisesta. Kuitenkin rakennelman sortumisesta tms. syystä aiheutuvasta vahingosta korvausta voi hakea 10 vuoden määräajan jälkeen.

Myös viranomainen voi edellyttämättömien, yleiseen etuun kohdistuvien vahingollisten vaikutusten vuoksi hakea luvan haltijan velvoittamista vahinkojen vähentämistoimenpiteisiin samassa ajassa.

Aluehallintoviraston päätöksen perustelut

Ympäristölupa

Lupaharkinnan perusteet ja luvan myöntämisen edellytykset

Hakemuksen mukainen ja lupamääräyksiä noudattava toiminta täyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) ja jätelain (646/2011) sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä sen, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Toiminnalle on asetettu päästöjä ehkäisevät ja rajoittavat lupamääräykset, joiden asettamisessa on otettu huomioon toiminnan luonne ja paikalliset ympäristöolosuhteet. Louhosalueen läheisyydessä ei ole vakituista asutusta ja lähin vapaa-ajan kiinteistö sijaitsee yli 1 kilometrin etäisyydellä louhosalueesta luoteeseen. Päätöksen mukainen toiminta yhdessä alueen muiden toimintojen kanssa ei ennalta arvioiden aiheuta luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maan tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huononemista, yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista ympäristössä tai eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n mukaista kohtuutonta rasi- tusta toiminnan vaikutusalueella.

Hanke ei ole alueen kaavoituksen vastainen.

Toiminnan päästöistä vesiin, ottaen huomioon päätöksessä annetut määräykset, ei aiheudu sellaista vesistön pilaantumista, josta aiheutuisi kiinteistöihin kohdistuvaa nyt korvattavaksi määrättävää vahinkoa. Kalastolle ja kalastukselle

aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja rajoittamiseksi on määrätty kalatalousmaksu.

Syväjärven kaivoksen toimintaa, päästöjä ja niiden vaikutuksia on määrätty tarkkailtavaksi käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailun avulla. Tarkkailu varmistaa osaltaan sen, että toiminta ja sen päästöt vastaavat lupahakemuksessa esitettyä ja tässä päätöksessä määrättyä.

Asia on ratkaistu koskien hakemuksen mukaista ja laajuista toimintaa. Kaivos-teollisuudesta saatujen kokemusten mukaan luvan saajan näkemykset kaivosten toiminta-ajasta ja laajuudesta täsmentyvät ja muuttuvat toiminnan edetessä, mutta myös tiedot päästöistä ja niiden vaikutuksista tarkentuvat. Hankkeen ja sen vaikutusten mahdollisilla tulevilla muutoksilla ei ole ollut merkitystä tässä lupaharkinnassa. Ympäristölupaviranomaiselle tulee toimittaa uusi lupahakemus, jos toimintaa jossain vaiheessa suunnitellaan olennaisesti muutettavaksi tai laajennettavaksi.

Kaivosalueella olevien patojen osalta toimivaltainen viranomaisena on patoturvallisuusviranomaisena (Kainuun ELY-keskus). Tässä päätöksessä patoja ja niiden rakentamista koskevat määräykset on annettu päästöjen ja niistä aiheutuvan pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

Keski-Pohjanmaan litiumprovinsin, mukaan lukien Syväjärven avolouhos, ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 468/1994) ja -asetuksen (YVA-asetus, 713/2006) edellyttämällä tavalla. Hankkeen ympäristövaikutuksista on laadittu arviointiselostus, josta YVA-yhteysviranomaisena (ELY-keskus) on antanut lausunnon. YVA-menettelyn tuottama tieto on yhdessä muiden hakemusasiantuntijoiden selvitysten kanssa liitetty lupahakemukseen ja otettu huomioon ympäristöluvan myöntämisen edellytysten harkinnassa sekä lupamääräyksissä ja niiden perusteluissa. Lupahakemuksen käsittelyssä on keskitytty erityisesti yhteysviranomaisen lausunnossa YVA-selostuksesta esiin nostaman Syväjärven kaivosalueen vesitaseen mahdollisimman luotettavaan selvittämiseen sekä kaivosalueelta poistettavien vesien vaikutusarviointeihin alapuoliseen vesistöön.

Luonnonsuojelu

Syväjärven louhosalueella ei ole havaittu luontodirektiivin liitteen IVa lajeja, lukuun ottamatta viitasammakkoa. ELY-keskus on päätöksellään 2.2.2018 myöntänyt luvan poiketa luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin ja 49 §:n 1 momentin mukaisista viitasammakon rauhoitussäännöksistä Syväjärven louhosalueen toteuttamista varten. Natura-arvioinnista 22.3.2018 antamassaan lausunnossa ELY-keskus on katsonut, ettei Keski-Pohjanmaan litiumprovinsin louhosalueiden toteuttaminen todennäköisesti merkittävästi heikennä niitä luontoarvoja, joiden perusteella Syväjärven louhosalueesta lähimmillään noin 2,5 kilometrin etäisyydellä itään sijaitseva Vionnevan Natura 2000 -alue on valittu Natura 2000 -verkostoon.

Luvan myöntämiselle ei ole luontoarvoista johtuvaa estettä hankkeessa tehty-

jen luontoselvitysten ja luontoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin sekä Natura-alueen ja viitasammakon osalta käytyjen lausunto- ja päätösmenettelyjen perusteella.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT)

Syväjärven avolouhoksen toiminnalle on asetettu lupamääräykset, jotka perustuvat parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttämiseen (BAT) sekä kaivostuominnassa parhaiden ympäristökäytäntöjen soveltamiseen (BEP) päästöjen ja ympäristövaikutusten vähentämisessä.

Alueelta poistettavia maa-aineksia hyödynnetään alueen rakentamisessa sekä maisemoinnissa, mikä säästää neitseellisiä luonnonvaroja. Päästöjä estetään toimintojen sijoittelulla, vesienkäsittelyllä sekä toiminnan ajoittamisella. Riskienhallinnan keinona louhosalueelle on laadittu ympäristönsuojelulain 15 §:n mukainen varautumissuunnitelma. Louhittava malmi ja sivukivi eivät sisällä juurikaan sulfidimineraaleja. Alueelle pysyvästi sijoitettavista kaivannaisjätteistä ei siten muodostu happamia suotovesiä ja sitä kautta vaaraa pH-tason laskusta vesistössä pitkälläkään aikavälillä. Kaivosalueen toiminnoista ei aiheudu myöskään sulfidimineraalien hapettumiseen liittyvää metallien liukenumista. Luvan saajalla on riittävä asiantuntemus jätteiden käsittelyn ja hyödyntämisen osalta.

Kaikki louhosalueella toiminnan aikana muodostuvat jätevedet kerätään olemassa oleviin ja osin rakennettaviin ojiin ja käsittelyyn selkeytysaltaiden kautta pintavalutuskentille ennen johtamista alapuoliseen vesistöön. Sanotut vesienkäsittelymenetelmät edustavat aluehallintoviraston näkemyksen mukaan Syväjärven louhosalueen tapauksessa parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja parasta ympäristökäytäntöä.

Vesistöön johdettavalle jätevedelle on päätöksessä annettu raja-arvot niille aineille ja yhdisteille, joista ennalta arvioiden saattaa aiheutua merkittävin pilaantumisen riski purkuvesistössä. Raja-arvot on asetettu tasolle, jossa toiminnasta ei aiheudu merkittävää pilaantumista Ullavanjoella ja siitä alavirtaan Perhonjoella. Raja-arvot ovat toiminnan osalta saavutettavissa parasta käyttökelpoista tekniikkaa käyttäen. Räjähdysaineperäisen typen poistaminen kaivosvesistä tehokkaasti on erittäin hankalaa eikä tällä hetkellä ole saatavilla sellaista ympäristönsuojelulain parhaan käyttökelpoisen tekniikan kriteerit täyttävää teknologiaa, joka mahdollistaisi kustannustehokkaan typenpoiston kaivosvesistä. Tästä syystä typpipäästöjä vesiin on rajoitettu edellyttämällä niukka-liukoisen räjähdysaineen käyttämistä sekä mahdollisimman huolellista panostusta ja räjäytyskenttien suunnittelua. Lisäksi luvan saaja on lupamääräyksellä velvoitettu ilmoittamaan ELY-keskukselle luvassa asetetun kokonaistypen tavoitearvon ylittävästä typpikuormituksesta ja toimista, joihin on ryhdytty tavoitearvon saavuttamiseksi. Asetettujen lupamääräysten mukaan käsiteltynä jätevedet eivät ennalta arvioiden estä vesistön virkistyskäyttöä tai kalojen hyödyntämistä ravintona Ullavanjoella ja sen alapuolisessa vesistössä.

Vesienhoitosuunnitelma

Toiminnasta aiheutuvaa pilaantumisen merkittävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain

mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa ja siihen liittyvässä toimenpideohjelmassa on esitetty toiminnan vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista. Syväjärven louhosalue sijoittuu Perhonjoen päävesistöalueen (49) Ullavanjoen valuma-alueelle (49.05), kolmannen jakovaiheen mukaisesti Torojan valuma-alueelle (49.058). Syväjärven louhosalueen alapuoliset vesistöt kuuluvat Perhonjoen ja Kälviänjoen vesistöalueen vesienhoidon toimenpideohjelmaan vuosille 2016–2021. Perhonjoen keskiosan ekologinen tila on tyydyttävä ja kemiallinen tila on hyvää huonompi. Ullavanjoen ekologinen tila on hyvä (tila alustavasti uhattuna) ja kemiallinen tila hyvää huonompi. Sekä Emmes Storträsk että Ullavanjärvi on luokiteltu tyydyttävään ekologiseen tilaan. Ullavanjärven kemiallinen tila on hyvä ja Emmes Storträsketin hyvää huonompi. Perhonjoen ja Kälviänjoen valuma-alueen vesienhoidon tilatavoite on kaikkien pintavesien osalta hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan turvaaminen ja saavuttaminen vuoteen 2021 mennessä.

Hakemuksen mukaan merkittävimpiä päästöjä vesiin aiheutuu lähinnä räjähdysainejäämistä peräisin olevasta louhosvesien typpikuormituksesta. Käsitellyt jätevedet johdetaan kaivosalueelta Ruohojärvenojaan, joka sijaitsee vesistöalueen latva-alueella. Toiminnan alkuvuosina sekä räjähdysaineiden käyttö että jätevesien johtaminen purkuvesistöön on pienempää kuin kaivostoiminnan käynnistyttyä täysimittakaavaisesti. Typpikuormituksen vaikutuksia louhosalueen alapuoliseen Ruohojärvenojaan-Rytilampinojaan-Vanhaan Torojaan sekä Ullavanjokeen on mallinnettu GoldSim-ohjelmalla. Tämän päätöksen mukainen typen kuormitusarvio perustuu maksimaaliseen toiminnanaikaiseen räjähteiden käyttöön.

Mallinnuksen mukaan Syväjärven louhostoiminta kasvattaa Ruohojärvenojan-Rytilampinojan-Vanhan Torojan typpipitoisuutta merkittävästi koko louhoksen toiminta-ajan. Ruohojärvenoja ja sen alapuolinen Rytilampinoja on nykytilassa arvioitu fosforirajoitteiseksi, jolloin typpikuormituksen kasvulla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta ojan rehevöitymiseen. Vanha Toroja on nykytilassa arvioitu typpirajoitteiseksi, jolloin typpikuormitus voi lisätä ojan rehevöitymistä. Pienuutensa vuoksi Ruohojärvenojalle, Rytilampinojalle tai Vanhalle Torojalle ei ole asetettu kemiallisia tai ekologisia tilatavoitteita. Ullavanjoen typpipitoisuus nykytilassa on noin 1 mg/l Hertta-ympäristötietojärjestelmään tallennetun Ullavanjoen fysikaalis-kemiallisen luokittelun mukaan, Ullavanjoen tila on kokonaistyppipitoisuuden perusteella nykytilassa tyydyttävä ja pysyy tyydyttävänä, mikäli kokonaistyppipitoisuus ei ylitä tasoa 1,5 mg/l. Mallinnustulosten mukaan Syväjärven louhoksen toiminnan myötä tapahtuva typen lisäys Ullavanjoessa ei muuta joen nykyistä kemiallisen tai ekologisen tilan luokitusta. Syväjärven louhosalueen purkupisteen ja Emmes-Storträsketin -järven välisen purkureitin etäisyys on noin 19 km. Huomioiden, ettei Ullavanjokeen kohdistuvan typpikuormituksen arvioida nostavan Ullavanjoen typpipitoisuutta merkittävästi, ei myöskään Emmes-Storträsketin -järveen arvioida kohdistuvan sellaisia vaikutuksia, jotka muuttaisivat järven ekologisen tai kemiallisen tilan luokitusta. Syväjärven louhostoiminnan ei myöskään arvioida vaikuttavan Perhonjoen vedenlaatuun tilatavoitteita vaarantavasti eikä toiminnalla arvioida olevan vaikutusta Perhonjoen rehevöitymiseen.

Ottaen huomioon Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmasta ja siihen liittyvästä Perhonjoen ja Kälviänjoen

vesistöalueen vesienhoidon toimenpideohjelmasta vuosille 2016–2021 ilmenevät seikat ja toimittaessa tämän lupapäätöksen mukaisesti, ei hankkeesta ennalta arvioiden aiheudu luvan myöntämisen esteenä olevaa merkittävää vesistön pilaantumista.

Vesitalousluvan perustelut

Lupaharkinnan perusteet ja luvan myöntämisen edellytykset

Syväjärven ja Heinäjärven tyhjentäminen on tarpeen Syväjärven spodumeeni-pegmatiittimalmiesiintymän hyödyntämisen mahdollistamiseksi. Kaivostoiminnan päätyttyä Syväjärven ja Heinäjärven tilalle syntyneen avolouhoksen annetaan täyttyä vedellä. Hankkeen luvan saajalle tuottama taloudellinen hyöty on merkittävä.

Vesitaloushanke on toteutettava mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla.

Syväjärven ja Heinäjärven tyhjentäminen voi aiheuttaa vähäistä, vesien johtamisen aikaista veden samentumista hankealueen alapuolisessa Ruohojärvenojassa. Päätöksessä on määrätty enimmäisvirtaama, jolla vettä saadaan johtaa Ruohojärvenojaan ja veden samentuman tarkkailuun perustuva raja, jonka jälkeen vedet tulee johtaa laskeutusaltaan ja pintavalutus kentän kautta.

Syväjärven ja Heinäjärven vesi vastaa laadultaan niiden alapuolisen Ruohojärvenojan veden laatua, joten Syvä- ja Heinäjärven tyhjentäminen tässä päätöksessä annettujen lupamääräysten mukaisesti suoritettuna ei vaaranna vesienhoitoalueen pintavesien tilatavoitteiden saavuttamista.

Viitasammakkoselvitysten perusteella Syväjärvi ja Heinäjärvi ovat viitasammakon lisääntymispaikkoja. Järvien kuivattamisen myötä viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikka häviää ainakin kaivostoiminnan ja sen jälkeisen alueen kunnostamisen ajaksi. Keliber Oy:llä on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen 2.2.2018 myöntämä luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen poikkeuslupa viitasammakon rauhoitussäännöksistä Syväjärven louhosalueella. Jotta mahdolliset vaikutukset viitasammakoihin jäisivät mahdollisimman vähäisiksi, järvien kuivatus suoritetaan syksyllä.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä kaivosalueen ulkopuolella. Lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille ja yksityisille eduille aiheutuviin menetyksiin. Hankkeesta ei aiheudu vesilain 3 luvun 4 §:n 2 momentissa mainittuja luvan myöntämisen esteenä olevia seurauksia.

Tämän päätöksen antamisajankohtana Syväjärven kaivoksella ei ole vielä suoritettu kaivostoimitusta, eikä hakijalla ole siten oikeuksia hankkeen edellyttämiin alueisiin. Syvä- ja Heinäjärven tyhjentämisen saa aloittaa, kun kaivosalueen käyttöoikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien lunastaminen kaivoslain mukaisessa kaivostoimituksessa on suoritettu ja ympäristönsuojelulain mukainen lupa on lainvoimainen.

Hanke ei ole alueen kaavoituksen vastainen. Päätöksen antamisajankohtana Syväjärven louhosalueen osayleiskaavoitus on vireillä.

Lupamääräysten yleiset perustelut

Lupamääräysten tarkoituksena on varmistaa, että toiminnassa syntyvien vesien johtamisesta ei aiheudu vesistön pilaantumista. Pöly-, melu- ja värinäpäästöjä sekä toiminta-aikoja on tarpeen rajoittaa niin, ettei kaivoksen toiminnasta alueella aiheudu kohtuutonta räsitusta.

Lupamääräysten perustelut

Toiminnan järjestämistä koskevat yleiset määräykset

1. Luvan saajan selvilläolovelvollisuus ja pilaantumisen torjuntavelvollisuus perustuvat ympäristönsuojelulain 6 §:ään. Selvilläolovelvollisuuden nojalla luvan saaja myös vastaa hakemuksessa esitettyjen tietojen oikeellisuudesta. Lupamääräyksessä asetetut velvoitteet tarkentavat näiden velvollisuuksien noudattamista mukaan lukien poikkeuksellisista tilanteista ilmoittaminen ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyminen.
2. Hakemuksessa on esitetty yleissuunnitelmatasolla kaivoksen ympäristönsuojelurakenteiden toteuttaminen. Suunnitelmat ovat olleet riittävän kattavia lupa-asian ratkaisemiseksi, mutta yksityiskohtaisten rakennussuunnitelmien tekeminen edellyttää osin sellaisten tietojen hankkimista, jota ympäristölupa-hakemusvaiheessa ei ole ollut mahdollista saada. Luvan saajan on tehtävä ennen hankkeen päätöksen mukaista toteuttamisvaihetta rakentamis- ja laadunvalvontasuunnitelmat ja niihin liittyvät työselostukset kullekin ympäristönsuojelurakenteelle ja ratkaisulle sekä rakennuskohteelle. Suunnitelmien hyväksyttämällä ELY-keskuksella varmistetaan, että hanke toteutetaan ja ympäristönsuojelurakenteet ja -ratkaisut otetaan käyttöön lupamääräysten mukaisena.
3. Rakennettavat padot ovat olennainen osa hakemuksen mukaisen kaivostoinnin ympäristönsuojelurakenteita. Padon rakenteen vakavuuden sekä rakenteosien toiminnan ja mitoituksen on oltava riittäviä varmistamaan padon turvallisuus kaikissa olosuhteissa. Pato- ja allasrakenteet tulee rakentaa kantavalle maapohjalle, jotta sortumavaara padoille ja penkereille minimoidaan Tällä päätöksellä hyväksytyjen patojen käyttöönotto edellyttää patoturvallisuuslain 3 luvun mukaisesti patoturvallisuusviranomaisen päätöstä niiden luokittelusta, tarkkailusta sekä vahingonvaaraselvitystä. Patoturvallisuuslaissa ei ole erillistä menettelyä tarkempien rakenne- ja laadunvalvontasuunnitelmien hyväksymisestä ennen rakentamista.

Koska hakemuksessa ei ole esitettyä yksityiskohtaista tietoa esimerkiksi materiaalien riittävydestä ja niiden sekä pohjamaan geoteknisistä ominaisuuksista ja soveltuvuudesta patorakentamiseen, on ne selvitettävä. Määräyksen mukaisella rakennussuunnitelmatasoisien tarkempien patosuunnitelmien toimittamisella patoturvallisuusviranomaiselle voidaan ennen patojen käyttöönottoa varmistaa, että padot on suunniteltu vaatimusten mukaisesti ja ne toteutetaan asianmukaisesti. Patoturvallisuusviranomaisen määrää myös patoturvallisuuden kannalta tarvittavasta tarkkailusta.

4. Velvoite on annettu ympäristönsuojelulain 209 §:n nojalla.

5. Ympäristönsuojelurakenteet on toteutettava laadukkaasti ja siten, että ne täyttävät niille asetetut vaatimukset. Yleismääräyksellä korostetaan luvan saajan velvollisuutta huolehtia, että vaatimukset täyttyvät ja rakentamisessa noudatetaan alan yleisiä vaatimuksia.

6. Päätöksessä on määrätty tehtäväksi useita paikan päällä tapahtuvaan rakentamiseen perustuvia ympäristönsuojelurakenteita. Niiden toiminnan sekä ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran estämisen kannalta on tärkeää, että rakentaminen tapahtuu laadukkaasti, hyväksytyjen suunnitelmien mukaan. Rakenteiden toteuttaminen luvan mukaisesti on luvan saajan velvollisuus. Tämän noudattamista valvoo ELY-keskus. Ympäristönsuojelu- ja patorakenteiden asianmukaisen rakentamisen varmistaminen edellyttää erityiskalustoa, syvällistä osaamista ympäristönsuojelu- ja patorakenteiden rakentamistekniikoista ja lähes päivittäistä ja ajoittain jatkuvaa paikan päällä olemista. Tämä ei ole mahdollista pelkkänä viranomaisvalvontana. ELY-keskusten valvontaa täydentämään on annettu määräys käyttää lisäksi ulkopuolista ja riippumatonta laadunvalvojaa. Laadunvalvontataho on määrätty hyväksyttäväksi ELY-keskuksilla, joka voi tässä yhteydessä tarkistaa valvojan resurssien ja osaamisen riittävyyden. Laadunvalvontaan liittyvällä raportointivelvollisuudella varmistetaan, että ELY-keskukset saavat ajantasaisista tiedoista rakentamiskohteiden etenemisestä ja mahdollisista puutteista.

7. Määräyksellä varmistetaan, että valvontaviranomaisella on tiedossa kaivoksen ympäristöasioiden hoidosta ulospäin vastaava henkilö ja että henkilöllä on riittävä asiantuntemus ja osaaminen tehtävään.

8. Luonnontilaisen puuston säilyttämisvelvoite on annettu pölyn ja melun leviämisen estämiseksi. Lisäksi puuston ja maapeitteen poisto muuttavat alueen vesitaloutta lisäten valunnan ja hulevesien määrää.

9. Ilmoitusvelvollisuudella varmistetaan, että valvontaviranomaiset saavat tiedon rakentamisen ja varsinaisen kaivostoiminnan aloittamisesta.

10. Toiminnan muutoksiin liittyvällä ilmoitusvelvollisuudella varmistetaan, että valvontaviranomaiset saavat tiedon toiminnan muutoksista ja että tässä yhteydessä luvan saaja arvioi aina itse kattavasti, mitä vaikutuksia muutoksella on mahdollisesti päästöihin ja niistä aiheutuvaan pilaantumisen tai sen vaaraan. Määräyksellä vähennetään sen riskiä, että toiminnan muutoksilla lisättäisiin päästöjä sitä tiedostamatta. Ilmoituksen perusteella ELY-keskus voi velvoittaa luvan saajan laittamaan vireille toiminnan muuttamista koskevan lupahakemuksen aluehallintovirastoon tai tarkentaa omana toimenaan toiminnan tarkkailua siten, että se vastaa paremmin muuttuvan toiminnan tarpeita.

Päästöt vesiin ja vesien johtaminen

11. Kaivosalueella muodostuvat puhtaat kuivatusvedet on perusteltua keräillä ja johtaa erillään käsiteltävistä vesistä. Tämä osaltaan varmistaa likaisten vesien (jätevesien) puhdistusjärjestelmän toimintaa muun muassa runsasvetisinä aikoina. Tehokas puhtaiden vesien erittely tehostaa osaltaan myös vesitaseen

hallintaa. Puhtaille vesille ei määräyksessä ole annettu erillisiä laatuvaatimuksia. Lähtökohtaisesti niitä voivat olla vain luonnonvesiä vastaavat muut kuin määräyksen 14 tarkoittamat vedet.

12. Kaivoksen vedet on käsiteltävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa käyttäen ja siksi hakemussuunnitelman mukaisten vesienkäsittelyrakenteiden tulee olla valmiita ennen tuotannon aloittamista. Määräyksessä ei ole suoraan lueteltu mitkä altaat tulee olla toteutettuna heti alussa. Yksityiskohtainen toteuttamisjärjestys on katsottu tarkoituksenmukaiseksi jättää luvan saajan harkittavaksi.

13. Kaivostoimintaa valmisteleviin töihin liittyä laajoja maarakennustöitä. Kiintoainepäästöjä rajoittavat vesienkäsittelyrakenteet on toteutettava heti rakentamisen alkuvaiheessa, koska toiminnan alussa tapahtuva maarakennustyö aiheuttaa ennen varsinaista kaivostoimintaa kiintoainekuormitusta, joka saattaa olla suurempaa kuin varsinaisen kaivostoiminnan aikana. Koska mahdollisia paikallisen käsittelyn toteuttamismahdollisuuksia tai suunnitelmia ei ole esitetty hakemuksessa, on ne määrätty toimitettavaksi ELY-keskukselle hyväksyttäväksi. Tällä varmistetaan, että paikallisilla käsittelyjärjestelmillä saavutetaan keskitetyn käsittelyn tasoinen puhdistustulos. Asetettu raja-arvo on alitettavissa pintavalutuskentän lisäksi muun muassa riittävän väljästi mitoitettulla selkeytsaltaalla.

14. Alueella muodostuneet likaantuneet vedet on määrätty käsiteltäviksi ennen johtamista purkuvesistöön Ruohojärvenjoaan ja siitä edelleen Rytilampinojan ja Vanha Torojan kautta Ullavanjokeen. Johtuen louhittavan malmin ja sivukiven ominaisuuksista, jätevesien haitta-ainepitoisuudet on hakemuksessa arvioitu alhaisiksi. Vesistökuormitus koostuu siten lähinnä typpi- ja kiintoainekuormituksesta, joka on peräisin louhosvesistä ja typen osalta räjähdysaineista. Alueen pohjavesistä on mitattu korkeita kloridipitoisuuksia. Koska kloridi ja sulfaatti korreloivat Litorinameren aikaisissa pohjavesissä, on sulfaatille asetettu hakemuksesta poiketen raja-arvo. Raja-arvot on asetettu typen ja kiintoaineen osalta hakijan esitystä tiukemmiksi tasolle, jossa toiminnasta ei aiheudu merkittävää pilaantumista Ullavanjoella ja siitä alavirtaan Perhonjoella. Raja-arvot on annettu niille aineille ja yhdisteille, joista ennalta arvioiden saattaa aiheutua merkittävin pilaantumisen riski purkuvesistössä. Muidenkin metallien ja haitta-aineiden pitoisuuksien tulee olla hakemuksessa esitetyllä tasolla.

Määräysten mukaan käsiteltynä puhdistetut jätevedet eivät ennalta arvioiden estä vesistön virkistyskäyttöä tai kalojen hyödyntämistä ravintona Ullavanjoella ja sen alapuolisessa vesistössä. Raja-arvoja noudatettaessa päästöistä ei aiheudu pitkään kestäväncään kuormituksen aikana Ullavanjoella ja sen alapuolella ennalta arvioituna merkittäviä haittavaikutuksia vesieliöille.

Käsitellyt jätevedet johdetaan Ruohojärvenjoaan, joka sijaitsee vesistöalueen latva-alueella. Pienivirtaamaisella ja lyhyellä Ruohojärvenjoella käsitellyt jätevedet muodostavat merkittävän osuuden virtaamasta. Otettaessa huomioon johdettavien vesien laatu ja määrä sekä Ruohojärvenjoan erittäin vähäinen virkistyskäyttö- ja kalatalousarvo, on lupa käsiteltyjen vesien johtamiseen voitu myöntää.

15.–16. Vesitaseen hallinta on keskeinen osa kaivostoiminnan päästöjen rajoittamisessa ja varautumissuunnittelussa. Vesitaseen hallinnan on perustuttava mahdollisimman luotettavaan tietoon vesitaseen nykytilasta ja kehittymisestä. Tähän on saatavissa useita edistyneitä mallinnusohjelmia ja tämän tyyppisen mallinnuksen käyttäminen on parasta ympäristökäytäntöä uusilla kaivoksilla. Jäteveden johtaminen ja käsittelyjärjestelmät on mitoitettava siten, että esimerkiksi normaalia suurempi sadanta ei estä päästöraja-arvojen saavuttamista. Käsittelyjärjestelmien mitoittaminen kerran 20 vuodessa tapahtuvan sadannan tai lumiensulamisen kautta tulevan virtaaman käsittelyyn on riittävää otettaessa huomioon Syväjärven kaivoksen sijainti ja vaikutukset.

17. Typen poistamiseksi ei ole saatavilla taloudellisesti käyttökelpoista teknologiaa. Sellaisten räjähdysaineiden käyttäminen, josta liukenee vesiin mahdollisimman vähän typpeä, sekä huolellinen panostus ja räjäytyskenttien suunnittelu yhdessä vesien käsittelyä koskevien määräysten sekä kokonaistypen päästöille asetettujen tavoitearvojen kanssa ovat tässä vaiheessa riittävät määräykset vesistöön johdettavien, lähinnä rehevöitymishaittoja aiheuttavien, typpipäästöjen vähentämiseksi. Käytettävien räjähteiden määrän optimoinnilla voidaan vähentää myös typpipäästöjä.

18. Lupamääräys on annettu suolaantuneen kalliopohjaveden sekä kiisusta aiheutuvan mahdollisen happaman kaivosvalunnan rajoittamiseksi ja ympäristökuormituksen vähentämiseksi.

19. Lupamääräyksellä pyritään ennaltaehkäisemään vesistöön kohdistuvaa kiintoaine- ja muuta kuormitusta. Aluehallintovirasto katsoo, että selkeytysaltaalla/-altailla ja sitä seuraavalla pintavalutuskentällä saadaan ensisijaisesti tehokkaimmin vähennettyä kuivatusvesien kiintoainepitoisuutta sekä välillisesti kokonaistyyppipitoisuuksia. Lietteen poistamisella altaista varmistetaan, että laskeutuskäsittely tapahtuu mahdollisimman tehokkaasti.

20. Luvan saaja on velvollinen osallistumaan kaivoksen jätevesien puhdistusreitillä olevan alapuolisen Ruohojärvenojan kunnostukseen siltä osin kuin kunnostustarve johtuu kaivosalueen vesien johtamisesta.

- - -

Kaivannaisjätteet ja niiden käsittely ja hyödyntäminen

27. Määräyksessä on luokiteltu kaivostoiminnassa muodostuvat ja alueelle loppusijoitettavat jätejakeet.

28. Määräyksen avulla varmistetaan, että tiedetään esimerkiksi alueen sulkeamista ja kaivannaisjätteiden hyödyntämisestä varten kuinka paljon eri kaivannaisjätteitä on sijoitettu kaivannaisjätealueille.

29. Määräys on annettu jätteiden määrän vähentämiseksi.

30. Sivukivelle on annettu määrittely, missä tilanteessa sivukivi ei ole jätettä. Osaltaan määräyksillä varmistetaan myös määräyksen 29 tavoitetta jätteiden määrän vähentämiseksi.

31. Määräyksellä ohjataan toiminnan alkuvaiheen rakentamisessa muodostuvat pintamaat hyötykäyttöön siten, että siitä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.

32. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on tehty lupahakemuksen laatimisvaiheessa. Mikäli kaivostoiminnan aikana havaitaan tarvetta muuttaa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa lupamääräyksessä mainituista syistä johtuen, suunnitelma tulee päivittää vastaamaan luvan mukaista toimintaa.

Kaivannaisjätealueet

33. Syväjärven sivukivien sisältämien haitta-aineiden liukoisuudet ovat standardin SFS-EN 12457-3 mukaisesti tutkittuna pieniä. Liukoiset pitoisuudet alittavat läjitysalueelle läjitettäviä sivukiviä edustavassa kokoomanäytteessä pysyvän jätteen kaatopaikalle sijoitettavan jätteen raja-arvot. Koko sivukivialuetta kokonaisuutena edustavan kokoomanäytteen rikin kokonaispitoisuus on 0,07 % ja neutralointipotentialisuhe 4,90. Louhosalueelle läjitettäviä sivukiviä edustavassa kokoomanäytteessä arseenin, kromin, kuparin ja vanadiinin kokonaispitoisuus ylittää PIMA-asetuksessa annetut kynnysarvot.

GTK:n 1970-luvulla tekemien moreeniselvitysten perusteella Kaustisen alueella maaperän taustapitoisuudet ovat paikoitellen korkeita verrattuna PIMA-asetuksen kynnys- ja ohjearvoihin. GTK:n tekemässä moreeniselvityksessä on todettu ylemmän ohjearvon ylittäviä pitoisuuksia arseenia, kromia, kuparia, nikkeliä, vanadiinia ja sinkkiä. Syväjärven louhosalueelle läjitettävien sivukivien kokonaispitoisuudet ovat ympäristön maaperän taustapitoisuuksien tasolla, eikä sivukivien arvioida tästä syytä aiheuttavan vaaraa ympäristölle tai terveydelle.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että Syväjärven kaivannaisjätealueelle sijoitettava sivukivi muodostuu happoa tuottamattomasta jakeesta (NAF-jae). Mineralogiseen koostumukseen perustuen voidaan arvioida, ettei haitallisia alkuaineita liukene merkittävästi pitkällä ajalla. Sen sijaan räjähtämättä jääneet räjähdysaineet kulkeutuvat sivukiven mukana läjitysalueelle. Läjitysalueella räjähdysaineen typpiyhdisteet liukenevat suotovesiin ja kulkeutuvat pintavesiin. Typpipäästöistä aiheutuu haitallisia vaikutuksia vesistöissä, kuten rehevöityneisyyden lisääntymistä, minkä vuoksi sivukivialuetta ei ole voitu luokitella pysyvän kaivannaisjätteen jätealueeksi, vaan muuksi kaivannaisjätteen jätealueeksi.

Sivukivien suotovesistä voi aiheutua päästöjä varastoinnin aikana. Sivukivien läjitysalueen vesienjohtamista ja kuivatusta koskevat vaatimukset on annettu kaivannaisjätteiden läpi suotautuvien vesien keräilemiseksi käsittelyyn. Kivianneksen ominaisuudet kokonaisuutena huomioon ottaen määräyksen mukaisesti toteutettava perustamistapa arvioidaan tarkoitukseensa riittäväksi eikä sivukivialueelle ole nähty tarpeelliseksi määrätä vedenläpäisevyysvaatimuksia.

Sivukivien läjitysalueen pintarakennetta koskevat vaatimukset on annettu suotovesien vähentämiseksi ja eroosion estämiseksi. Reunaluiskien muotoilu alaosasta kaltevuuteen 1:3 varmistaa luiskien stabiliteetin, mahdollistaa peitto- maakerroksen levittämisen ja luiskien kasvittumisen. Pintarakenteen toteuttaminen soveltuvien osin jo toiminnan aikana vähentää sade- ja sulamisvesien

päätymistä täyttöön ja suotovedeksi. Pintarakenteen toimivuudella sade- ja sulamisvesien ohjaajana pois jätetäytöstä on olennainen merkitys alueelta pitkällä aikavälillä tulevan vesistökuormituksen laatuun, määrään ja käsittelytarpeeseen. Alueelle muodostettavan kasvillisuuden tarkoituksena on estää pintarakenteen eroosio.

34. Määräyksellä ohjataan toiminnan alkuvaiheen rakentamisessa muodostuvat pintamaat varastoitaviksi myöhempää hyötykäyttöä varten.

35. Määräyksellä varmistetaan asianmukainen suotovesien keräily liejun läjitysaltaasta ja suotovesien johtaminen vesienkäsittelyyn ympäristölle aiheutuvien haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi.

36. Määräyksellä varmistetaan vesienkäsittelyaltaiden pohjalietteiden asianmukainen sijoittaminen kaivosalueella.

37. Määräyksellä varmistetaan louhostoiminnassa syntyvän kiisupitoisen kiilleliuskeen asianmukainen välivarastointi ja käsittely.

38.–39. Määräyksillä varmistetaan, että jätealueiden perusrakenteet toteutetaan oikein. Yksityiskohtaisemmat vaatimukset tarkentuvat päätöksen antamisen jälkeen tehtävässä rakennesuunnittelussa ja siihen liittyvissä työtapaohjeissa. Niistä määrääminen ympäristöluvassa täysin kattavasti ei ole mahdollista.

40. Puhtaiden ja likaantuneiden vesien erottamisella estetään jätevesien laimentaminen ennen käsittelyä.

41. Ympäristönsuojelusta vastaavan henkilön ja varahenkilön nimeäminen ovat tarpeen valvonnan kannalta ja toiminnan ympäristönsuojeluun liittyvien tehtävien asianmukaisen hoidon varmistamiseksi.

42. Määräyksellä varmistetaan riittävän pitkä jälkihoitovaihe ja sen aikainen tarkkailu.

Muut jätteet

43.–45. Jätteiden käsittelyä ja kirjanpitoa koskevilla määräyksillä varmistetaan asianmukainen jätehuolto.

46. Räjähdyksainetta sisältävät esineet tai välineet luokitellaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n kohdan 5 mukaan räjähteiksi. Niiden käsittelyssä tulee noudattaa räjähteiden hävittämisestä annettuja määräyksiä.

Varastointi ja huoltotoiminta

47.–50. Määräyksillä varmistetaan, että kaivoksen polttoainehuolto ja tukitoiminnot suunnitellaan ja toteutetaan asianmukaisesti. Luvan saajan omilla ja urakoitsijoille varatulla tukitoiminnan alueilla käsitellään polttoaineita, voiteluaineita ja jätteitä, liukkaudentorjunta- ja pölynsidonta-aineita sekä tarvittaessa flokkulantteja. Luvan saajalla on vastuu kaikista kaivosalueella tapahtuvasta toiminnasta.

Jätteiden, kemikaalien tai polttoaineiden varastoinnista ei saa aiheutua maaperän tai pinta- ja pohjavesien pilaantumisvaaraa. Haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseen on varauduttava ennakolta, mikä edellyttää varovaisuutta ja huolellisuutta varastoinnissa.

- - -

Vesitalousluvan lupamääräysten perustelut

54. Määräyksellä varmistetaan, ettei Syväjärven ja Heinäjärven tyhjennyksellä aiheuteta häiriötä lintujen pesinnälle.

55.–57. Määräyksillä varmistetaan, ettei alapuolisille metsäalueille aiheudu järvien tyhjentämisestä johtuvia vettymishaittoja tai alapuolisille vesistöille liiallista kiintoainekuormitusta.

58. Määräyksellä estetään Syväjärven ja Heinäjärven valuma-alueelta tulevien vesien joutuminen Syväjärveen ja Heinäjärveen niiden tyhjentämisen aikana ja sen jälkeen kaivoshankkeen aikana.

59. Määräyksellä varmistetaan, että ruoppaus toteutetaan ja ruoppausmassat poistetaan, käsitellään sekä kuljetetaan asianmukaisesti ruoppausmassojen (liejun) läjitysalueelle ja että ruoppaustyön aikana järvien kuivatusvedet käsitellään asianmukaisesti.

60. Määräyksen avulla varmistetaan, että työt aloitetaan ja saatetaan kohtuullisen ajan sisällä loppuun.

61. Hakemuksessa esitettyä suunnitelmaa Syväjärven ja Heinäjärven tilalle louhostoiminnan myötä syntyneen yhtenäisen järven täyttämistä vedellä ja siihen liittyvistä jälkihoitotoimenpiteistä on tarpeen tarkentaa ennen toteutusta lupaviranomaiselle toimitettavalla hakemuksella. Lupaviranomainen ratkaisee jatkotoimenpiteet ja velvoitteet erillisellä päätöksellä.

Tarkkailu

62. ja 63. Tarkkailumääräysten tarkennuksissa ja lisäyksissä on otettu huomioon lupahakemuksessa esitetty suunnitelma vesi-, ilma-, melu- ja värinän tarkkailusta sekä asiasta saadut lausunnot, erityisesti Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto. Tarkkailusuunnitelmaan tehtyjen tarkennusten ja lisäysten perustelut ovat seuraavat:

Koska Ruohojärvien kuivatusvedet saattavat aiheuttaa samentumista ja lievää happamuuden muutosta myös Vanha Torojan vesissä, on tarkkailupiste Vato samoin kuin kuivatusveden silmämääräinen sameuden tarkastelu lisätty tarkkailuohjelmaan.

Kaivokselta purettavien vesien näyteenottotiheyttä (Sy-PVK1 ja Sy-PVK2) on lisätty hakijan esittämästä (4krt/vuosi → 12 krt/vuosi), koska vesistövaikutukset ovat toiminnan merkittävimpiä ympäristövaikutuksia, minkä vuoksi

myös tarkkailun on oltava riittävän kattavaa. Mikäli tarkkailutulokset osoittavat, että alueelta johdettava vesi on tasalaatuista eikä sisällä merkittävästi epäpuhtauksia tai ole hapanta, toiminnanharjoittaja voi esittää ELY-keskukselle tarkkailun keventämistä. Toiminnan alkuvaiheessa ja kun monet lähtötiedot ovat vielä arvioita, on tarkkailu kuitenkin pidettävä laajana. Analyyseissä tulee käyttää mahdollisimman hyvää määrittystarkkuutta, koska alapuolinen vesistö on luonnontilainen. Kloridin seuranta on tarpeen, koska sitä voi päästä vesistöön muun muassa kallioruhjeissa olevasta suolaantuneesta pohjavedestä tai pölynsidontaan käytettävästä kalsiumkloridiliuoksesta.

Avolouhoksesta vesienkäsittelyyn altaaseen PSP1 pumpattavan veden määrää on seurattava altaan mitoituksen ja teknisen toimivuuden varmistamiseksi.

Luotettavan pohjavesitiedon ja -kuvan saamiseksi on pohjavesien havaintoputkia määrätty lisättäväksi samoin kuin pohjavesinäytteenottotiheyttä on lisätty 2 kerrasta 4 kertaan vuodessa tapahtuvaksi. Koska nykyisten kolmen pohjavesiputken (S1, S2, S3) syvyys ei ole riittävä (5–5,5 m) huomioiden tuleva eli hakemuksen mukainen pohjaveden pinnan lasku, on putket asennettava syvemmälle.

Kokkolan ja Kaustisen alueella on tehty vuodesta 2010 lähtien laajaa bioindikaattoriseurantaa, mikä soveltuu hyvin kaivostoiminnan ilmaan aiheutuvan kuormituksen ja sen ympäristövaikutusten seurantaan. Bioindikaattoriverkoston voi tihentää louhosalueiden ympäristössä, jotta selvitys samalla kertoisi paremmin louhostoiminnan ympäristövaikutuksista ja toiminnan pölypäästöjen varsinaisesta vaikutusalueesta.

Kirjanpito ja raportointi

64. ja 65. Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa vaikutuksista ympäristöön, mikä edellyttää ympäristön kannalta merkityksellisten päästöjen suunnitelmallista tarkkailua. Ympäristövaikutusten seuraaminen ja lupamääräysten valvonta edellyttävät kirjanpitoa kaivoksen toiminnasta, päästöistä ja jätteistä.

Alueiden sulkeminen ja toiminnan lopettaminen

66. ja 67. Päätöksessä on annettu toimintaa koskevat alustavat sulkemismääräykset. Tarkempi sulkemissuunnitelma ja yksityiskohtainen kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on määrätty toimitettavaksi aluehallintovirastolle viimeistään 12 kuukautta ennen toiminnan lopettamista. Aluehallintovirasto antaa kaivosalueen sulkemisesta erillisen päätöksen. Päätöksessä tarkennetaan tarvittaessa kaivannaisjätteen jätealueita koskevia sulkemismääräyksiä.

68. Kalatalousmaksun suuruutta harkittaessa on otettu huomioon kaivostoiminnasta aiheutuvien päästöjen suuruus ja vesistössä ilmenevien vaikutusten laajuus sekä vesistön kalataloudellinen arvo. Louhoksen alapuolisista vesistöistä Ullavanjoella ja Perhonjoella on kalataloudellista arvoa. Lupamääräysten mukaisesti toimittaessa toiminnasta aiheutuvista päästöistä ei aiheudu merkittävää pilaantumista Ullavanjoella ja Perhonjoella. Syväjärven ja Heinäjärven tilalle louhostoiminnan seurauksena syntyvän yhtenäisen järven jälkihoito-toimenpiteisiin liittyvistä kalataloudellisista velvoitteista määrätään erikseen

alueen sulkemisesta ja toiminnan lopettamisesta sekä järven täyttämistä annettavien päätösten yhteydessä.

- - -

Vastauksena lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin vaatimuksiin aluehallintovirasto on todennut muun ohella seuraavaa:

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lausunnossa esitetyt vaatimukset on pääosin otettu huomioon lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi. Syväjärven ja Heinäjärven vedet on määrätty johdettavaksi laskeutusaltaan kautta pintavalutus kentälle, kun järvistä johdettavassa vedessä havaitaan samentumaa, sillä vesi voi olla tarpeen johtaa vesienkäsittelyyn jo ennen kuin lausunnossa esitetyt järvien vedenpinnan tasot saavutetaan.

Tarkkailua koskeviin vaatimuksiin niiltä osin kuin niitä ei ole hyväksytty tarkkailuohjelmaan lisäyksenä aluehallintovirasto vastaa seuraavasti: Toiminnanharjoittajaa ei ole veloitettu selvittämään Syväjärven ja Heinäjärven veden laatua kuivatuksen alussa, koska kummankin järven veden laatu on selvitetty vuosina 2014–2015 tapahtunein näytteenotoin (yhteensä 12 kpl) eikä hake muksen mukaan ympäristössä ole sen jälkeen tapahtunut muutoksia, joilla voisi arvioida olleen vaikutusta järvien veden laatuun. Järvien kuivatus on lyhytaikainen toimenpide ja kuivatusvesien kokonaismäärä on noin 25 % siitä vuosittaisesta vesimäärästä, mikä kaivokselta johdetaan pois tuotannon aikana. Kuivattamisen ei ole arvioitu vaikuttavan järvien alapuolisten vesistöjen (Ruohojärvenoja, Rytilampinoja, Vanha Toroja, Ullavanjoki, Perhonjoki) vedenlaatuun. Heinäjärven ja Syväjärven kuivatusvesillä on matkaa Ullavanjoelle yli 7 kilometriä. Yllä mainituista syistä johtuen aluehallintovirasto ei pidä järvien kuivattamisen aikana tarpeellisenä vesistö tarkkailun ulottamista Ullavanjokeen saakka (Ullava1 ja Ullava2). (Järvien kuivatustarkkailu)

Pintavalutus kenttien kautta purettavan veden analyysitiheyden nosto (4 kerrasta 12 kertaan/vuosi) ja analysoitavien parametrien laajuus (mm. sähkönjohdavuus) huomioon ottaen aluehallintovirasto ei näe perustetta purkuvesien laadun jatkuvatoimiselle mittaamiselle. Avolouhoksesta altaaseen PSP1 johdettavan kuivatusveden laadun erillinen jatkuvatoiminen seuranta ei ole tarpeen, koska pintavalutus kentälle PVK1 johdettavista vesistä suurin osa on peräisin avolouhoksesta ja veden laatua on määrätty seurattavaksi tihennetyksi pintavalutus kentän jälkeisestä pisteestä Sy-PVK1 otettavilla näytteillä.

Elohopean analysointiin pintaveden tarkkailupisteistä aluehallintovirasto ei näe perustetta.

Suurin osa louhosalueella syntyvien vesien sisältämistä kiintoaineista laskeutetaan esiselkeytys- ja selkeytysaltaiden pohjalle. Selkeytysaltaiden jälkeen kiintoaineita pidättyy vielä pintavalutus kentälle. Vähäisemmässä määrin kiintoaineita arvioidaan laskeutuvan myös Ruohojärvenojan pohjalle, missä ne voivat vaikuttaa Ruohojärvenojan pohjasedimenttien laatuun. Vähäisiä vaikutuksia voi näkyä myös Rytilampinojassa. Syväjärven louhosalueen vesien purkureitin pituus ennen Emmesjärveä on noin 19 kilometriä. Vesien mukana kulkeutuvien

kiintoaineiden ei arvioida sisältävän merkittäviä haitta-ainepitoisuuksia johdettujen louhosalueella käsiteltävien maa- ja kiviainesten sisältämien haitta-aineiden pääosin alhaisista pitoisuuksista. Pohjasedimentteihin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan pieniksi ja vaikutusten arvioidaan rajoittuvan pääosin Ruohojärvenojaan. Metallien tai muiden haitta-aineiden pitoisuuksien seurantaan louhosalueen alapuolisten vesistöjen sedimenteistä ei ole aluehallintoviraston näkemyksen mukaan siten perusteita.

Ympäristölupahakemuksessa on esitetty pinta- ja pohjavesien virtaussuunnat sekä pinnan korkeudet ja virtaamat. Tarkkailusuunnitelmaehdotuksessa esitettyä tiukempaan määrätty pohjavesien tarkkailu on aluehallintoviraston mukaan riittävä ottaen huomioon, että kaivosalue ei sijaitse pohjavesialueella.

Kaustisen kunnan ympäristölautakunnan ja Kaustisen kunnan lausunnoissa esitetyt vaatimukset on pääosin otettu huomioon lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi.

Ruohojärvenojaan kohdistuvan ylimääräisen virtaaman hallitsemiseksi Syväjärvestä ja Heinäjärvestä johdettavan kuivatusveden virtaamalle sekä järvien kuivatuksen aikaiselle virtaamalle Ruohojärvenojassa on asetettu ylärajat lupamääräyksellä 55. Syväjärven kaivoksesta vesi johdetaan vesienkäsittelyrakenneiden kautta Ruohojärvenojaan pumpaamalla, joten luvan saaja voi pumpaustehoa säätämällä hallita ojaan johdettavan veden virtaamaa. Louhoksen kuivatusvesien johtamisesta Ruohojärvenojaan mahdollisesti aiheutuva haitta on otettu huomioon lupamääräyksellä 20, jolla luvan saaja on veloitettu osallistumaan omalta osaltaan Ruohojärvenojan kunnossapitoon.

Vesienkäsittelyä koskevien vaatimusten osalta aluehallintovirasto viittaa ratkaisun perusteluihin. Lupamääräyksessä 14 on asetettu kokonaistypelle lähtevän veden pitoisuuden raja-arvo. Raja-arvo on määrätty hakijan esittämää lähtevän veden typpipitoisuuden arvoa alhaisemmaksi, jotta Ullavanjokeen kohdistuvat vaikutukset ja typpipitoisuuden nousu jäisivät pienemmäksi kuin hakemuksessa esitetyissä mallinnustuloksissa on arvioitu. Lähtevän veden typpipitoisuuden tavoitearvo on pyritty määräämään siten, että kaivoksen kuivatusvesien aiheuttama typpikuormitus ei heikennä Ullavanjoen tilaa.

Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta, Rödön osakaskunta, Palonkylän kalastuskunta, Vitsarin osakaskunta, Korpilahden osakaskunta, Kiriilahden osakaskunta, Kaustarin osakaskunta/kalastuskunta ja Alavetelin osakaskunta ovat muistutuksessaan pyytäneet, että aluehallintovirasto perustelisi lupapäätöksessään hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin menettelytavan laillisuuden ja sopivuuden. Laki ei velvoita YVA-yhteysviranomaisen lausunnon liittämistä lupahakemuksen kuulemisasiakirjoihin. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) määrää, että viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antaman lausunnon. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon. Aluehallintovirasto on huomioinut Keliberin Syväjärven kaivoshanketta koskevan YVA-selostuksen ja YVA-yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon lupaharkinnassa, päätöksen lupamääräyksissä ja niiden perusteluissa sekä vesi- ja ympäristölupahakemuksen sisältövaatimuksissa. Hakemukseen on pyydetty täydennyksiä YVA-

yhteysviranomaisen lausunnossaan esittämien lisäselvitystarpeiden osalta.

Syvä- ja Heinäjärven tyhjennyksestä aiheutuvien haittojen vähentäminen on otettu huomioon vesitalousluvan lupamääräyksistä 55–59 ja niiden perusteista ilmenevällä tavalla. Aluehallintovirasto katsoo, että hakemuksessa on esitetty riittävät mitoitustiedot koskien järvien tyhjennyksen aikaista vesienjohtamista ja -käsittelyä. Hakemuksessa esitettyjen laskeutusaltaiden mitoitustietojen ja kiintoaineksen laskeutumista koskevien laskelmien perusteella, ottaen huomioon altaisiin johdettava maksimivirtaama, laskeutusaltaiden mitoitus on riittävä myös orgaanisen hienoaineksen laskeutukseen.

Lupamääräyksellä 14 on huomioitu kaivosalueen alapuoliseen vesistöön aiheutuvan typpi-, kiintoaine ja haitta-ainekuormituksen vähentäminen. Kaivostoinnista aiheutuvien typpipäästöjen vähentämisen osalta aluehallintovirasto viittaa ratkaisun perusteluihin sekä edellä Kaustisen kunnalle vastaamaansa. Lisäksi lupamääräyksessä 17 on otettu huomioon typpipäästöjen vähentämistarve määräämällä luvan saaja käyttämään pääsääntöisesti räjähteitä, joissa typpi on niukkaliukoisessa muodossa.

Aluehallintovirasto katsoo, että Syväjärven ja Heinäjärven veden laatu huomioon ottaen järvien tyhjentämisen ajaksi ei ole tarpeen määrätä jatkuvaa tai lupamääräyksessä 62 määrättyä tiheämpää lähtevän veden kiintoainepitoisuuden tarkkailua.

Lähtevän veden tarkkailusta on määrätty lupamääräyksellä 62. Aluehallintovirasto katsoo, että jatkuvan automaattisen vedenlaadun tarkkailun sijasta lähtevän veden laatua on riittävää tarkkailla vähintään 12 kertaa vuodessa otettavilla näytteillä, kun lähtevän veden virtaamaa tarkkaillaan jatkuvatoimisesti.

Kalatalousmaksu on asetettu lupamääräyksellä 68. Vuotuista kalatalousmaksua määritettäessä on otettu huomioon alapuolisiin vesistöihin kohdistuvien päästöjen suuruus ja niiden arvioitu vaikutus vesistöjen tilaan sekä alapuolisten vesistöjen kalataloudellinen arvo lupamääräyksen perusteluista tarkemmin ilmenevällä tavalla.

Ullavan kalastusseura ry:n muistutuksessa esittämät vaatimukset on pääosin otettu huomioon lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi. Aluehallintovirasto on Syväjärven kaivoksen päästömääräyksiä asettaessaan ottanut huomioon Keliber Oy:n suunniteltujen eri kaivosten yhteisvaikutukset. Tässä Syväjärven kaivosta koskevassa vesi- ja ympäristölupapäätöksessä ei kuitenkaan anneta muita kaivoksia koskevia määräyksiä. Syväjärven kaivoksen pois johdettavien vesien laadun raja-arvot on asetettu lupamääräyksessä 14, kuivatusvesien tarkkailu lupamääräyksessä 62 ja määräykset Syväjärven ja Heinäjärven tyhjentämisen aikaisesta kuivatusvesien käsittelystä lupamääräyksessä 55. Aluehallintovirasto katsoo, että Syväjärven ja Heinäjärven tyhjentämisen alkuvaiheessa vedet voidaan johtaa lupamääräyksiä noudattaen käsittelemättöminä suoraan Ruohojärvenojaan, sillä järvien vesi vastaa laadultaan Ruohojärvenojan vettä. Kalatalousmaksun osalta aluehallintovirasto viittaa edellä yhteisten vesialueiden osakaskunnille vastaamaansa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n muistutuksessa mainittujen kaivostoiminnasta aiheutuvien typpipäästöjen vähentämisen osalta aluehallintovirasto viittaa ratkaisun perusteluihin sekä edellä Kaustisen kunnalle vastaamaansa. Keliber Oy:n kunkin kaivoksen vaikutukset niiden alapuolisiin vesistöihin sekä kaivosten arvioitavissa olevat yhteisvaikutukset arvioidaan kyseisten kaivosten lupahakemusten käsittelyn yhteydessä.

Kiisupitoisen kiilleliuskeen toimittamisesta sijoitettavaksi kaivosalueen ulkopuolelle on määrätty lupamääräyksellä 37. Syväjärven kaivoksen sulkemiseen ja sen jälkeiseen vesienkäsittelyyn liittyvät määräykset annetaan kaivoksen sulkemista koskevassa lupapäätöksessä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. *Ullavan kalastusseura r.y.* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksiä 12, 14 ja 68 on muutettava seuraavalla tavalla:

Lupamääräystä 12 on muutettava siten, että laskeutusaltaiden ja pintavalutus-kenttien kokoa määrätään kasvatettavaksi vesien puhdistustehon ja typen sidonnan parantamiseksi.

Lupamääräystä 14 on muutettava siten, että typenpoistossa määrätään käytettäväksi kemiallisia ja fysikaalisia puhdistustoimenpiteitä, jotta myös talviaikainen typenpoisto onnistuisi. Typen raja-arvoksi on asetettava enintään 15 mg/l, tavoitearvoksi 10 mg/l ja yhteenlasketuksi kokonaistyyppipäästökseksi vesiin enintään 5 000 kg/vuosi. Kokonaistyyppipitoisuus on laskettava virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona. Lupamääräyksessä 14 on määrättävä käytettäväksi ainoastaan heikosti liukenevia emulsioräjähteitä ja typenpoistoa on määrättävä tehtäväksi vähintään 15 vuoden ajan louhinnan päätyttyä.

Lisäksi lupamääräyksessä 14 arseenin päästöraja-arvoksi on asetettava 0,05 mg/l virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona laskettuna ja sulfaatin päästöraja-arvoksi 250 mg/l virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona laskettuna. Kiintoaineen päästöraja-arvoksi on määrättävä enintään 15 mg/l ja kiintoaineen hehkutusjäännöksen pitoisuus on laskettava johtamisvuorokausien virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona. Myös raudalle, mangaanille ja koboltille on asetettava raja-arvot.

Lupamääräystä 68 on muutettava siten, että kalatalousmaksun suuruus on 5 000 euroa vuodessa tai vaihtoehtoisesti yhtiö on velvoitettava osallistumaan koskikunnostuksien kustannuksiin.

Valittaja on perustellut vaatimuksiaan muun muassa seuraavasti:

Ullavan kalastusseura r.y. on vuokrannut Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnalta Ullavanjärven ja Ullavanjoen vesialueet, joista yhdistys vastaa ja joita se hoitaa sopimuksen mukaisesti. Ullavanjoki on merkittävä taimenjoki ja siinä on luontainen taimenkanta. Ullavanjoen vesi on hyvälaatuista ja mahdollista taimenen lisääntymisaluetta. Ullavanjokeen on myös istutettu rapuja ja niitä on saatu saaliiksi. Joen ekologinen tila on arvioitu laajan aineiston perusteella hyväksi, joskin selvästi kohonneiden ravinnepitoisuuksien takia

tilaa pidetään alustavasti uhattuna. Vedenlaatu on tyydyttävällä tasolla, sen sijaan pohjaeläinten ja piilevien tila on erinomainen. Myös joen hydrologis-morfologinen tila on arvioitu luokkaan erinomainen.

Laskeutusaltaiden ja pintavalutuskenttien kokoa on kasvatettava käsiteltävien vesien suuren määrän ja ison pumppaustarpeen vuoksi. Esitetyt laskeutusaltaat ja pintavalutuskentät eivät ehdi poistaa kiintoaineita. Maa-ainesten ja sivukivien louhintamäärät suhteessa malmin määrään ovat merkittävät, joten missään vaiheessa hanketta ei ole ”suvantovaihetta” kiintoainekuormitukseen alueen vesistöihin. Pumpattavien vesien hiukkaset ovat pienikokoisia, joten tarvitaan pidempiaikainen tai hitaampi virtaaminen altaiden läpi hiukkasten laskeutukseksi altaiden pohjalle. Suunniteltu pintavalutuskenttä on ojitusaluetta (ei neitseellistä turvetta), joten pintavalutus kentän veden pidätyskyky ja haitta-aineiden imeytyminen on lyhytaikaista.

Kemiallisista ja fysikaalisista typenpoistotoimenpiteistä on määrättävä, jotta myös talviaikainen typenpoisto onnistuisi. Typen biologinen puhdistus ei toimi alle 12 celsiusasteessa ja hakemuksen mukaan toiminta on ympärivuotista. Alueella on käytettävissä sähköä, joten laitospainainen käsittely on mahdollista. Toiminnanharjoittajan tulisi hyödyntää olemassa tietoa ja tekniikkaa typen puhdistukseen. On huomioitava myös Rapasaaren esiintymä, jonka valmistelutyöt ja louhinta alkavat osin samanaikaisesti Syväjärven kanssa. Rapasaaren esiintymän toimintaan ei ole vielä ympäristölupaa. Syväjärven ja Rapasaaren louhosten arvioitu toiminnan kokonaiskesto on noin 11 vuotta. Toiminta on laitosmaista pitkän kestoensa vuoksi ja puhdistuslaitosta voidaan hyödyntää myös Rapasaaren alueen vesien puhdistuksessa.

Myönnettyllä lupapäätöksellä typpikuorma Ullavanjoessa kasvaa nykyisestä tasosta 1,0 mg/l yli 100 % ollen siten 2,2 mg/l, jolloin rehevöityminen on todennäköistä. Tällaisella typpimäärän kasvulla Ullavanjoen fysikaalis-kemiallinen tila muuttuu tyydyttävästä huonoksi. Mikäli muiden kaivosalueiden vesiä johdetaan saman purkupisteen kautta, veden typen määrä on toksista. Tällä päätöksellä rikotaan ehdotonta vesien pilaamiskieltoa.

Läjitysalueiden suotovesien ja louhosalueen hulevesien arseenipitoisuudet ylittävät raja-arvopitoisuudet. Kaivostoiminta sijoittuu sulfaattialueelle ja kallion repaleisuuden vuoksi louhoksen pohjaveteen suotautuu kloridipitoista vettä. Koko louhosta ei voida betonoida. Sivukivikasoista suotautuu sulfaattia vielä useita vuosia sulkemisen jälkeenkin. Myös Rapasaaren esiintymä on otettava huomioon.

Pohjaveden happipitoisuudet ovat yleisesti ottaen alhaisia ja pohjaveden kemiallisen hapenkulutuksen arvot kohonneita johtuen ympäröivien suoalueiden vaikutuksesta pohjaveden laatuun. Alhaisista happipitoisuuksista johtuen pohjaveden rauta- ja mangaanipitoisuudet ovat kohonneita tai ylittävät raja-arvopitoisuudet. Syväjärven lisäksi Rapasaaren alueella rauta-, mangaani- ja kobolttipitoisuudet ovat kohonneita ja ne on huomioitava myös valituksenalaisessa lupapäätöksessä.

Arseenin ja sulfaatin sekä kokonaistypen raja-arvopitoisuuksia on tarkasteltava virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona, jotta reagointiaika mahdollisiin raskasmetallipäästöpoikkeamiin ja kloridipitoisiin sulfaattipäästöpoikkeamiin

sekä typpipäästöpoikkeamiin lyhenee. Kiintoaineen hehkutusjäännöksen pitoisuuden tarkastelu johtamisvuorokausien virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona mahdollistaa nopean reagoimisen kiintoaine-poikkeamiin.

Kalatalousmaksun suuruuden on oltava suhteessa haittoihin ja jo tehtyihin sekä meneillään olevaan koskien ja vesistöjen kunnostustoimenpiteisiin ja kustannuksiin.

2. Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta ja sen asiakumppanit ovat vaatineet aluehallintoviraston päätöksen muuttamista seuraavalla tavalla:

Lupamääräyksissä tulee edellyttää kaivosalueelta lähtevälle vedelle virtaaman ohella automaattista laadun seuranta. Seurattavia parametreja tulisi olla ainakin sameus, sähkönjohtavuus, happamuus ja typpi (nitraatti, ammonium). Lukemat tulee mitata ja tallentaa kerran tunnissa. Kaikille kemiallisille suureille tulee määrittää raja-arvot, joiden ylittyessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) valvovana viranomaisena ryhtyy toimenpiteisiin. Automaattisen seurannan tulee kattaa ainakin kaivoksen ensimmäisen toimintavuoden (kaikki parametrit) sekä Syvä- ja Heinäjärven tyhjennyksen vedestä ja pohjalietteestä (sameus).

Syvä- ja Heinäjärven tyhjennyksestä tulee vaatia erillinen tarkennettu suunnitelma, joka jätetään hyväksyttäväksi valvovalle viranomaiselle ennen tyhjennykseen ryhtymistä. Suunnitelmassa tulee perustella vesiensuojelurakenteiden mitoitus sedimenttinäytteisiin ja tyhjennysmenettelyn tarkempaan suunnitteluun pohjautuen. Suunnitelman tulee kattaa myös pintavalutuskenttien lietty-misen tarkkailun ja tämän estämisen.

Kalatalousmaksu tulee korottaa 8 000 euroon per vuosi, kalatalousviranomaiselle käytettäväksi Ullavanjärven ja sen alapuolisen Perhonjoen vesistön kalataloudelliseen kunnostukseen ja kehittämiseen. Vaihtoehtoisesti hakija tulee määrätä toteuttamaan kalatalousviranomaisen ja alueen osakaskuntien hyväksymällä tavalla arvoltaan vastaavat kompensatiotoimenpiteet kalataloudellisten haittojen vähentämiseksi.

Ympäristövaikutusten arvioinnin huomiointi luvassa tulee täydentää hallinto-oikeuden päätöksellä.

Valittajat ovat perustelleet vaatimuksiaan muun muassa seuraavasti:

Lähtevän veden laadun seuranta

Kerran kuukaudessa tapahtuva päästöjen ja veden laadun seuranta ei edusta parasta käyttökelpoista tekniikkaa, eikä se riitä ennakoimattomien riskien havainnoimiseen ja niihin reagoimiseen kaivoksen toiminnan alkuvaiheessa. Automaattinen seuranta on käytössä esimerkiksi Nordic Gold Oy:n kaivoksella Raahessa, jossa sen on todettu tuovan erinomaisen lisän kaivoksen ympäristövaikutusten tarkkailuun ja jossa mittauksen tietoa hyödynnetään sekä veden laadun seurannassa, pumppausten ohjauksessa että myös vesitaseen hallinnassa. Jatkuvat mittauksen kustannus ei ole merkittävä lisä Keliber Oy:n hankekokonaisuudessa, koska samaa mittauskalustoa voidaan käyttää useilla louhoksilla näiden peräkkäisinä toimintavuosina. Samalla voitaneen

jatkossa vähentää tarvetta muun seurannan tiheydelle ja määrälle, jolloin kustannusvaikutus voisi olla positiivinenkin. Luvassa on jo määrätty kaivoksella käytettäväksi sekä vesitaseen mallinnusta että jatkuvatoimista virtaaman mittausta. Kun näihin yhdistetään myös tärkeimpien laatuparametrien automaattinen seuranta, saadaan täsmällistä tietoa yhtiön tulevienkin louhosten seurantarpeeseen liittyen.

Louhinta-aikana varsinkin lähtevän veden typpipitoisuus voi vaihdella huomattavasti louhinta-ajan sääolosuhteiden (sateisuus, panostusreikien kosteus) seurauksena. Ympäristövaikutusten arvioinnin mukaan Syväjärven louhosalueen kallioperässä 65–125 metrin syvyydessä havaittiin myös korkeita pohjaveden kloridipitoisuuksia. Korkein havaittu arvo tuossa vyöhykkeessä oli 1 800 mg/l. Edelleen todettiin, että mikäli Syväjärven louhoksen kuivatusvesissä esiintyy korkeita kloridipitoisuuksia, voi louhostoimintaan liittyä alapuolisten vesistöjen suolaantumisriski. Myös kloridipitoisuuden jatkuvaan seurantaan tulisi kiinnittää huomiota jatkuvatoimisella (sähkönjohtavuuden) mittauksella. Syväjärven kiisuliuskeen aiheuttaman happamuusriskin seuranta olisi niin ikään luotettavinta toteuttaa jatkuvatoimisella mittauksella.

Tyhjennyssuunnitelma

Valituksenalainen lupapäätös ei anna riittävän tarkkaa ohjetta järvien tyhjenykseen. Järvien kuivattamisen loppuvaiheen yhteydessä on hankkeen merkittävien kiintoainekuormituksen riski eikä lupapäätöksen mukainen lietteisten kuivatusvesien käsittelymenetelmä tai kuukausittainen kuormitusseuranta huomioi tätä riittävästi. Kuivatusvaiheen vääränlainen toteuttaminen voi aiheuttaa pintavalutuskenttien tukkeutumisen niin ettei niiden puhdistusteho myöskään louhintavaiheessa ole suunnitellulla tasolla.

Hakija on esittänyt järvien lietteisille kuivatusvesille käsittelymenetelmäksi laskeutusaltaan ja pintavalutuskentän käyttöä. Laskeutusaltat on mitoitettu hankkeessa kerran 20 vuodessa tapahtuvan ylivalunnan ($Hq_{1/20}$) mukaisesti virtaamalle 43 l/s. Virtaamamitoitus ja sen perusteet ovat riittävät varsinaiselle kaivostoiminnalle, mutta Syvä- ja Heinäjärven tyhjennyksen aikainen laskeutusaltaiden käyttötapa ja toimivuus jäävät epäselväksi. Altaiden mitoitus 25 l/s tyhjennyspumppaukselle on hydraulisesti riittävä, mikäli laskeutettava sedimentti olisi hienoa hietaa tai tätä karkeampaa mineraaliainesta, joiden laskeutamiseen mitoituskalkelmat perustuvat. Mitoituksen tuplaaminenkaan ei kuitenkaan riitä hiesun ja saven, saati orgaanisen liejun, joista järvisedimentit tyypillisesti koostuvat, laskeuttamiseen.

Esimerkiksi järvien imuruoppausten yhteydessä vetisiä lietteitä ei voida käsitellä laskeutusaltailla vaan vedet johdetaan tyypillisesti joko koko ruoppaustilavuuden kattaviin painanteisiin, joista vesi imeytyy maaperään tai haihtuu. Vaihtoehtoisesti vedet ensin kemikaloidaan ja suodatetaan sitten niin sanotuilla geotubeilla. Mikäli tyhjennysvedet sisältävät runsaasti laskeutusaltaseen piddättymätöntä orgaanista pohjalietettä, on riskinä kentän tukkeutuminen ja toimimattomuus itse louhinta-aikana.

Muutoksenhakijoiden muistutukseen antamasta aluehallintoviraston vastauksesta ilmenevä käsitys järvisedimentin laskeutettavuudesta on ollut päätöksen-

teon yhteydessä virheellinen. Mikäli tyhjennysvedet sisältävät runsaasti laskeutusaltaaseen pidättymätöntä pohjalietettä, on riskinä pintavalutuskentän tukkeutuminen ja toimimattomuus itse louhinta-aikana. Tämän vuoksi tarkkailun tulisi olla varsinkin pumppauksen loppupuolella jatkuvaa ja sellaista, jolla liiallisiin kiintoainepitoisuuksiin voidaan puuttua välittömästi. Noin kaksi kuukautta kestävä kuivatuksen aikana kahdesti otettavat vesinäytteet eivät ole riittävää tarkkailua. Loppupuoliskolla otettavan yhden näytteen tulosten valmistuminen saattaa kestää parikin viikkoa, jolloin suuresta lukemasta huolimatta asiaan ei ehditä reagoimaan. Antureilla mitatun sameuden on todettu korreloivan varsin hyvin orgaanisen kiintoaineen määrään vedessä.

Kalatalousmaksun määrä

Perhonjoki on tunnettu hyvänä kalavetenä. Muun muassa isot hauet ja säyne ovat tyypillisiä saaliskaloja. Perhonjoki toimii yhdessä viereisen Lestijoen kanssa äärimmäisen uhanalaiseksi luokitellun Lestijoen meritaimenkannan kotijokena. Kannan luontaisen elpymisen ja valtion ylläpitämän laitoskannan hoidon kannalta kriittisessä merivaellukselta palaavien kutunousijoiden määrässä Perhonjoen osuus on ollut viime vuosina erittäin merkittävä.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on vastikään kilpailuttanut ja tilannut Ullavanjoen virtavesikunnostuksen lupahakemussuunnittelun. Suunnittelun maastotyöt tehdään kuluvana vuonna ja toteutus noin kahden vuoden kuluessa. Hankkeen tavoitteena on kunnostaa uhanalaiselle taimenelle lisääntymisympäristöä ja kustannusarvio lienee 100 000–200 000 euroa.

Aluehallintoviraston määräämä kalatalousmaksun määrä on huomattavan alhainen. Aluehallintovirasto ei ole perustellut maksun tasoa, paitsi lyhyellä toteamuksella, jonka mukaan lupamääräysten mukaisesti toimittaessa toiminnasta aiheutuvista päästöistä ei aiheudu merkittävää pilaantumista Ullavanjoella ja Perhonjoella. Tätä arviota on pidettävä vääränä ottaen huomioon meritaimenkanta ja vesistön yleinen kalataloudellinen merkitys. Erityisesti äärimmäisen uhanalainen meritaimen on herkkä tämänkaltaisille päästöille ja meritaimenkannan säilyttäminen vaatii tehostettuja toimia, joihin aluehallintoviraston määräämä kalatalousmaksu ei riitä.

Kalatalousmaksu on myös suhteessa toiminnan laajuuteen erityisen alhainen. Vuotuiselta liikevaihdoltaan Keliber Oy:n kaivoshanketta vastaavalle Kittilän Suurikuusikon kaivoshankkeelle on vuonna 2013 myönnettyssä ympäristöluvassa määrätty 3 000 euron vuotuinen kalatalousmaksu ja lisäksi noin 5 000 euron arvoinen istutusvelvoite. Tässä tapauksessa ei ole perusteita arvioida kalataloudellisia vaikutuksia pienemmiksi kuin Suurikuusikon kaivoshankkeessa, ja kalatalousmaksun tulee siten olla samalla tasolla.

Ympäristövaikutusten arvioinnin huomiointi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely on suhteessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki) 7 §:ssä säädettyyn ajankohtaan nähden toteutettu liian myöhäisessä vaiheessa. Tämän seurauksena arviointiselostuksesta kuuleminen on tapahtunut sellaisessa vaiheessa, jossa annettuja mielipiteitä ei ole voitu aidosti ottaa huomioon lain vaatimalla tavalla. Menet-

tely ei ole siten toteuttanut mainitun lain 1 §:n mukaista tavoitetta edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Lupaviranomaisen olisi tullut päätöksessään huomioida menettelyn puutteellisuus. Näin ei ole tapahtunut. Aluehallintovirasto on päätöksessään todennut, että se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen lausunnon ennen lupapäätöksen tekemistä. Tällä tavalla aluehallintovirasto on huolehtinut vain YVA-lain 13 §:n noudattamisesta mutta ei ole huomionnut, että YVA-menettelyä rasittaa muun muassa mainitun lain 11 §:ään liittyvä puutteellisuus.

YVA-menettelystä ei ole ollut mahdollista erikseen valittaa, vaan valitus YVA-menettelyn puutteellisuudesta tehdään YVA-lain 17 §:n mukaan lupapäätöstä koskevan valituksen yhteydessä. Koska YVA-menettely ja sen seurauksena aluehallintoviraston päätös, joka siihen tukeutuu, on ollut puutteellinen, tulee hallinto-oikeuden täydentää päätöstä ympäristövaikutusten arvioinnin huomiointia koskevalta osin ja arvioida, onko YVA-menettely tässä tapauksessa ollut lainmukainen.

3. *Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan Piiri ry* on ensisijaisesti vaatinut aluehallintoviraston päätöksen kumoamista ja hakemuksen hylkäämistä. Toiminnan aloittamiselle tai valmisteleviin töihin ei tule myöntää lupaa ennen lupien lainvoimaiseksi tuloa.

Toissijaisesti yhdistys on vaatinut päätöksen kumoamista ja asian palauttamista lupaviranomaiselle uuteen käsittelyyn ja uskottavien selvitysten teettämiseksi sekä ongelmien ratkaisemiseksi tai hakemuksen hylkäämiseksi.

Mikäli lupahakemusta ei hylätä eikä palauteta uutta käsittelyä varten lupaviranomaiselle, on selvityksiä täydennettävä ja lupaa ja lupamääräyksiä muutettava seuraavasti:

Päätöksessä tulee käsitellä haitankärsijöille maksettavat haittakorvaukset, kuten Heinäjärven ja Syväjärven kuivattamisesta aiheutuvat menetykset, vesialueen väheneminen ja muu omistajaa koskeva haitta ja edunmenetykset sekä määrät korvaussummat luvansaajan maksettavaksi.

Lupamääräyksiä on muutettava siten, että alivirtaamatilanteet otetaan huomioon pitoisuuslisäsarvioissa sekä päästöraja-arvoissa.

Lupamääräyksissä on määrättävä esitettyä tehokkaammasta purkuvesien typenpoistosta.

Luvassa on annettava riittävät määräykset rakenteista siten, että kaivoksen ympäristöturvallisuus voidaan taata.

Luvassa on määrättävä sivukiven käsittelystä ja edelleen käyttämisestä yksityiskohtaisemmin siten, että ympäristöturvallisuus voidaan taata happaota muodostavien kiviainesten käsittelyn osalta.

Lisäksi lupaa on täydennettävä polttoainehuoltoa koskevien lupamääräysten osalta siten, että otetaan huomioon myös paikallaan olevien ja hidaskulkuisten koneiden ja laitteiden tankkaaminen.

Vaatimustensa tueksi yhdistys on esittänyt muun ohella seuraavaa:

Päätöksessä on huomioitu ainoastaan yleistä etua kohtaan syntyvät haitat ja menetykset, joita on määrätty korvattavaksi vähäisellä kalatalousmaksulla. Muita haittoja tai korvattavaa ei ole katsottu syntyvän, vaikka kyseessä on vesilain mukainen lupa, jossa on selkeä haitankärsijä eli vesialueen omistaja. Vesilain mukaisessa luvassa tehdään aina intressivertailu, jossa vertaillaan hyötyjen ja haittojen keskinäistä suuruutta. Päätöksessä olisi siten tullut käsitellä haitankärsijöille maksettavat haittakorvaukset, kuten Heinäjärven ja Syväjärven kuivattamisesta aiheutuvat menetykset, vesialueen väheneminen ja muu omistajaa koskeva haitta ja edunmenetys.

Vesien rehevöityminen voi näkyä myös virtavesissä ja muuttaa virtavesien eliöstöä, vaikkakin aineiden kertyminen on voimakkaampaa järvissä. Perinteiseen minimiravinnetarkasteluun tulee suhtautua varauksella, sillä perustuotantoa rajoittava tekijä voi vaihdella vesistön eri osissa, eri vuodenaikoina sekä eri vuosina. Alivirtaamatilanteet voivat olla kriittisiä sekä typen että muun kuorituksen osalta ja ne tulisi esittää pitoisuuslisäysarvioissa sekä huomioida päästöraja-arvoissa.

Virtaamalaskelmat on tehty vuoden kokonaisvirtaamamäärällä sekä yhdellä kiinteällä keskivirtaamalla. Nämä eivät anna vesistön typpikuorituksesta oikeaa kuvaa, koska valumavesien typpipitoisuus voi olla pienillä virtaamilla suhteellisesti paljon ylivirtaamia suurempaa ja väkeviä vesiä ja ravinteita sitoutuu ja varastoituu alapuolisiin uomiin, josta ne virtaaman vähäisesti kasvaessa voivat päätyä pulssimaisina piikkeinä alapuolisiin vesiin ollen paljon haitallisempia kuin jatkuvana virtaamana.

Ullavanjoen hyvän tilan saavuttaminen on nykyisin kiinni typen osalta varsin pienestä pitoisuuden vähentämisestä, mutta joen hyvää vesienhoidon tilaa ei tulla saavuttamaan vuosikymmeniin, mikäli kaivostoiminta saa päästää typpipitoisia räjähdeseisiä luvan mukaisesti vesistöön. Hakija osoittaa laskelmillaan, että Ullavanjoen typpipitoisuus ei tule alenemaan hyvän veden laatua kuvaavalle tasolle ja siten toiminta ei täytä parhaan käytettävissä olevan tekniikan (BAT) vaatimuksia eikä edistä vesien hyvän tilan saavuttamista.

Typpiyhdisteiden vähentäminen luvan kaivostoiminnassa ei täytä parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksen mukaisia menetelmiä eikä edusta nykyaikaista vesienpuhdistustekniikkaa. Typenpoiston purkuvesistä tulee olla tehokkaampaa. Keliber Oy ei ole hakemuksessaan esittänyt menetelmiä räjähdysaineista peräisin olevien nitraattipäästöjen poistamiseksi kaivosvesistä. Hakemuksessa esitetty pintavalutuskenttäkäsitely ei poista juuri lainkaan räjähdysaineista peräisin olevaa tyyppiä louhosalueen purkuvesistä. Pintavalutuskentän toiminta on tasoltaan heikko (<10%) eri vuodenaikojen mukaan ja pintavalutus kentän teho typen poistamisessa on yleisestikin heikko.

Lupahakemuksen laskelmissa on esitetty, että käytettäessä 150 g/tn räjähdettä 3 600 tonniin vuodessa, tarvitaan 540 tonnia räjähdettä, jonka typpipitoisuus

on noin 30 % ja siitä veteen liukenee keskimäärin 10%. Siten vesiin päätyväksi typpimääräksi on esitetty 16 200 kg/a.

Jos lupapäätöksessä sallitaan vesistöön johdettavaksi 15 000 kg vuodessa typpeä, vaaditaan pintavalutus kenttien ja laskeutusaltaiden poistavan tyyppistä vain 8 %, jota voidaan pitää täysin riittämättömän vähäisenä reduktiona.

Nitraatin poistamiseksi kaivosvesistä on kehitetty tekniikoita, jotka voidaan jakaa eri ryhmiin; ioninvaihto, elektrokemiallinen ionin vaihto ja biologinen denitrifikaatio. Nämä ovat jätevesien puhdistuksessa yleisesti käytettyjä tekniikoita. Kaivostoiminnassa on kyseessä täysin hallittava pistemäinen kuormitus. Jätevesien puhdistamiseksi on mahdollista tehdä teknologiaa, joka voidaan siirtää uusille alueille.

Jos vesien puhdistaminen ei ole taloudellisesti kannattavaa, tulee pohtia, onko kaivostoiminta riittävän kannattavaa. Mikäli toiminnalla ei pystytä minimoimaan haittavaikutuksia ympäristöön, on toiminta kannattamatonta.

Purkuvesistönä toimivan Ruohojärvenojan keskimääräinen alivirtaama on 4 l/s, keskivirtaama (MQ) 43 l/s ja keskiylivirtaama (MHQ) 398 l/s. Järvien tyhjentäminen tehdään loppusyksystä, jolloin virtaamien arvioidaan olevan keskivirtaaman luokkaa. Toiminnan aikana muodostuvien, vesistöön johdettavien vesien määräksi on arvioitu 57 m³/h eli 0,016 m³/s. Virtaaman vaihtelua tarkastelupisteissä on tarkasteltu myös vuoden 2024 jälkeen. Typpikuormituksen tarkastelussa käytetty 15 t/a, mikä vastaa noin pitoisuutta 31 mg/l vesimäärällä 477 630 m³/a ja 30 mg/l vesimäärällä 498 630 m³/a. Kaivosalueen virtaamia olisi tullut arvioida ja simuloida kausittaiset vaihtelut huomioiden ja pystyä osoittamaan tarkemmin huuhtoutuvien kiintoainesten, ravinteiden ja metallien määrät. Vuosimäärät eivät kerro realistisia tietoja vesistökuormituksesta.

Allas- ja pengeralueiden rakenteista on annettu luvassa vain ylimalkaisia määräyksiä, jotka tarkentuvat vasta myöhemmässä vaiheessa ja ovat ilmaisultaan epätarkkoja. Hakemusaineistossa olisi tullut olla tarkemmat selvitykset tulevista rakenteista, jotta luvassa olisi voitu antaa niihin selkeämpiä määräyksiä eikä vain yleisiä ohjeistuksia. Rakenteiden ja muiden allasalueiden rakenteiden osalta luvassa ei ole riittäviä määräyksiä, joilla taataan kaivoksen ympäristöturvallisuus. Lupamääräykset 38 ja 39 perusteluineen ovat ilmauksiltaan tulkinnanvaraisia ja epätarkkoja. Lupapäätös on tehty puutteellisten hakemusaineistojen varassa.

Pelkkä niukkaliukoisten räjähdysaineiden käyttö sekä mahdollisimman huolellinen panostusten ja räjäytyskenttien suunnittelu ei ole riittävä keino vähentää toiminnan typpipäästöjen vesistökuormitusta. Etenkin jos typpikuormitusta määräyksen mukaan sallitaan lähes yhtä paljon kuin räjähdysaineista laskennallisesti vesiin liukeneva määrä on. Sen myötä toiminta aiheuttaa alapuoliselle vesistölle pilaantumista, jota ei ole päätöksessä määrätty estettäväksi.

Lupapäätöksen perustelut eivät ole ympäristönsuojelulain tavoitteiden mukaisia siten että päätöksellä voitaisiin katsoa tavoiteltavan ympäristön hyvää ja kestävä tilaa ja edistettävän ympäristönsuojelua. Lupamääräykset ovat heikkotasoisia, eivätkä lupapäätöksen perustelut ole oikein.

Lupapäätöksen kuulutuksen jälkeen hakija on toimittanut useita lisäselvityksiä ja aineistoa, jota ei ole ollut kuulutuksessa nähtävänä. Lupahakemus olisi tullut kuuluttaa uudelleen, koska toimitetut asiakirjat sisältävät olennaisia tietoja toiminnasta. Asianosaiset eivät ole saaneet tietoonsa kaikkea lupahakemuksen kannalta tärkeitä tietoja ja ovat joutuneet laatimaan valituksen osittain puutteellisten tietojen varassa. Päätös on tehty ympäristönsuojelulain vastaisesti, koska asianosaisille ei ole toimitettu kuulutusvaiheessa kaikkea hankkeen osalta merkittäviä tietoja nähtäväksi.

Louhittavasta kohteesta huolimatta kuormitus tulee kohdistumaan lähes koko toiminta-ajan Ullavanjokeen ja Perhonjokeen jatkuen peräkkäin useiden louhosten vaikutusalueilta vuosikymmenten ajan. Loppuun kaivettujen louhosten toimintaa ei voida katsoa merkityksettömäksi alueen vesistöjen tilan osalta. Kuormitusta voi tulla vuosikymmenten pituisia jaksoja, riippuen muun muassa sivukiven ja kallioperän laadusta.

Sivukiven käsittely ja edelleen käyttäminen on lupapäätöksessä käsitelty liian yleisellä tasolla. Sadevesien huuhtoumavaikutusta happoa tuottaville kiviaineksille ei ole käsitelty lainkaan, vaikka tiedetään että alueella on happoa muodostavia aineksia ja niistä huuhtoutuu sateiden myötä happamuutta vesiin. Happoa muodostavien sivukivien varastointi, jäljitys ja suojaaminen on jäänyt käsittelemättä asian vaativalla vakavuudella täysin ja koko asia on jäänyt sivuseikaksi, vaikka tällä jakeella saattaa olla valumavesiin suurta merkitystä.

Päätös on puutteellinen sivukiven käsittelyn osalta, eikä ympäristöturvallisuutta siten voida taata happoa muodostavien kiviainesten käsittelyn osalta. Jakeen ajaminen meritäyttöön on jäänyt käsittelemättä eikä mahdollisia ympäristöhaittoja ole käsitelty asiankuuluvalla tavalla siten, että haittavaikutuksia minimoitaisiin lupamääräyksillä.

Syväjärven kalliopohjavesissä esiintyi kerrostumista ja syvemmillä (noin 65–125 metrissä) oleva pohjavesi oli huomattavasti kloridipitoisempaa kuin lähempänä maanpintaa oleva pohjavesi. Syvemmillä olevan pohjaveden kloridipitoisuus oli korkeimmillaan 1 800 mg/l, mikä on selvästi korkeampi pitoisuus kuin Syväjärven pohjavesitarkkailujen keskiarvo (1,5 mg/l). Lupakäsittelyssä ei ole otettu kantaa tai otettu huomioon, minkälaisia vaikutuksia pois pumpattavalla kloridipitoisella vedellä voi olla alapuoliseen vesistöön tai sen toimintaan muiden purkuvesien yhdisteiden kanssa tai esimerkiksi pintavalutuskentän toiminnan osalta. Luvassa ei ole selvitetty, voiko kloridipitoinen vesi heikentää puhdistusprosesseja tai aiheuttaa muita kemiallisia tai biologisia haittoja tai muutoksia prosesseissa tai luonnossa.

Polttoainehuoltoa koskevat lupamääräykset eivät vastaa toimintaa todellisuudessa. Jakeluaseman määräyksillä turvataan vain polttoaineiden varastointi, mutta sen jakelu työmaalla on laajempaa ja erilaista kuin hakemuksessa mainitaan. Tankkaaminen ei tapahdu jakeluasemalla kuin osalla kalustoa. Siten tankkaamisturvallisuus ei täyty antamalla määräyksiä jakeluaseman ja säiliön osalta, koska paikallaan olevat ja hidaskulkuiset koneet ja laitteet tankataan muilla tavoilla. Ympäristönsuojeluun on kiinnitettävä huomiota myös sen osalta koska tankkausmäärät ovat varsin isoja vuositasolla.

Lupapäätöksessä esitetyt kiintoaineen vähentämiseen tarkoitettut altaiden rakenteet määräyksineen ja perusteluineen ovat lupamääräyksen 11 osalta liian epätarkkoja ja hataria. Altaiden rakenteiden ja jätteeksi katsottavien jakeiden luokitukset ovat liian epätarkkoja ja epäselviä.

Hakemuksen mukaan kaikki kiintoaineen vähentämiseen käytettävät altaat (DP1-DP2, PSP1 sekä CP1-CP5) ovat maapohjaisia mukaan lukien HWCP-allas, jolla varaudutaan saostamaan louhoksesta poistettavaa vettä kemiallisesti, mikäli se sisältää merkittävästi haitta-aineita. ELY-keskus on katsonut, että erityisesti avolouhoksen vesien kiintoaineen laskeutumiseen käytettävät altaat (PSP1 ja HWCP) olisi rakennettava riittävän tiiviiksi siten, että mahdolliset kaivosvesissä esiintyvät haitta-aineet eivät pääse suotautumaan maaperään ennen niiden asianmukaista käsittelyä ja johtamista pois kaivosalueelta. ELY-keskus on pitänyt louhoksen sivukivistä tehtyjä kivilajikohtaisia määrittämiä sekä yhden kokoomanäytteen perusteella tehtäviä johtopäätöksiä riittämättöminä, kun otetaan huomioon koko sivukiven määrä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaivannaisjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (190/2013) pysyvän jätteen määrittely ei esitettyjen tutkimustulosten perusteella täyty kaikkien kivilajien osalta. ELY-keskus on todennut, että käytettävissä olevien tietojen perusteella ei voida luotettavasti arvioida esitettyä sivukiven luokittelua pysyväksi jätteeksi. Mikäli pysyvän jätteen määrittely ei täyty, tällaiseen sivukiveen sovelletaan kaivannaisjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (190/2013) säännöksiä, muun muassa 5 §:ää suuronnettomuuksien vaaran ja haittojen torjumisesta sekä 10 §:ää kaivannaisjätteen jätetuetta koskevasta vakuudesta.

Valitukseen on liitetty Suomen luonnonsuojeluliiton kaivosvastaavan asiantuntijalausunto, jota on täydennetty kirjelmällä 22.3.2019.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Metsähallitukselle, Kokkolan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle, Kaustisen kunnalle, Kaustisen kunnan kaavoitusviranomaiselle, Kaustisen kunnan terveydensuojeluviranomaiselle, Kruunupyyn kunnalle ja Kruunupyyn kunnan terveydensuojeluviranomaiselle on varattu tilaisuus antaa valitusten johdosta vastine. Vastineita ei ole annettu.

Geologian tutkimuskeskus on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu, että koska valitukset eivät koske Geologian tutkimuskeskuksen tekemää kalliopohjavesitasetutkimusta tai sen tuloksia, ei vastineen antamiselle ole tarvetta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu, että Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ei ole lausuttavaa valitusten johdosta.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu, että kalatalousviranomaisen puoltaa valituksissa esitettyä näkemystä luvassa myönnetyn kalatalousmaksun suuruudesta sekä sen riittävydestä hankkeen kalataloudellisten haittojen kompensoimiseksi. Ympäristöluvassa määrätty kalatalous-

maksu (1 200 euroa/vuosi) on pieni ajatellen sen käyttömahdollisuuksia Ullavanjoen kalatalouden edistämiseen. Maksu ei käytännössä mahdollista realistisesti esimerkiksi virtavesikunnostuksia, jotka voivat tulla kyseeseen toiminnasta syntyvien kalataloudellisten haittojen minimoimiseksi. Kaivostoiminta voi lisätä muun muassa pohjien liettymistä rehevöitymisen ja kiintoainekuorimituksen kautta. Maksu soveltuu suuruudeltaan parhaiten esimerkiksi vuosittaisiin kalaistutuksiin. Ullavanjoen osalta voi tulla kyseeseen etenkin taimenen istutus, koska joessa on taimenta ja joessa tiedetään olevan nykyisellään paljon taimenen ja myös lohen vanhemmille ikäluokille (1-vuotiaat ja yli) sopivia elinalueita. Sen sijaan lisääntymisalueita joessa on nykyisellään vähän. Taimenenkin osalta lähtökohtana tulee jatkossa olla luontaisen elinkierron palauttaminen, mikä edellyttää kalataloudellisia kunnostuksia Ullavanjoessa (etenkin lisääntymisalueiden muodostaminen). Kalatalousviranomaisen on esittänyt ympäristö- ja vesilupaharkinnan yhteydessä vuotuiseksi kalatalousmaksuksi 3 000 euroa/vuosi, jolloin maksu mahdollistaisi muun muassa pienimuotoisia virtavesikunnostuksia. Virtavesikunnostuksia ajatellen esitetty maksu 3 000 euroa/vuosi on edelleen niin pieni, että sitä on todennäköisesti kerrytettävä useammalta vuodelta kunnostustoimien toteuttamiseksi, ja lisäksi toteutustöissä on oltava vapaaehtoistyötä mukana.

Kalatalousviranomaisen on yhtynyt myös siihen, mitä Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n sekä Ullavan kalastusseura r.y:n valituksissa on esitetty liittyen typen poiston tehostamiseen sekä ympäristöluvassa määrättyyn typen päästörajaan. Kalatalousviranomaisen on omassa kaivoksen ympäristölupahakemusta koskevassa lausunnossaan esittänyt, että typen poistoa tulisi tehostaa ympäristölupahakemuksessa esitetystä tasosta, koska toiminnasta syntyvä typpikuorma on huomattavan suuri ja voi johtaa joen ekologisen tilaluokituksen laskuun.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on antanut valitusten johdosta lausunnon, jossa on viitattu valituksenalaiseen päätökseen ja sen perusteluihin ja todettu, että valituksissa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella päätöstä tulisi muuttaa tai ympäristölupa tulisi hylätä. Hakemuksessa esitetty suunnitelma Syvä- ja Heinäjärvien tyhjentämisestä on ollut riittävä lupaharkinnan suorittamiseksi. Hakemusta ei ole tarvinnut kuuluttaa uudelleen, koska kuulutuksen jälkeen saaduissa täydennyksissä ei ole esitetty tietoja, jotka olisivat muuttaneet varsinaista hakemuksen mukaista toimintasuunnitelmaa, louhintamäärää, päästöjä tai muita ratkaisuun vaikuttavia asioita.

Kokkolan kaupungin kaavoituspalvelut on toimittanut hallinto-oikeudelle tiedonannon, jossa on todettu, että alueella on meneillään Louhosalueiden osayleiskaava, Kokkola ja Kaustinen -kaavan laatiminen. Kaavoituksen lähtökohdat ja suunnitelmat ovat kaupungin päätösten ja tavoitteiden mukaisia Keli-ber Oy:n kaivoshankkeen toteuttamiseksi. Tavoitteena on yleiskaavan lainvoimaisuus vuoden 2019 loppuun mennessä.

Kaustisen kunnan ympäristölautakunta on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu, että lähtevälle vedelle tulee edellyttää automaattista veden laadun seuraamista, jotta voidaan ennakoida riskien havainnointia ja reagoida nopeammin päästöpiikkeihin kaivostoiminnan aikana. Kuormituksista typpikuormitus on pääasiassa räjähteistä tulevaa typpikuormitusta, joka on ali-

virtaama-aikoina paikoin myrkyllisellä tasolla. Kaustisen kunnan ympäristösuojeluviranomainen yhtyy mielipiteisiin typpikuormituksen pienentämistarpeesta. Mikäli räjähteiden vaihdon kautta voidaan vähentää typpikuormitusta, ja tekniikan kautta parantaa vesienkäsittelyn kautta alajuoksua kuormittavia tekijöitä, tulee nämä ottaa huomioon päätöksenteossa.

Sivukivien läjitysalueiden vesienkäsittelyä on käsitelty yleisellä tasolla. Myös väliaikaisista kivivarastoista lähtee sadevesien mukana haitta-aineita, räjähdettä (lähinnä typpeä) sekä kiintoainetta. Sivukivien läjitysalueilta tulevat vedet tulee käsitellä kaivosalueella.

Louhoksen toiminta-aikana tulevat vedet tulee viivyttää louhosalueella käsitteilyä varten kokonaisuudessaan. Yksittäisten louhosten käyttöikä on näillä näkymin 2–4 vuotta, mutta lisätutkimusten myötä käyttöikä voi olla huomattavasti pidempi jokaisella louhoksella. Näin ollen tulee kaikki louhoksilta tulevat vedet huomioida alajuoksulla Perhon-, Köyhä- ja Ullavanjoessa. Louhosalueelta vesien mukana tulevien kiintoaineiden määrää tulee saada pienemmäksi purkuojien ja alajuoksun liettymisvaaran vuoksi. Kuivatuksesta aiheutuvia mahdollisia eroosioita tai liettymisiä kuivatusojissa ja alajuoksulla ei ole huomioitu hakemuksessa tai lupaprosessissa. Lupahakemuksessa oleva vesien käsittelyjärjestelmä on riittävä turvetuotantoalueella, missä tuotantoa ei ole talvisaikaan. Louhosalueella toiminta on ympärivuotista, jolloin vesienkäsittely on myös ympärivuotista. Luvanmukainen kasvillisuuskenttä ei toimi kylminä vuodenaikoina, joten vesienkäsittelyprosessia tulee käsitellä uudestaan.

Köyhä-, Perhon- ja Ullavanjoki ovat kaikki kolme lisäksi taimenjokia, etenkin Perhonjoki on uhanalaisen Lestijoen taimenten kutujokena tärkeä. Taimen on herkkä vesistön kuormitusmuutoksiin ja ravinnemuutoksiin, joten kuormituksen ja ravinnemäärien muutokset tulee olla hyvin pienet, jottei taimenien nousu jokiin loppuisi. Taimenet ovat myös herkkiä haitta-aineille kuten raskasmetalleille.

Lupahakemuksen mukaan Heinä- ja Syväjärven kuivatusvedet menevät Vanha Torojaa pitkin Ullavanjokeen ja Ullavanjärveen. Vanha Toroja purkaa Ullavanjokeen Ullavanjärven alapuolella, ja vaikutukset näkyvät näin ollen Emmes Storträsketissä. Kuivatussuunnitelma on puutteellinen ja tarkennettu kuivatussuunnitelma tulee esittää valvontaviranomaiselle.

Sulfaattialueille sijoittuvassa kaivostoiminnassa tulee huomioida sivukivistä mahdollisesti irtoavat haitta-aineet sivukivien hapettuessa. Sivukivikasojen läpi virtaava vesi tulee kerätä ja käsitellä louhosalueella erikseen ja vedestä tulee tarkistaa haitta-ainepitoisuudet ennen vesien pääsyä alajuoksulle. Kaivostoiminnan loputtua tulee sivukivistä mahdollisesti muodostuvat haitta-aineet velvoittaa tarkkailuun sekä mahdolliseen käsittelyyn tarpeen vaatiessa niin kauan kuin haitta-aineita muodostuu.

Ympäristövaikutusten arvioinnin kuulutusajankäyttö ja ympäristöluvan kuulutusajan välinen aika oli todella lyhyt ja arviointimenettelyyn liittyvät huomautusten yhteenvedot saatiin lupahakemuksen kuulutuksen kanssa miltei samanaikaisesti. Näin ollen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä esitettyjä huomautuksia tai puutteita ei ole voitu huomioida lupahakemuksessa.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu, että vastineessa otetaan kantaa lähinnä toiminnan tarkkailuun liittyviin asioihin, joita valituksissa on tuotu esille. Valituksissa esitetyllä tiheämmällä vesipäästöjen tarkkailulla saadaan luotettavampi kuva louhoksen vesipäästöistä ja päästöjen vaihteluista. Tiheämpi päästöseuranta mahdollistaa myös nopeamman reagoinnin vesistölle mahdollisesti aiheutuviin riskitilanteisiin. Vaatimus lupapäätöstä tiheämmästä näytteenotosta ei ole kohtuuton. ELY-keskus esitti lausunnossaan lupahakemuksesta tiheämpää näytteenottoa, kuin mitä lupapäätökseen on kirjattu.

Osakaskuntien valituksessa esille nostetuista automaattisen vedenlaatu seurannan parametreista erityisesti sähkönjohtavuuden jatkuvatoiminen seuranta on erittäin kustannustehokas menetelmä ja osa nykyaikaista vedenlaadun seuranta. Muutos sähkönjohtavuudessa kuvaa muutosta vedenlaadussa, mikä taas voi osoittaa tarvetta ottaa vedestä näyte tarkempaa analyysiä varten. Osakaskuntien vaatimus automaattisten seurantamenetelmien osalta on erityisesti sähkönjohtavuuden osalta perusteltu. Mikäli muutoksenhakutuomioistuin näkee sähkönjohtavuuden seurannan lisäämisen tarpeelliseksi, olisi tarpeen lisätä päätökseen myös määräys, jolla olennainen muutos sähkönjohtavuudessa johdetaan lisänäytteenottoon.

Valituksissa on nostettu esille huoli laskeutusaltaiden ja pintavalutus kentän mitoituksista puhdistustehoon liittyen. Lupapäätöksessä on lähtökohtana, että määräytyillä rakenteilla alitetaan päätöksessä esitetyt raja- ja tavoitearvot. Lisäksi lupapäätös sisältää määräyksiä, joilla toiminnanharjoittaja veloitetaan toimenpiteisiin, mikäli raja- tai tavoitearvot eivät täyty. Esimerkiksi lupamääräys 14 edellyttää toiminnanharjoittajaa ilmoittamaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle toimista, joihin se on ryhtynyt kokonaistyyppipitoisuudelle asetetun tavoitearvon alittamiseksi. Näitä toimia voivat olla muun muassa valituksissakin esille nostetut pintavalutus kenttää tehokkaammat typenpoistomenetelmät. Näin ollen jo nykyinen lupapäätös mahdollistaa ja edellyttää kaivosvesien käsittelyjärjestelmien parantamista, mikäli asetettuja raja- ja tavoitearvoja ei saavuteta. Luvan palauttaminen lupakäsittelyyn ei ole perusteltua, koska lupakäsittely on tapahtunut ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä.

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus patoturvallisuusviranomaisena on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu, ettei sillä ole lisättävää lausuntoon, jonka se on antanut hakemuksen johdosta Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle.

Kokkolan kaupunginhallitus on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu muun ohella seuraavaa:

Ullavan kalastusseura r.y:n valituksen osalta on todettu, että lupamääräysten 12 ja 14 osalta lupaviranomainen on riittävässä määrin arvioinut jäteveden käsittely-yksiköiden mitoituksen sekä tyypipäästöjen tason. Eri metallien raja-arvojen sisällyttäminen lupamääräyksiin ei liene perusteltua. Kattavan vaikutusarvioinnin saamiseksi lienee perusteltua, että järvien tyhjentämisen yhteydessä otettaisiin laaja vesinäyte kaksi kertaa ja toiminta-aikana muutaman keran vuodessa ja näistä analysoitaisiin laaja metalliparametrikokonaisuus, jotta saadaan kokonaiskuva tämän tyyppisen kaivoksen eri metallien pitoisuuksista.

Tällä kokonaisuudella voidaan lisätä vaikutusarvioinnin uskottavuutta eikä mainittujen analysointikokonaisuuksien tekeminen ole kustannuksiltaan merkittävä. Kalatalousmaksua esitetään korotettavaksi, mikä lienee perusteltua ottaen huomioon Ullavanjoen tärkeän taimenkannan tilan. Olennaisinta kalatalousmaksun osalta on, että se ohjautuu täysimääräisenä Ullavanjoen ja Perhönjoen kalataloushankkeisiin.

Osakaskuntien valituksen osalta on todettu, että mikäli automaattinen vedenlaadun seurannan toteuttaminen ei kustannuksiltaan ole kohtuuton, tulisi sellainen asentaa lähtevälle jätevedelle. Tämä on erikseen perusteltavissa myös sillä, että Syväjärven jälkeen tulevalle seuraavalla kaivoshankkeella on jäteveden purkamisen osalta suunniteltu samanlainen purkureitti. Syvä- ja Heinäjärven tyhjennyssuunnitelman osalta voidaan todeta, että on tiedossa, että tyhjennyksen loppuvaiheen toteutus edellyttää tarkkuutta ja tämä kokonaisuus tulee valvovan viranomaisen osalta valvoa erityisen tarkasti. Kalatalousmaksun korottaminen on perusteltua, varsinkin jos sitä käytetään valituksessa mainitun erillisen Ullavanjoen kehittämishankkeen rahoituskeinoina. Sellainen rahoittamiskohde on parempi kuin esimerkiksi kompensatioistutukset. YVA-hankkeen ja ympäristöluvan käsitteleminen osittain rinnakkain on uusi toimintamalli. Lupakäsittelyn yhteydessä on kuitenkin ollut saatavilla riittävät tiedot asian ratkaisemiseksi.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa sekä siihen sisältyvissä perusteluissa ei ole esitetty riittäviä perusteita lupapäätöksen kumoamiseksi ja asian palauttamiseksi uudelleen käsiteltäväksi. Valituksen liitteenä olevan asiantuntijalausannon perustelut luvan kumoamiseksi tai palauttamiseksi ovat hyvin yleispiirteisiä eivätkä esitetyt pilaamiskieltoasiat ole sellaisia, että ne toteutuisivat tämän hankkeen yhteydessä. Väite, että lupahakemuksen, kuulutuksen ja käsittelyn yhteydessä ei olisi ollut saatavilla jotain lisäselvityksiä tai lisäaineistoa on jäänyt perustelematta.

Vaatimukset lupamääräysten muuttamisesta ovat osittain hyvin yleispiirteisiä ja sisältävät väittämiä ja vaatimuksia, joita ei ole yksilöity sellaisella tasolla, että ne muodostaisivat riittävän perustelun lupamääräysten muuttamiselle. Typpi ei ole niin sanottu minimitekijä kysymyksessä olevissa vesistöissä, sillä ajallisesti yli 95 prosenttisesti fosfori on rehevöitymisen minimitekijä. Typenpoiston osalta on perusteetonta esittää niin sanottua BAT-väittämää, joka on tarkoitettu esimerkiksi yhdyskunta- tai teollisuusjätevesien puhdistamiselle, ei lyhytaikaiselle kaivoshankkeelle. Tehokkain tapa vähentää typpipäästöjä on minimoida räjähteistä tulevat typpikuormat. Väittäminen kloridipitoisista vesistä on vain olettava ja tämä kuuluu hankkeen osalta valvovan viranomaisen toimialaan. Vaatimukset lupapäätöksen kumoamisesta tai palauttamisesta on hyödyllinen kokonaisuudessaan.

Kokkolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on antanut valitusten johdosta vastineen, joka on pääasialliselta sisällöltään sama kuin Kokkolan kaupunginhallituksen edellä mainittu vastine.

Keski-Pohjanmaan liitto on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu muun muassa, että kokonaisuutena arvioiden Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston asiassa antama päätös perustuu Keski-Pohjanmaan liiton voimassa oleviin vaihemaakuntakaavoihin (1–4) ja on mainittujen kaavojen

mukainen, eikä Keski-Pohjanmaan liitolla ole huomautettavaa. Keski-Pohjanmaan liitto on 29.6.2018 aluehallintovirastolle antamassaan lausunnossa korostanut louhostoiminnan sekä sen jälkeisen ajan ympäristövaikutusten seurannan tärkeyttä. Valituksenalainen päätös perustuu riittävään ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen selvittämiseen sekä riittävään arviointihetkellä voimassa olevan ympäristönsuojelulainsäädännön määräysten huomioon ottamiseen, eikä lupapäätös siten ole miltään osin virheellinen taikka maakuntakaavoituksen vastainen.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa Syväjärven alueella ei ole merkintää kaivostoiminnasta. Parhailaan Keski-Pohjanmaan liitossa on laadinnassa 5. vaihemaakuntakaava, joka käsittelee kaupan palvelurakennetta, seudullisia ampumaratoja, yhdyskuntarakennetta ja kaivostoimintaa. Syväjärven alue on osoitettu tuossa vaihemaakuntakaavassa kaivostoiminnan alueeksi.

Valituksenalainen päätös ei Keski-Pohjanmaan liiton näkökulmasta ole lainvastainen.

Kruunupyyn kunnan lupajaosto on antanut valitusten johdosta vastineen, jossa on todettu muun muassa, että Ullavan Kalastusseura ry:n ja muiden valittajien valituksissa esitetyt vaatimukset tukevat niitä näkemyksiä, joita Kruunupyyn kunnan lupajaosto on esittänyt lausunnossaan 12.3.2019. Lupajaosto on todennut lausunnossaan, että toiminnan merkityksellisimmät vaikutukset kohdistuvat vesistöihin. Erityisesti typpikuormitus kasvaa hankealueen alapuolisilla alueilla paikoin merkittävästi. Lausunnossa korostettiin, että lupapäätöksessä tulisi antaa lupamääräykset, joiden avulla typpipitoisuus pidettäisiin mahdollisimman alhaisella tasolla ja joilla varmistettaisiin suojarakenteiden toiminta myös poikkeuksellisissa sääoloissa.

Valitukset ja niissä esitetyt vaatimukset vesien käsittelystä, vesistöön kohdistuvista päästöistä sekä päästöjen tehokkaammasta hallinnasta ovat asiallisia ja hyvin perusteltuja. Mikäli katsottaisiin, että esitetyt toimenpiteet ovat teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia, on lupajaosto sen kannalla, että lupapäätöstä muutetaan ottaen huomioon parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa (BAT) koskevat vaatimukset.

Keliber Oy on antanut valitusten, vastineiden ja lausunnon johdosta vastineen, jossa on vaadittu muun muassa, että hallinto-oikeus hylkää valitukset ja pysyttää valituksenalaisen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen. Yhtiö on lisäksi todennut muun ohella seuraavaa:

Ullavan kalastusseura ry:n valituksesta

Ympäristöluvan mukaisesti harjoitetusta kaivostoiminnasta aiheutuvilla päästöillä ei arvioida olevan vaikutusta Ullavanjoen taimenkantaan tai mahdolliseen Ullavanjoen rapukantaan. Ullavanjoessa on nykyisellään vähän taimenen lisääntymisalueita. Perhonjoen kalataloudellista yhteistarkkailua vuonna 2013 koskevan raportin mukaan Ullavanjoen kalastajien ja saaliin määrä on Perhonjoen alueen muihin vesistöihin nähden pieni. Louhostoiminnalla on arvioitu olevan lähinnä vain fysikaalis-kemiallisia vesistövaikutuksia. Kaivostoiminnan merkittävimmät päästöt liittyvät typpikuormitukseen ja mallinnustu-

lostien perusteella voidaan arvioida, että Syväjärven louhoksen toiminnasta aiheutuva typen lisäys Ullavanjoessa ei muuta joen nykyistä fysikaalis-kemiallisen tai ekologisen tilan luokitusta.

Lasketusaltaiden ja pintavalutuskenttien koko on ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi riittävä ottaen huomioon hiukkasten koko ja alueen olosuhteet. Louhosalueen altaiden mitoitussateena on ensinnäkin käytetty kerran 20 vuodessa tapahtuvaa viiden päivän rankkasadetta. Kiintoaine on mineraaliainesta ja siten raskasta, joten hiukkaset laskeutuvat suhteellisen nopeasti. Valituksessa viitatus seikat on otettu huomioon lupahakemusvaiheessa laaditussa mallinnuksessa, jonka perusteella vesienkäsittelyrakenteiden koko on laskettu ja mitoitettu. Altaiden koko on turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeen mukainen ja jopa yläkanttiin mitoitettu. Myös pintavalutuskenttien sijoittaminen ojitetulle alueelle on otettu huomioon niiden koon ja rakenteiden mitoituksessa ja suunnittelussa. Vesienkäsittelyrakenteet perustuvat yhtiön ulkopuolisella konsultilla teettämiin laskelmiin, kun taas valituksen vaatimuksia ei ole yleisluonteisia väitteitä lukuun ottamatta perusteltu. Näin ollen perusteita laskeutusaltaiden ja pintavalutuskenttien koon kasvattamiselle ei ole, ja vaatimus tulee hylätä.

Typen poiston osalta luvituksessa on huomioitu kaivoshankkeen päästöistä aiheutuva merkityksellinen ympäristökuormitus ja asetettu tällä perusteella tarpeelliset päästöraja-arvot ja muut lupamääräykset. Valituksenalaisessa päätöksessä on esitetty perusteet typen, kiintoaineen sekä arseenin päästöraja-arvoille eikä päästöraja-arvojen asettaminen muiden haitta-aineiden osalta ole ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisesti tarpeellista ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Vaatimus uusien päästöraja-arvojen lisäämisestä tulee näin ollen hylätä lakiin perustumattomana.

Lupamääräyksen 14 mukaan johdettavien jätevesien arseeni- ja sulfaattipitoisuus on laskettava virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona ja kokonaistyyppipitoisuus virtaamapainotteisena puolivuosisikeskiarvona. Kiintoaineen hehkutusjäännöksen pitoisuus on laskettava johtamisvuorokausien virtaamapainotteisena puolivuosisikeskiarvona. Ottaen huomioon, että Syväjärven kaivosalueen jätevedet ovat tasalaatuisia ja haitta-ainepitoisuudet ovat tehtyjen mallinnusten perusteella vähäisiä, luvan mukaiset päästöraja-arvot ovat myös tältä osin riittävät ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, ja valitus tulee hylätä.

Valituksessa Rapasaaren louhoksesta esitetyn osalta nyt kyseessä olevassa menettelyssä on kyse vain ja ainoastaan Syväjärven louhoksen luvituksesta. Hankkeet etenevät omissa aikatauluissaan ja niillä on toisistaan erilliset ympäristövaikutukset ja lupamenettelyt. Näin ollen vastineessa ei oteta kantaa Rapasaaren louhoksen ympäristövaikutuksiin, varsinkaan, kun hanketta ei ole vielä luvitettu eivätkä sen toteutuksen yksityiskohdat ole vielä tiedossa.

Syväjärven louhosalueen alapuolisiin vesistöihin kohdistuu hankkeen johdosta räjähdysaineista peräisin olevaa typpikuormitusta, ja typpipäästöt riippuvatkin täysin louhinnan sekä käytettävän räjähdysaineen määristä. Tästä syystä lupapäätöksessä on rajoitettu typpipäästöjä vesiin edellyttämällä niukkaliukoisien räjähdysaineiden käyttämistä sekä mahdollisimman huolellista panostusta ja räjäytyskenttien suunnittelua.

Syväjärven louhoksen typpikuormituksen vaikutuksia louhosalueen alapuoliseen Ruohojärvenojaan-Rytilampinojaan-Vanhaan Torojaan sekä Ullavanjokeen on mallinnettu GoldSim-ohjelmalla. Ohjelman lähtötietoina on käytetty vuosien 1996–2018 säätietoja sadannasta ja lumikerroksen paksuudesta (FMI-Tastula) sekä lämpötilasta (FMI-Toholampi). Lisäksi lähtötietoina on käytetty valuma-alueiden virtaamia ja pinta-aloja. Tarkastelu on typpipitoisuuksien sekä virtaamien osalta tehty arvioidulle Syväjärven louhostoiminnan ajalle vuosille 2021–2024. Virtaaman vaihtelua tarkastelupisteissä on tarkasteltu myös vuoden 2024 jälkeen. Typpikuormituksena on tarkastelussa käytetty 15 t/a, mikä vastaa noin pitoisuutta 31 mg/l vesimäärällä 477 630 m³/a ja 30 mg/l vesimäärällä 498 630 m³/a.

Räjähdysaineperäisen typen poistaminen kaivosvesistä tehokkaasti on erittäin hankalaa, eikä lupaviranomaisenaan näkemyksen mukaan tällä hetkellä ole saatavilla sellaista teknologiaa, joka ympäristönsuojelulain parhaan käyttökelpoisen tekniikan kriteerit täyttäen mahdollistaisi kustannustehokkaan typenpoiston Syväjärven louhoksen kaltaisen kaivoshankkeen jätevesistä. Valituksenalaisen lupapäätöksen mukaisten pintavalutus kenttien typpireduktiot vaihtelevat kirjallisuustietojen mukaan kesän 30 %:n ja talven 12 %:n välillä, mutta lupahakemusvaiheessa laadituissa laskelmissa on käytetty konservatiivista arvoa 10 % ympäri vuoden. On myös huomattava, että Syväjärven louhosalueen alapuoliset ojat ovat virtavesiä, jolloin typpikuorma kulkeutuu virran mukana, eikä rehevöitymistä pääse syntymään yhtä tehokkaasti kuin järvisissä. Talvella ei pääse tapahtumaan rehevöitymistä johtuen sääoloista, joten vesienkäsittelyrakenteiden toimivuudella ei ole typenpoiston kannalta tuolloin suurta merkitystä ottaen huomioon edellä mainitun purkuvesien läpivirtauksen.

Valituksessa viitatus muut mahdolliset typenpoistomenetelmät on sen sijaan tarkoitettu laitosmaiselle käsittelylle. Laitosmaiset typenpoistomenetelmät eivät ole teknisesti ja taloudellisesti käyttökelpoisia Syväjärven louhostoiminnan laajuus ja lyhytaikaisuus huomioiden, eikä niitä tule näin ollen luvassa edellyttää.

Edellä selostetun konservatiiviseen typpikuormitukseen perustuvan mallinnuksen mukaan louhostoiminnan vaikutukset Ullavanjoen typpipitoisuuksiin on arvioitu ympäristöluvan mukaisilla päästöraja-arvoilla vähäisiksi. Mallinnustulosten perusteella Syväjärven louhoksen toiminnasta aiheutuva typen lisäys Ullavanjoessa ei muuta joen nykyistä fysikaalis-kemiallisen tai ekologisen tilan luokitusta. Lisäksi hankkeen laajuus, päästöt ja lyhyt, neljän vuoden kesto huomioiden valituksenalaisen luvan mukaiset vesienkäsittelyrakenteet ovat kaikilta osin sopivin ja tarkoituksenmukaisin typenpoistomenetelmä Syväjärven kaivoksella. Valituksenalaisen lupapäätöksen nojalla Keliber Oy on myös veloitettu ilmoittamaan ELY-keskukselle luvassa asetetun kokonaistypen tavoitearvon mahdollisesti ylittävästä typpikuormituksesta ja toimista, joihin on ryhdytty tavoitearvon saavuttamiseksi. Nykyiset vesienkäsittelyrakenteet sekä luvassa typelle asetettu päästöraja-arvo ovat riittäviä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Syväjärven avolouhoksen malmissa ja sivukivissä ei ole raskasmetalleja, vaan arseenia esiintyy ainoastaan alueella luontaisesti kohonneina taustapitoisuuksina. Lupahakemuksen mukainen arseenin kuormitus sekä luvassa asetettu

päästöraja-arvo onkin arvioitu sivukiven pitoisuuksien ja liukoisuustestien perusteella. Valituksenalaisessa ympäristöluvassa asetetusta arseenin päästöraja-arvosta ei myöskään aiheudu merkittävää haittaa luonnolle tai terveydelle. Valituksen vaatimuksen mukaista arseenin päästöraja-arvoa ei ole perusteltu mitenkään, kun taas yhtiön esitys perustuu laskelmiin. Louhosalueella muodostuvan arseenin kuormitukseksi on arvioitu noin 13 kg/a, mikä vastaa keskimääräistä pitoisuutta 0,03 mg/l. Tällä kuormituksella pitoisuuslisäykset alapuolisessa vesistössä on arvioitu pieniksi ($\leq 5,5$ $\mu\text{g/l}$). Arseenin osalta päästöraja-arvoksi on luvassa määrätty Keliber Oy:n esittämä 0,1 mg/l, koska ajoittain arseenipitoisuudet voivat olla arvioitua korkeampia.

Arseenin PNEC-arvo eli haitaton pitoisuus vesistössä on 24 $\mu\text{g/l}$ (Ympäristöministeriön ohje, Pilaantuneen maa-alueen riskinarviointi ja kestävä riskinhalinta, 6/2014). Lupapäätöksen raja-arvon mukainen pitoisuus ylittäisi arvion mukaan PNEC-arvon lievästi Ruohojärvenojassa ja sen alapuolisissa ojissa. Ullavanjoessa pitoisuudet alittaisivat PNEC-arvon kuitenkin selvästi. Arseenin pitoisuudet Ruohojärvisissä ovat vaihdelleet välillä 0,5–2,9 $\mu\text{g/l}$, Ryttilampinojassa välillä 2,1–2,3 $\mu\text{g/l}$ ja Vanhassa Torojassa välillä 2,2–2,9 $\mu\text{g/l}$. Ympäristöministeriön ohjeessa todetaan vielä lisäksi, että metallien osalta taulukon vertailuarvoon voidaan lisätä aineen alueellisesti luontainen taustapitoisuus. Näin ollen ottaen vielä huomioon, että kaivoksen jätevesien arseenipitoisuus perustuu ainoastaan sivukivistä liukenevaan arseenin taustakuormitukseen, perusteita lupamääräyksessä asetetun arseenin päästöraja-arvon kiristämiseen ei ole.

Valituksessa vaikutetaan sekoittavan sulfaatti ja kloridi, jotka ovat kaksi erillistä ainetta. Syväjärven kaivoksella malmi ei ole kiinni sulfidimineraaleissa, joten louhostoiminnasta aiheutuva sulfaattikuormitus on arvioitu pieneksi. Sivukivet läjitetään erilleen ja rikkipitoinen kiisusivukivi välivarastoidaan vielä tästä sivukivialueesta erillään ja kuljetetaan pois kaivosalueelta Kokkolan satamaan hyödynnettäväksi. Syväjärven louhosalueen sulfaattikuormituksella ei arvioida olevan vaikutusta Ruohojärvenojan tai sen alapuolisten vesistöjen sulfaattipitoisuuksiin, eikä louhokselta purettavien vesien ole arvioitu olevan happamia. Valituksessa ei ole myöskään perusteltu vaadittua päästöraja-arvoa 250 mg/l mitenkään tai esitetty muutoinkaan mitään sellaista perustetta, jonka johdosta sulfaattia koskeva päästöraja-arvoa tulisi muuttaa. Valituksen vaatimus tulee näin ollen hylätä perusteettomana.

Syväjärven kaivosvesien aiheuttamaa kiintoainekuormitusta vähennetään tehokkaasti johtamalla louhosalueen vedet laskeutusaltaiden ja pintavalutuskenttien kautta Ruohojärvenojaan. Kiintoainepäästöt on laskettu arvioimalla kiintoainepitoisuudeksi 15 mg/l. Ruohojärvenojassa kiintoainepitoisuus on nykytilassa noin 5,5 mg/l ja Syväjärven louhosalueen toiminnan aikana kiintoainepitoisuudeksi Ruohojärvenojassa on arvioitu 7,9 mg/l. Syväjärven kaivostoiminnan vaikutus on siis vähäinen Ruohojärvenojassa ja vähenee edelleen vesien virtaussuunnassa alaspäin kiintoaineen laskeutuessa. Ajoittain kiintoainepitoisuudet voivat olla arvioitua korkeampia ja lisäksi kiintoainekuormitusta voi aiheutua myös pintavalutuskentältä, minkä vuoksi yhtiö on lupahakemusvaiheessa esittänyt luvassa asetettua korkeampaa päästöraja-arvoa kiintoaineelle. Lupapäätöksessä on määrätty raja-arvoksi 15 mg/l, johon Keliber Oy ei ole hakenut muutosta. Perusteita kiintoaineelle asetetun raja-arvon kiristämiseen

tai seuranta-ajanjakson muuttamiseen puolivuosisikeskiarvosta kuukausikeskiarvoon ei ole, ja valitus tulee näin ollen hylättyä.

Kobolttin, mangaanin ja raudan pitoisuudet Syväjärven louhokselta purkuvesistöön johdettavissa vesissä ovat arvion mukaan alhaisia. Purkureittien alkupäiden ojissa, joissa virtaamat ovat pieniä, voi arvion mukaan esiintyä rauta- ja mangaanipitoisuuksien kohoamista, mutta tämä johtuu alueen maaperän luonnollisesta laadusta. Valituksessa ei ole esitetty sellaista perustetta, jonka johdosta rautaa, mangaania tai kobolttia koskevat päästöarajat tulisi asettaa.

Perusteita ympäristöluvassa määrätyn 1 200 euron suuruisen vuotuisen kalatalousmaksun korottamiseen ei ole ottaen huomioon, että ympäristölupahakemuksen yhteydessä suoritettujen selvitysten perusteella Syväjärven kaivostuominnasta ei aiheudu alapuolisissa vesistöissä kalastolle tai kalastukselle sellaisia haitallisia ympäristövaikutuksia, joiden ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi tulisi ylipäätään määrätä kalatalousvelvoitetta tai -maksua. Luvassa asetettu kalatalousmaksu on riittävä ottaen vielä huomioon Syväjärven louhoksen toiminnan lyhytaikaisuuden.

Kälviän – Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja sen asiakumppaneiden valituksesta

Valituksessa vaaditun kaivosalueelta poistettavan veden laadun jatkuvatoimisen seurannan edellyttämiselle ei ole perustetta. Ympäristöluvan mukainen tarkkailu on riittävää toiminnanharjoittajan selvilläolovelvoitteen täyttämiseksi sekä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Molempiin ympäristöluvan mukaisiin kaivokselta purettavien vesien päästötarkkailupisteisiin asennetaan automaattinen näytteenotin, joilla otetaan yhden vuorokauden kokoomanäyte kerran kuukaudessa ja tarvittaessa, esimerkiksi poikkeustilanteissa, kokoomanäytteitä voidaan ottaa vastaavasti. Jätevesien virtaamaa mitataan jatkuvasti mittakaivoista. Purkuvesien jatkuvatoimiselle pH:n, sähkönjohtavuuden, veden lämpötilan tai muun parametrin mittaukselle ei ole perustetta eikä tarvetta, eikä jatkuvatoiminen typen mittaaminen ole ylipäätään mahdollista. Jätevesien haitta-ainepitoisuudet perustuvat typen osalta räjäytysaineiden typpipitoisuuteen ja muiden parametrien osalta alueen luonnollisiin taustapitoisuuksiin, eikä louhosvesien laadun siten arvioida äkillisesti vaihtelevan. Syväjärven kaivostuominnassa ei käytetä kemikaaleja. Syväjärven kaivostuominnan päästöt ovat hyvin etukäteen tiedossa, vakiintuneet ja haitta-ainepitoisuuksiltaan alhaiset, joten ympäristöluvan mukainen tarkkailu on ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisesti riittävä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston valituksen johdosta antaman lausunnon mukaan hakemuksessa esitetty suunnitelma Syvä- ja Heinäjärvien tyhjentämisestä on ollut riittävä lupaharkinnan suorittamiseksi. Valituksenalaisen ympäristöluvan nojalla yhtiön on vielä toimitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi suunniteltuja ympäristönsuojelurakenteita koskevat suunnitelmat (kuten selkeytysaltaat ja pintavalutuskentät sekä muut rakenteet, joilla estetään tai vähennetään päästöjen muodostumista ja leviämistä ympäristöön), ympäristöluvan määräysten mukaisiksi tarkistettut ja päivitettyt yksityis-

kohtaiset rakennus- ja laadunvalvontasuunnitelmat sekä työselostukset viimeistään kolme kuukautta ennen niiden rakentamisen aloittamista.

Myös toimintaan liittyvät patorakenteet sekä patorakenteiden toimivuuteen liittyvä tarkkailu on toteutettava patoturvallisuusviranomaisen vaatimusten mukaisina, ja patoja koskevat yleissuunnitelmat on täydennettävä rakennussuunnitelmatasoisiksi ja nämä tarkemmat toteuttamissuunnitelmat sekä patoturvallisuuteen liittyvää tarkkailua koskevat suunnitelmat on toimitettava patoturvallisuusviranomaiselle hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista. Näin ollen valituksenalaisessa luvassa ei olekaan vielä kaikilta osin määrätty kaivoksen rakenteista yksityiskohtaisesti, vaan tietyt seikat tarkennetaan suunnittelun edistyessä valvovan viranomaisen kanssa.

Vesienkäsittelyrakenteiden mallinnuksessa on huomioitu valituksessa mainitut seikat, kuten kiintoaineen laatu. Vesienkäsittelyrakenteet ovat myös Syvä- ja Heinäjärvien kuivatukseen ajaksi riittävän kokoiset. Ympäristöluvan nojalla toiminnanharjoittajan tulee tarkkailla selkeytysaltaiden ja pintavalutuskenttien toimivuutta sekä selkeytysaltaiden täyttymistä säännöllisesti, ja jätevesien laskeutustulosta heikentävä ylijäämäliete on tarvittaessa poistettava selkeytysaltaista. Päivittäisen silmämääräisen tarkkailun avulla voidaan mahdolliset poikkeamat jätevesien sameudessa ja kiintoainepitoisuudessa havaita nopeasti ja niihin voidaan siten tarvittaessa reagoida viipymättä.

Syvä- ja Heinäjärven tyhjentämisen suorittamisen osalta ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräyksissä 54–61 määrätään järvien kuivatuksesta ja ruopauksesta ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen kannalta riittävällä tasolla. Edellä mainitut lupamääräykset on asetettu hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi siten, että toiminnanharjoittajalla on myös mahdollisuus valita asianmukaiset keinot pilaantumisen ehkäisemiseksi, eikä lupahakemusvaiheessa esitettyä tarkemman tyhjennysuunnitelman edellyttäminen ole tarpeellista tai tarkoituksenmukaista.

Vesilain 3 luvun 14 §:n nojalla kalatalousmaksun ja -velvoitteen tehtävänä on ehkäistä tai vähentää vesitaloushankkeesta kalakannoille tai kalastukselle aiheutuvaa vahinkoa. Kalatalousmaksun tarkoituksena ei ole yleisesti varmistaa rahoitusta purkuvesistön kehityshankkeille, vaan sen tulee perustua alkuperäiseen, vesilain mukaiseen tarkoitukseensa, eli hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haitallisten kalastovaikutusten kompensoimiseen ja näin ollen korvaus tulee myös mitoittaa kyseessä olevien vaikutusten mukaisesti, ei kehityshankkeisiin yleisesti tarvittavan rahoituksen määrän mukaan.

Valituksenalaisesta päätöksestä ilmenevällä tavalla aluehallintovirastolla on ollut asiaa käsiteltäessä ja ratkaistaessa käytettävissään 28.6.2018 annettu YVA-yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Aluehallintovirasto on päätöksessään todennut, että Syväjärven avolouhoksen ympäristövaikutukset on arvioitu YVA-lain ja -asetuksen (YVA-asetus, 713/2006) edellyttämällä tavalla. YVA-menettelyn tuottama tieto on liitetty lupahakemukseen ja otettu huomioon ympäristöluvan myöntämisen edellytysten harkinnassa sekä lupamääräyksissä ja niiden perusteluissa. Edelleen YVA-menettelyn johdosta lupahakemuksen käsittelyssä on keskitytty erityisesti yhteysviranomaisen YVA-selostuksesta antamassaan lausunnossaan

esiin nostamaan Syväjärven kaivosalueen vesitaseen mahdollisimman luotettavaan selvittämiseen sekä kaivosalueelta poistettavien vesien vaikutusarviointeihin alapuoliseen vesistöön.

Arviointiselostus on ollut YVA-lain 11 §:n edellyttämällä tavalla nähtävillä 26.3.–4.5.2018 Kaustisen kunnassa ja Kokkolan kaupungintalolla sekä 18.4.–17.5.2018 Kruunupyyn kunnassa, ja siitä annettiin tuolloin 21 lausuntoa ja 9 mielipidettä. YVA-selostus on näin ollen kuulutettu YVA-lain 11 §:ssä säädettyllä tavalla.

YVA-laissa säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja ympäristölupamenettelyn välistä aikatauluttamista koskien lain 13 §:ssä ainoastaan, ettei ympäristölupapäätöstä saa antaa ennen kuin YVA-selostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto ovat olleet lupaviranomaisen käytössä. Nyt kyseessä olevassa tapauksessa näin on riidattomasti tapahtunut, ja ympäristölupa onkin myönnetty vasta noin kahdeksan kuukautta ELY-keskuksen lausunnon valmistumisen jälkeen. YVA-menettelyä ei ole myöskään rasittanut väitetty kuulemisvirhe. Valitus on siten tältä osin täysin perusteeton ja tulee hylätä.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksesta

Valituksessa ei ole esitetty sellaisia perusteita, joiden johdosta valituksenalainen lupa tulisi kumota, palauttaa aluehallintoviraston käsiteltäväksi tai sen määräyksiä muuttaa. Valituksessa on esitetty useita yleisluonteisia, perustelemattomia väitteitä, jotka eivät yksiselitteisesti pidä paikkaansa. Valitus tulee näin ollen hylätä.

Valituksessa on yleisluonteisesti vaadittu erilaisten lisäselvitysten toimittamista niitä tarkasti yksilöimättä ja selvitystarvetta tarkemmin perustelematta. Aluehallintovirasto on Keliber Oy:n lupahakemuksen liitteenä ja YVA-menettelyn osana toimittamien selvitysten lisäksi pyytänyt täydennyksiä, jotka yhtiö on toimittanut. Hallintolain 6 §:n suhteellisuusperiaatteen nojalla viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden, mistä johtuen myös lupa-asiaan liittyvä viranomaisen selvitystarve tulee suhteuttaa hankkeen kokoon, kestoon sekä arviotuihin päästöihin ja ympäristövaikutuksiin. Ottaen huomioon nämä seikat hanketta koskien on toimitettu lainsäädännön edellyttämät ja viranomaisen tarkoituksenmukaisiksi katsomat, lupa-asian ratkaisemiseksi riittävät selvitykset, eikä laillista perustetta vaadittujen lisäselvitysten edellyttämiselle näin ollen ole.

Aluehallintoviraston vesitalouslupapäätöksen perusteluiden mukaan hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä kaivosalueen ulkopuolella. Toiminnasta ei ole myöskään arvioitu aiheutuvan vesistön tai sen rantojen käytölle korvattavaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä, jota ei korvattaisi kaivostoimituksen yhteydessä. Hankkeessa käytettävien maa- ja vesialueiden käyttöoikeuksista on päätetty kesäkuussa 2019 päättyneen kaivostoimituksen yhteydessä ja samassa yhteydessä on annettu päätökset tähän liittyen suoritettavista korvauksista. Lunastustoimikunta päätti jättää vahingonkorvaukset määräämättä tässä vaiheessa, koska syntyviä vahinkoja on hyvin vaikeaa arvioida etukäteen ja päätti, että mahdollisten vahinkojen korvaaminen tapahtuu kaivostoiminnan päätyttyä. Näiden asioiden käsittelemiseksi kaivosluvan haltija laittaa vireille

erillisen kaivostoimituksen. Vahingoista on kuitenkin pyrittävä neuvottelemaan heti vahingon syntymisen jälkeen. Edelleen lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta saatava hyöty on aluehallintoviraston mukaan huomattava verrattuna siitä yleisille ja yksityisille eduille aiheutuviin menetyksiin.

Aluehallintovirasto on vesilain 3 luvun 7 §:n mukaisesti huomioinut intressivertailussa yksityiselle edulle aiheutuvan menetyksen ja päätynt siihen, että hankkeesta saatava hyöty on lupaviranomaisen mukaan huomattava verrattuna siitä yleisille ja yksityisille eduille aiheutuviin menetyksiin. Vertailun tekeminen ei ole edellyttänyt kaivostoimituksessa määrättyjen korvausten euromäärien summien etukäteistä tietämistä. Nyt käsillä olevassa hankkeessa yksityiselle edulle aiheutuvat haitat ovat käyttöoikeuksien ja muiden vahinkojen osalta määrältään niin rajoitettuja, että jäävät huomattavasti kaivoshankkeen tuottamaa taloudellista hyötyä vähäisemmiksi. Intressivertailu on voitu suorittaa asianmukaisesti lain edellyttämällä tavalla ilman näitä tietojakin, ja valitus tulee näin ollen hylätä perusteettomana.

Aluehallintoviraston päätöksen perusteluiden mukaan Syväjärven avolouhoksen toiminnalle on asetettu lupamääräykset, jotka perustuvat parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttämiseen (BAT) sekä kaivostoiminnassa parhaiden ympäristökäytäntöjen soveltamiseen päästöjen ja ympäristövaikutusten vähentämisessä. Vesienkäsittelymenetelmät edustavat aluehallintoviraston näkemyksen mukaan Syväjärven louhosalueen tapauksessa parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja parasta ympäristökäytäntöä, ja yhtiö yhtyy tähän näkemykseen. Ympäristöluvanvaraisesta toiminnasta aiheutuu aina päästöjä ja siten jonkinasteisia ympäristövaikutuksia. Syväjärven louhoksen tapauksessa kaivoksen vesistö päästöt eivät sisällä merkittäviä pitoisuuksia haitta-aineita, ja ottaen vielä huomioon kaivostoiminnan 3,5–4-vuotisen keston hankkeesta ei mallinnusten perusteella arvioida aiheutuvan merkittävää ympäristön pilaantumista.

Lupahakemusvaiheessa ulkopuolinen asiantuntija on laatinut Syväjärven louhosaluetta koskien virtaama- ja haitta-ainemallinnuksen. Toisin kuin valituksessa väitetään, kyseisessä mallinnuksessa on huomioitu myös louhosvesien (kausittaiset) virtaamavaihtelut. Selvitysten perusteella valituksessa väitettyä typen kertymistä alapuolisissa uomissa taikka pulssimaisia piikkejä ei tosiasiallisesti tapahdu, koska alapuolinen vesistö on virtavesistö (ojia ja jokia) ja matalia läpivirtausjärviä. Valitus tulee näin ollen hylätä perusteettomana.

Keliber Oy katsoo, ettei ympäristöluvassa ole perusteltua tai tarkoituksenmukaista määrätä lupamääräyksiä 2, 3 ja 5 tarkemmin kaivoksen rakenteista tai edellyttää tarkempia selvityksiä vielä lupavaiheessa. Tarkemmat suunnitelmat toimitetaan vielä viranomaisille hyväksyttäväksi hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista, ja laadittavissa yksityiskohtaisissa rakennussuunnitelmissa esitetään tarkemmat suunnitelmat mm. louhosalueen patojen rakentamisesta ja rakenteista. Viranomainen voi näin ollen vielä tuossa vaiheessa tarvittaessa pyytää lisäselvityksiä tai tarkennuksia, jos katsoo ne tarpeelliseksi. Lisäksi lupamääräyksestä 5 ilmenevällä tavalla rakentamista ohjaavat rakentamismääräykset, alan standardit ja lainsäädäntö, joita on noudatettava suoraan lain nojalla ja jotka ohjaavat rakentamista tehokkaasti yleisesti hyväksytyjen vaatimusten mukaisesti. Valitus tulee näin ollen hylätä perusteettomana.

Rakennettavat padot estävät Ruohojärviin kulkeutuvan veden ja järvien sedimentin kulkeutuminen avolouhokseen. Patojen sortuessa vahingonvaara kohdistuu avolouhokseen, jolloin vahingonvaara on käytännössä lähinnä avolouhoksen työturvallisuuteen kohdistuva riski. Patojen sortumisesta ei voi aiheutua vahingonvaaraa patojen ulkopuoliselle alueelle. Sedimentin läjitysalueen penkereiden mahdollisesti vaurioituessa sedimenttiä voi päästä kulkeutumaan ympäristöön, mutta koska sedimentti on kiinteää ainesta, sen ei arvioida leviävän kauas ja vahingonvaaran arvioidaan rajautuvan louhosalueelle ja sen välittömään läheisyyteen. Louhosalueen läheisyyteen ei sijoitu ulkopuolisia vaarantuvia kohteita. Laskeutusaltaat kaivetaan puolestaan pääosin maahan, eikä niiden mahdollisesti vaurioituessakaan arvioida aiheutuvan vahingonvaaraa ympäristölle. Rakenteisiin liittyvät riskit on siten tunnistettu lupahakemusvaiheessa, eikä tältääkään osin tarvetta tarkempien selvitysten tai suunnitelmien vaatimiseen ole.

Väitetyn kuulemisvirheen osalta Keliber Oy on viitannut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston lausuntoon sekä hallintolain (434/2003) 34 §:n 1 momenttiin, jonka nojalla asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Lupahakemuksen täydennyksissä ei ole esitetty tietoja, jotka olisivat lupaviranomaisen näkemyksen mukaan vaikuttaneet asian ratkaisuun, joten hakemuksen uudelleenkuuluttamiselle ei ole ollut tarvetta ja asiassa ei ole tapahtunut kuulemisvirhettä.

Louhosalueelle läjitettävistä sivukivistä tai muusta louhosalueen toiminnasta ei arvioida aiheutuvan hapanta valumaa. Kaikki louhosalueella muodostuvat likaantuneet vedet käsitellään johtamalla ne laskeutusaltaiden ja pintavalutus-kenttien kautta. Sivukivialueella muodostuvat vedet johdetaan laskeutusaltaan ja pintavalutus-kentän (PVK2) kautta Ruohojärvenojaan. Suurin osa pintavalutus-kentän PVK2 kautta johdettavista vesistä muodostuu sivukivialueella, ja sivukivialueella muodostuvien vesien laatua tarkkaillaan pintavalutus-kentän jälkeisestä mittakaivosta. Tarkkailun perusteella Keliber Oy:llä on tarvittaessa valmius ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin kuormituksen pienentämiseksi. Ympäristöluvassa on annettu sivukivien käsittelyä koskien riittävät lupamääräykset.

Mahdollisesti happoa muodostava sivukivijae eli kiisupitoinen kiilleliuske (rikkipitoisuus noin 2 %) väliavarastoidaan puolestaan muusta sivukivestä erillään ja kuljetetaan Kokkolan Sataman satamarakenteissa hyödynnettäväksi, eikä sitä näin ollen läjitetä louhosalueelle. Kiisukiven hyödyntäminen Kokkolan satamassa on käsitelty Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston Kokkolan Satama Oy:lle 11.6.2019 myöntämässä ympäristöluvassa Nro 145/2019, eikä se kuulu nyt kyseessä olevan Syväjärven louhoksen ympäristölupa-asian piiriin.

Geologisen tutkimuskeskuksen lokakuussa 2018 tekemän kalliopohjavesi- ja kuormitusarvioinnin mukaan suolaisen kalliopohjaveden osuus on noin 10 % kalliopohjavedestä. Tämän kuormituksen perusteella on mallinnettu kloridin pitoisuus alapuolisessa vesistössä. Kloridin pitoisuuslisäyksen keskiarvoksi Ruohojärvenojaassa on heti purkupisteen jälkeen arvioitu noin 50,5 mg/l ja Ul-

lavanjoessa noin 1,8 mg/l. Ruohojärvenojassa kloridin pitoisuus on ollut vuoden 2018 näytteissä 1,95–3,16 mg/l eli pitoisuuslisäys on huomattava. Ullavanjoen kloridipitoisuutta ei ole käytettävissä olevien tietojen perusteella määritetty, mutta lisäyksen arvioidaan kokonaisuudessa olevan varsin vähäinen.

Kloridipitoisen kalliopohjaveden vaikutuksia on näin ollen selvitetty siinä laajuudessa kuin GTK:n selvitykset ovat osoittaneet tarkoituksenmukaiseksi. Keliber Oy on arvioinut kloridipitoisuudet pieneksi ja purkuvesistöissä nopeasti laimeneviksi, eikä niistä arvioida aiheutuvan haitallisia ympäristövaikutuksia. Lisäksi kloridipitoisia kalliopohjavesiä ajatellen on annettu lupamääräys 18, jonka mukaan luvan saajan on louhinnan aikana tiivistettävä riittävästi kallioruhjeita, mikäli osoittautuu, että kallioruhjeista purkautuu merkittävästi suolaantunutta tai muita epäpuhtauksia sisältävää vettä. Keliber Oy:n tulee myös ympäristöluvan nojalla tarkkailla kaivoksen jätevesien kloridipitoisuutta. Määräykset ovat riittävät ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Lupamääräyksen 47 mukaan louhosalueen työkoneiden polttonesteen jakelu on toteutettava pääsääntöisesti alueelle sijoitettavan jakeluaseman kautta. Kuten lupamääräyksen perusteluissa todetaan, Keliber Oy:llä on viime kädessä vastuu kaikesta kaivosalueella tapahtuvasta toiminnasta. Edelleen ympäristöluvassa annetaan ympäristönsuojelulain 52 §:n nojalla ainoastaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeelliset lupamääräykset. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei jokaista teollisen toiminnan yksityiskohtaa ole tarkoituksenmukaista tai edes mahdollista luvittaa. Valituksenalaisen ympäristöluvan polttoainehuoltoa ja -varastointia koskevat lupamääräykset 47–50 ovat riittävät ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, eikä tarvetta valituksenalaisen lupapäätöksen muuttamiselle tältä osin ole.

Valituksen kritiikki lupamääräysten epätarkkuudesta ja hataruudesta on hyvin yleisluontoista ja tarkemmin perustelematonta. Ympäristöluvassa asetetut määräykset ovat riittävän taseisia ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Syväjärven kaivannaisjätealue on luokiteltu muuksi kaivannaisjätteen jätealueeksi, mistä johtuen sivukiven jätealueelle on määrätty asetettavaksi ympäristönsuojelulain 59 §:n mukainen vakuus.

Keliber Oy katsoo, ettei valituksen liitteessä ole esitetty mitään sellaista, jonka johdosta valituksenalainen lupa tulisi kumota ja palauttaa uudelleen käsitteilyyn tai sen määräyksiä muuttaa. Monia liitteessä esitettyjä väitteitä ja vaatimuksia ei ole perusteltu lainkaan tai vain hyvin yleisluonteisesti viittaamalla ympäristölainsäädäntöön.

Lupamenettelyn kohteen osalta Syväjärven avolouhos muodostaa oman hankkeensa, jolle on jo myönnetty kaivos- ja ympäristöluvat. Ympäristönsuojelulakiin sisältyviä perusteita edellyttää mahdollisten muiden toimintojen tai hankkeiden luvitusta samanaikaisesti nyt kyseessä olevan luvan kanssa ei ole, ja käsillä oleva lupa-asia rajautuu yksinomaan Syväjärven louhokseen. Valituksenalainen ympäristölupa kattaa Syväjärven avolouhoshankkeen koko elinkaarren kaivoksen perustamisesta jälkihoitotoimiin ja seurantaan.

Keliber Oy on myös selvittänyt lupahakemusvaiheessa ja YVA-menettelyssä hankkeen vaikutuksia lähiympäristön luontoarvoihin kattavasti, eikä luvan myöntämiselle ole luontoarvoista johtuvaa estettä. Viitasammakkoja koskien

ELY-keskus on 2.2.2018 myöntänyt poikkeuspäätökseen (EPOELY/30/2018), joten on selvää, ettei hanke voi olla tältä osin lainvastainen.

Vastineista

Luvassa määrätyn kalatalousmaksun korottamiseen ei ole perusteita. Ullavanjoen yläosalta Hyypästä on saatu vuoden 2014 kalastoselvityksessä taimenia, mutta niiden lisääntymisestä ei ole merkkejä. Ullavanjoen alaosan kalataloudellisen kartoituksen mukaan vuosien 2010–2018 sähkökalastustulosten perusteella voi olettaa, ettei tarkastelualueella esiinny mainittavampaa taimenen, lohien tai nahkiaisien luonnonlisääntymistä, mutta taimenet ja lohet kelpuuttavat jokialueen kosket elinalueikseen. Vuosina 2006 ja 2009 tehtyjen kalastusten tulokset ovat hyvin samansuuntaisia. Vertailun vuoksi voidaan myös todeta, että selvitysten perusteella läheisessä Köyhäjoessa selvästi Ullavanjokea heikompi vedenlaatu ei näytä tehtyjen koekalastusten perusteella mainittavasti haittaavan taimenten lisääntymistä tai viihtymistä koskialueilla. Varsinais-Suomen ELY-keskus on myös itse lausunnossaan todennut, että Ullanvanjoessa on nykyisellään vähän taimenen lisääntymisalueita. Kalatalousmaksun tarkoituksena on hankkeesta kalastolle aiheutuvien haittojen kompensoiminen, joten yhtiötä ei voida velvoittaa kalatalousmaksun varjolla kustantamaan taimenen lisääntymismahdollisuuksien edistämiseksi lisääntymisalueiden muodostamista, kun lisääntymisalueita ei joessa nykyisellään ole eikä kaivostoiminnalla voi siten olla niihin haitallista vaikutusta.

Väite toksisesta typpipitoisuudesta on virheellinen eikä typpipitoisuus mallinuksen perusteella ylitä typen toksista pitoisuutta (3,1 mg/l) toiminnan aikana eikä sen jälkeen. Sivukivialueen vedet käsitellään vesienkäsittelyrakenteiden avulla. Vesienkäsittelyrakenteiden riittävyden ja toimivuuden osalta luvanmukaiset vesienkäsittelyrakenteet edustavat parasta käyttökelpoista tekniikkaa Syväjärven kaivoksen kohdalla.

Ruohojärvien kuivatuksen vaikutuksia alapuolisen vesistön mahdolliseen eroosioon on arvioitu lupahakemusvaiheessa. Ruohojärvet on tarkoitus kuivata syysaikaan noin kahden kuukauden kuluessa, jolloin virtaamat ovat keskivirtaaman luokkaa. Ruohojärvenojan keskimääräinen alivirtaama on 4 l/s, keskivirtaama 43 l/s ja keskiylivirtaama 398 l/s. Mikäli pumppaus tapahtuu yhtäaikaaisesti molemmista järvistä, on pumpattava vesimäärä noin 25 l/s/järvi. Täydellä teholla pumpatessa pumppausvirtaama on yhteensä 50 l/s. Ennakkotarkkailutulosten perusteella Keliber Oy arvioi, että Ruohojärvien kuivatusvedet eivät vaikuta alapuolisten vesistöjen (Ruohojärvenoja, Ryttilampinoja, Vanha Toroja, Ullavanjoki, Perhonjoki) vedenlaatuun, eivätkä siten myöskään vesienhoidon toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseen.

Syväjärven louhosalueen vedet johdetaan Ruohojärvenojan ja sen alapuolisten ojien kautta Ullavanjokeen ja edelleen Perhonjokeen. Ullavanjärvi on virtausuunnassa Syväjärven louhosalueen yläpuolella, eikä louhostoiminnalla voi siten olla vaikutuksia Ullavanjärveen. Toiminnan vaikutuksia alapuolisten vesistöjen vedenlaatuun seurataan ympäristölupapäätöksellä hyväksytyn ja täydennetyn tarkkailuohjelman ja siihen tarvittaessa tehtävien päivitysten mukaisesti. Syväjärven louhostoiminnan ei arvioida vaikuttavan Perhonjoen vedenlaatuun, eikä toiminnalla arvioida olevan vaikutusta Perhonjoen rehevöitymi-

seen. Syksyllä 2018 toteutetun Ullavanjoen alaosan kalataloudellisen kartoituksen mukaan läheisessä Köyhäjoessa selvästi Ullavanjokea heikompi vedenlaatu ei näytä tehtyjen koekalastusten perusteella mainittavasti haittaavan taimenten lisääntymistä tai viihtymistä koskialueilla. Lisäksi Keliber Oy liittyy mukaan Perhonjoen vesistön yhteistarkkailuun ja kalataloustarkkailuun.

Syväjärven louhosalueen vesien purkureitin pituus ennen Emmes-Storträsketjärveä on noin 19 km. Metallien ja muiden haitta-aineiden pitoisuudet ja vaikutukset jo lähimmissä purkureitin vesistöissä (ojat ja Ullavanjoki) on arvioitu vähäisiksi. Ottaen huomioon, ettei Ullavanjokeen kohdistuvan typpikuormituksen arvioida nostavan edes Ullavanjoen typpipitoisuutta merkittävästi, ei myöskään Emmes-Storträsketjärveen arvioida kohdistuvan sellaisia vaikutuksia, jotka muuttaisivat järven fysikaalis-kemiallisen tai ekologisen tilan luokitusta.

Kaivostoiminta ei sijaitse ”sulfaattialueella”, vaikka pienessä osassa sivukiviä on pelkistyneen rikin pitoisuus noin 2 %. Sivukivialueen vedet johdetaan vesienkäsitteilyrakenteiden kautta myös toiminnan päätyttyä. Mahdollista vesien-suojelun tehostamistarvetta ja keinoja arvioidaan tarkkailun perusteella toiminnan aikana.

Tihennettyyn tai jatkuvatoimiseen näytteenottoon ei ole ympäristönsuojelullisia perusteita ottaen erityisesti huomioon aiemmin mainittu kaivoksen vesien tasalaatuisuus eli se, ettei Syväjärven kaivoksen toiminnassa ole sellaisia muuttuvia tekijöitä, joiden johdosta kaivokselta johdettavan veden laatu vaihtelisi merkittävässä määrin. Valituksenalaisen lupapäätöksen mukainen tarkkailu tulee siten pysyttää ennallaan. Siinäkin tapauksessa, että jatkuvatoiminen tarkkailu katsottaisiin tarpeelliseksi, tulee kyseeseen ainoastaan ELY-keskuksen esityksen mukaisesti jatkuvatoimisen sähkönjohtavuuden mittauksen lisääminen valituksenalaisen ympäristöluvan mukaiseen päästötarkkailuun. Mahdollisten poikkeuksellisten sääolosuhteiden varalta avolouhoksessa on tarvittaessa mahdollista varastoida louhosvesiä (kalliopohjavedet, sadevedet) ja mahdollisten poikkeuksellisten tilanteiden yhteydessä louhosvesien pumppaus laskeutusaltaisiin ja pintavalutuskentälle keskeytetään.

Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta asiakumppaneineen on antanut vastaselityksen, jossa on todettu muun muassa, että ympäristölainsäädäntö on tunnetusti luonteeltaan joustava, mikä näkyy säädöstekstissä käsitteinä, joille on vaikea määritellä täsmällistä sisältöä. Esimerkiksi asian riittäväälle selvittämiseksi tai haittojen riittäväälle vähentämiseksi on vaikea antaa täsmällistä määritelmää.

Ympäristönsuojelulain tavoitteena on muun muassa ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Kun huomioon otetaan myös kansainvälisesti tunnustetut sekä kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut periaatteet, kuten varovaisuusperiaate ja BAT-periaate, on kuitenkin ilmeistä, että se, mikä luvanhakijan tai luvanhakijan kustantaman konsultin arvion mukaan on riittävää, ei välttämättä ole riittävää ympäristönsuojelulain tarkoittamalla tavalla, eikä riitä ympäristön laadun turvaamiseksi tai ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.

Riittävän tason määrittely onkin keskeinen arviointikysymys tässä asiassa. Kaivostoiminnan tulee olla niin tuottavaa, että sillä on varaa myös ehkäistä toiminnasta aiheutuvia päästöjä ja haittoja. Vaikka toiminta olisi lyhytaikaista, voivat vaikutukset olla pitkäaikaisia, joten kysymystä ei saa tarkastella liian lyhyellä perspektiivillä. Huomioon on lisäksi otettava, että toimivat seuranta-järjestelmät eivät ole kertakäyttöisiä tai paikkaan sidottuja, vaan laitteisto voidaan toiminnan loputtua siirtää toiseen kohteeseen.

Pintavalutuskenttien osalta on huomattava, että vaikka niiden koko sinänsä riittäisikin, tämä ei takaa tehokasta vesien puhdistumista. Olennaisin puute on se, ettei pintavalutus käytännössä puhdistaa vesiä lainkaan talviolosuhteissa. Käytännössä vedet siis puhdistetaan vain hyvin pienen osan vuodesta, vaikka toiminta on tässä tapauksessa esimerkiksi turvetuotannosta poiketen ympäri-vuotista.

Aluehallintoviraston olisi ollut syytä noudattaa lupapäätöksessään vähintään kalatalousviranomaisen hyvin maltillista esitystä kalatalousmaksun määrästä. Kyse ei ole siitä, että kalatalousmaksun avulla rahoitettaisiin kehittämistoimia, toisin sanottuna kunnostamista yli nykyisen tason. Kyse on siitä, että kalakan-tojen elinympäristölle aiheutuvat vahingot korjataan kunnostamalla niitä elinympäristöjä, joita päästöt pilaavat. Aiheutuvan haitan korjaaminen on pidettävä perusvaatimuksena, josta poiketaan vain painavien syiden vaatimana. Kalaistutuksilla kompensoimista on pidettävä vasta toissijaisena vaihtoehtona. Näin toteutetaan kalastuslain tavoitteet, joihin kuuluu alkuperäisten kalakantojen säilyttäminen luonnollisen lisääntymisen turvaamisen kautta.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on antanut vastaselityksen, jossa on todettu muun muassa, että Ullavanjoen tila on hyvä (kemiallinen tila tyydyttävä ja hydrologismorfologinen tila erinomainen) mutta uhattuna yleisestikin lähinnä ravinteiden osalta. Kaivoshanke tulee lisäämään tätä uhkaa merkittävästi. Louhostoiminnan aiheuttamat fysikaalis-kemialliset muutokset aiheuttavat myös muutoksia hydrologis-morfologiseen luokitukseen, lähinnä pohjaeliöstön muuttumiseen kemiallisten muutosten myötä esimerkiksi leväkasvun seurauksena. Suhteellisen vähäisilläkin muutoksilla voi olla havaittavia vaikutuksia. Suomi on vastuussa Euroopan unionille vesien hyvän tilan saavuttamisesta. Mikäli useat tahot tekevät työtä päämäärän tavoittamiseksi, ei ole oikein, että jotkut toimijat eivät ota toiminnastaan asiaan kuuluvaa vastuuta ja käytä sellaista tekniikkaa, että ravinnekuormitus voidaan minimoida. Louhos on pistemäinen kuormittaja ja teknisesti typenpoisto on täysin mahdollista melko yksinkertaisesti ja teknisin keinoin.

Hakija mainitsee Ullavanjoella olevan niukka taimenkanta ja vähän kalastajia. Kyse ei ole siitä, onko kalasto ihmisten hyödynnettävissä vaan kyse on lajeista, niiden elinkykyisyydestä ja säilymisestä. Kyseessä on uhanalaiseksi luokiteltu kalalaji. Mikäli kanta on niukka, on todennäköisesti muitakin tekijöitä miksi kanta ei ole voimakas. Kaivostoiminta voi heikentää lajien elinoloja nykyisestään joka tapauksessa. Jos tällainen uhka on olemassa, voidaan kysyä miksi päästöjä ei voida minimoida. Asiassa on kysymys myös moraalista ja luontovastuusta.

Typenpoistoa on tehostettava, mikäli toiminta alkaa. Vesitaseet on esitetty keskiarvoisina, joka ei kuvaa oikeaa vesistökuormitusta. Lisäksi typenpoisto on

heikkoa kylmän kauden aikana, jolloin ravinteet tulevat päätymään vesistöihin laajalle alueelle. Lyhytaikaisuus ei ole peruste heikolle vesiensuojelun toteutukselle, koska sitä varten on mahdollista rakentaa liikuteltavat puhdistusyksiköt, joita käytetään tulevillakin louhosalueilla.

Hakija väittää, että 3–4 vuotta kestävä louhiminen ei aiheuttaisi vesistöhaittoja, mutta jättää mainitsematta, että Ullavanjoen alueella on tarkoitus louhia ainakin seuraavat 20 vuotta eri kohteissa. Tämä on lupateknisesti hyvin ongelmallista, koska jokaista louhosta käsitellään omana lupanaan eikä muiden louhosten synnyttämiä haittoja huomioida lainkaan. Todellisuudessa hakijan toiminta tulee kuormittamaan Ullavanjokea useasta eri pisteestä vuosikymmenten ajan ja on syytä kyetä panostamaan vesienpuhdistustekniikkaan siiten, että päästöjä ei juurikaan synny.

Vesien laadun seuranta ja mittauksia on jatkettava myös toiminnan jälkeen niin kauan, että turvallisesti voidaan olettaa valumavesien olevan laadullisesti sellaisia, joita vesistö kestää ilman muutoksia.

Kalatalousmaksun suuruus 1 200 euroa per vuosi ei riitä kompensoimaan kustannuksia, joita yleiselle kalatalousedulle hankkeesta voi aiheutua. Kalaston elinympäristökunnostuksiin tulee osoittaa huomattavasti suuremmat summat, jotta edes joitakin tilaa edistäviä toimenpiteitä voidaan saada aikaan.

Polttoaineen jakeluasemalla on tarkoitettu ympäristönsuojelullisesti paikkaa, jossa polttoaineen varastointi ja tankkaaminen voidaan suorittaa ympäristönsuojelulain mukaisesti. Merkittävä osa polttonesteestä kuitenkin jaetaan koneisiin jakeluaseman ulkopuolisella alueella. Lupateknisesti ja lainsäädännöllisesti polttonesteen jakelu voi alueella olla kunnossa, mutta oikeasti suuri osa polttonesteistä käsitellään lain määräämän toiminnan ulkopuolella, jossa vahinkojen varalta ei ole määrätty riittäviä suojuuksia. Tämä lienee lähinnä juridinen ongelma, joka ei huomioi oikeaa käytännön toimintaa lainkaan. Kaikki asiat siis ovat kunnossa, kun ilmoitetaan se, mitä lainsäädäntö vaatii, vaikka käytännössä merkittävä osa tapahtuisikin lainsäätäjän määräämän toiminta-alueen ulkopuolella. Tämä ei ole hakijan eikä lupaviranomaisen syy, vaan osoittaa hyvin monessa muussakin asiassa, että hyvin monet käytännön asiat tehdään täysin toisella tavalla, kuin miten laki edellyttää. Lain määräykset eivät oikeasti suojele ympäristöä lain hengen mukaisesti. Toiminnanharjoittaja on vastuussa vahingoista joka tapauksessa, mutta tämä esimerkinomaisesti näyttää sen, miten osa lupien määräyksistä on ympäristönsuojelullisesti vailla tarkoitusta. Määräyksellä polttonesteen säilyttäminen tapahtuu turvallisesti, mutta iso osa sen jakelusta on riskitoimintaa.

Alueelta syntyviä virtaamia ei ole esitetty riittävällä tavalla, joka toisi esiin ravinne- ja haitta-aineiden virtaamat kausittain. Teknisesti olisi täysin mahdollista melko tarkkaankin keskimääräisesti osoittaa vuosipäästöjen jakauma eri ajankohdille, sekä niiden pitoisuuslisät eri virtaamilla. Etenkin keskivirtaamaa pienemmillä ajanjaksoilla on lähialueelle merkitystä ravinnekuormituksen osalta. Kokonaismäärät tai keskimääräinen pitoisuuslisä ei ole riittävä esitys, jolla voidaan arvioida päästöjen haittoja ympäristöön.

Hakija on kommentoinut valituksessa esitettyjä vaatimuksia osin ylimalkai-

siksi. Hakijalla on esimerkiksi hyvin puutteelliset tiedot varastoalueiden ja al-
taiden rakenteista. Nämä olisi tullut esittää rakennepiirustuksina hakuvaiheessa
eli sellaisina, miten ne tullaan toteuttamaan kuivatus-, pohja-, eriste- ja pinta-
kerrosten osalta materiaaleineen eikä vain ylimalkaisesti. Lupakäsittelijä ei voi
ilman tarkkoja kuvauksia päätellä, ovatko suojaukset riittäviä.

Ullavan kalastusseura r.y:lle on annettu tilaisuus antaa vastaselitys. Vastaseli-
tystä ei ole annettu.

Keliber Oy on antanut vastaselitysten johdosta vastineen, jossa on todettu
muun ohella seuraavaa:

Syväjärven louhoksen lähialueen yhteistarkkailun tulosten perusteella turve-
tuotantoalueilla pintavalutuskenttien teho on osoittautunut typen osalta vielä
ennalta-arvioituakin paremmaksi, ja esimerkiksi läheisen Päivänevan tuotanto-
alueen keskimääräinen ympärivuotinen typen puhdistusteho on ollut 40–41 %
vuosina 2018–2019. Yhtiön hakemuksessa esitetyt vesienkäsittelyjärjestelmät
takaavat hakemuksen mukaisesti mitoitettuna riittävän ja jopa hakemusvaiheen
laskelmia paremman typpireduktion. Pintavalutuskenttä toimii myös talvella.

Ympäristönsuojelulakiin sisältyviä perusteita edellyttää mahdollisten muiden
tulevien toimintojen tai hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia tai luvii-
tusta samanaikaisesti nyt kyseessä olevan luvan kanssa ei ole. Syväjärven
hankkeesta ei aiheudu päästöjä useasta eri pisteestä vuosikymmenien ajan. Toi-
minnan päättymisen jälkeistä tarkkailua tullaan suorittamaan lain ja ympäristö-
luvan määräysten nojalla.

Työkoneiden osittainen tankkaus jakeluaseman ulkopuolisilla alueilla on vält-
tämätöntä, koska kaikissa työkoneissa ei ole pyöriä ja niiden siirtäminen on
tästä johtuen työlästä. Ympäristön pilaantumisen vaaraa ehkäistäänkin riittä-
vällä tasolla puuttamalla siihen osaan toimintaa, johon suurimmat riskit pilaan-
tumisesta liittyvät.

*Ullavan kalastusseura r.y:lle, Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakas-
kunnalle ja sen asiakumppaneille sekä Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjan-
maan piiri ry:lle* on lähetetty tiedoksi Keliber Oy:n antama vastine.

Merkintä

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on 17.6.2019 antamallaan päätök-
sellä nro 157/2019 myöntänyt Keliber Oy:lle oikeuden aloittaa ympäristöluvan
mukainen toiminta muutoksenhausta huolimatta 5.4.2019 päivätyssä hakemuk-
sessa esitetyn mukaisesti kaivosalueelle sijoittuvien toimenpiteiden osalta ve-
sienkäsittelyjärjestelmien rakentamisella (laskeutus- ja selkeytysaltaat, pinta-
valutuskentät), ojien kaivutöillä, irtomaan poistamisella ja läjittämällä, sivu-
kiven louhimisella (enintään 190 000 t) ja murskauksella kaivosalueen teiden,
kenttäalueiden ja maapatojen rakentamista varten, kuivatusvesien johtamisella
vesienkäsittelyrakenteiden kautta päätöksen 36/2019 lupamääräyksen 14 mu-
kaisesti sekä järvipohjasedimentin varastointialueen, läjitys- ja kenttäalueiden
sekä toimisto- ja huoltoalueiden rakentamisella.

Päätöksen mukaista toimintaa ei saa aloittaa, ennen kuin Keliber Oy on saanut

kaivosalueen haltuunsa kaivostoimituksen tai kaivosalueen lunastusluvan kautta tai muulla perusteella.

Toiminnassa on noudatettava aluehallintoviraston 20.2.2019 antaman päätöksen nro 36/2019 lupamääräyksiä niiltä osin kuin ne koskevat aluehallintoviraston 17.6.2019 antaman päätöksen mukaisia toimia.

Aluehallintovirasto on hylännyt Keliber Oy:n vesilain 3 luvun 16 §:n mukaisen valmistelulupahakemuksen Syväjärven ja Heinäjärven kuivattamiseksi, sedimenttien poistamiseksi ja patojen rakentamiseksi järvien pohjaan.

Toiminnanharjoittajan tulee ennen toiminnan aloittamista asettaa 200 000 euron suuruinen vakuus Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen eduksi sen hyväksymällä ja päätöksestä tarkemmin ilmenevällä tavalla.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus jättää tutkimatta Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n vaatimuksen vesilain mukaisten korvausten suorittamisesta.
2. Hallinto-oikeus valitukset tutkituilta osin enemmälti hyläten muuttaa Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja muutoksenhakijakumppaneiden valituksen johdosta lupamääräystä 62, jonka otsikko ”Kaivostoiminnan kuormitustarkkailu” ja sen alla olevat kappaleet kuuluvat muutettuna kokonaisuudessaan seuraavasti (*muutokset kursivilla*):

Kaivostoiminnan kuormitustarkkailu

Kaivokselta purettavista vesistä (Sy-PVK1 ja Sy-PVK2) on otettava näytteet ja analysoitava ne tarkkailusuunnitelman mukaisesti kuukausittain eli kaksitoista kertaa vuodessa (12 krt/vuosi).

Kaivosalueelta pintavalutuskenttien (PVK1 ja PVK2) kautta vesistöön johdettavan veden virtaamaa ja sähköjohtavuutta on mitattava jatkuvasti mittakairoista. Molempiin päästötarkkailupisteisiin Sy-PVK1 ja Sy-PVK2 on asennettava automaattinen näytteenotin, jolla on otettava yhden vuorokauden kokoomanäyte kerran kuukaudessa. Poikkeustilanteissa kokoomanäytteitä on otettava myös muulloin valvojan niin vaatiessa.

Avolouhoksesta laskeutusaltaaseen PSP1 pumpattavan veden määrää on seurattava.

Liitteen 26E2 taulukkoon 4 on lisättävä kloridi- ja rautapitoisuudet, jotka tulee analysoida näytteistä taulukossa esitettyjen määritysten lisäksi.

Perustelut

1. Tutkimatta jättäminen

Valituksessa on vaadittu vesialueen omistajalle/haitankärsijöille maksettavaksi korvauksia Heinäjärven ja Syväjärven kuivattamisesta, vesialueen vähentymi-

sestä ja muusta haitasta aiheutuen. Aluehallintoviraston päätös ei mainitun korvauskysymyksen osalta koske valittajan etua tai oikeutta vesilain 15 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Järvien vesialueen omistajana oleva Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta ei ole hakenut muutosta asiaan tältä osin. Lisäksi järvien ympäröivien kiinteistöjen omistajat eivät ole valittaneet päätöksestä. Tältä osin vaatimus kuivattamisesta aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta tulee jättää yhdistyksen tekemänä tutkimatta.

Vaatimusta on kuitenkin perusteltu myös edellä mainittujen vahinkojen huomiomisella intressivertailussa. Siltä osin kuin valituksessa on vedottu intressivertailun puutteellisuuteen, hallinto-oikeus on vastannut vaatimukseen päätöksen perusteluissa.

2. Pääasiaratkaisu

Kysymyksenasettelu

Hallinto-oikeudessa on tänne tehtyjen valitusten johdosta ratkaistavana Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 20.2.2019 antaman päätöksen lainmukaisuus. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksesta on ratkaistavana, onko valituksenalainen päätös kumottava ja lupahakemus hylättävä tai onko asia palautettava lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi. Mikäli asiassa ei päädytä valituksenalaisen päätöksen kumoamiseen, on edelleen mainitun valituksen sekä Ullavan kalastusseura r.y:n sekä Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja sen asiakumppaneiden valituksista arvioitava, onko valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksiä muutettava valituksissa vaaditulla tavalla muun ohella siten, että vesienkäsittelystä määrätään valituksenalaisesta päätöksestä poikkeavalla tavalla tai että maksettavaksi määrättyä kalatalousmaksua korotetaan. Asiassa on ensin arvioitava valituksessa esitettyjä lupaviranomaisen menettelyyn liittyviä valitusperusteita ja sen jälkeen lupapäätöksen sisältöä luvan myöntämisedellytysten kannalta.

Menettely aluehallintovirastossa

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen menettely ja sen huomioon ottaminen ympäristölupamenettelyssä

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (252/2017) tarkoitettua toimintaa, hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ennen päätöksentekoa.

Ympäristönsuojelulain 83 §:n 2 momentin mukaan, jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa.

Vesilain 11 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan, jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoite-

tulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain 19 §:n mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ennen päätöksentekoa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, YVA-laki) 1 §:n mukaan lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lain 7 §:n 1 momentin mukaan hankkeen ympäristövaikutukset on selvitettävä tämän lain mukaisessa arviointimenettelyssä ennen kuin hankkeen toteuttamiseksi ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin.

Samanaikaisesti lain 2 momentin mukaan arviointi on kuitenkin suoritettava viimeistään ennen 13 §:ssä tarkoitettua päätöksentekoa.

YVA-lain 10 §:n 1 momentin mukaan hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Arviointiselostus on toimitettava yhteysviranomaiselle sekä liitettävä hanketta koskeviin hakemusasiakirjoihin siten kuin siitä erikseen säädetään.

YVA-lain 11 §:n 1 momentin mukaan yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiselostuksen tiedottamisesta kuuluttamalla siitä viipymättä vähintään 14 päivän ajan hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Kuulutus on lisäksi julkaistava sähköisesti ja ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kuulutuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

YVA-lain 11 §:n 2 momentin mukaan yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on varattava hankkeen vaikutusalueen kunnille tilaisuus antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta. Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää.

YVA-lain 11 §:n 3 momentin mukaan edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu tiedottaminen ja kuuleminen voidaan järjestää hanketta koskevassa muussa laissa edellytetyn tiedottamisen ja kuulemisen yhteydessä.

YVA-lain 13 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon.

Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (ympäristönsuojeluasetus, 713/2014) 4 §:n 2 momentin mukaan velvollisuudesta liittää hakemukseen tietoja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettua arviointia säädetään ympäristönsuojelulain 39 §:ssä.

Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta ja muutoksenhakukomppanit on esittäneet, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn (YVA-menettely) kuuluva yhteysviranomaisen lausunnon antaminen on tapahtunut niin myöhäisessä vaiheessa, että arviointiselostuksen kuulemisvaiheessa asianosaisilla ei ole ollut käytettävissään arviointiselostuksesta annettuja mielipiteitä ja lausuntoa, ja koska lupahakemus on pantu vireille 25.4.2018, ei arviointiselostuksen kuulemisvaiheessa annettuja mielipiteitä ole voitu ottaa tosiasiallisesti huomioon lupahakemusta laadittaessa. Tämä on YVA-menettelystä annetun lain 1 §:ssä mainitun tavoitteen vastaista. Valittajat ovat vaatineet, että hallinto-oikeus täydentää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja arvioi, onko YVA-menettely ollut lainmukainen.

Aluehallintovirasto on valituksenalaisen päätöksen kohdassa Merkintä todennut, että aluehallintovirastolla on ollut asiaa käsiteltäessä ja ratkaistaessa käytettävissä 28.6.2018 annettu YVA-yhteysviranomaisen lausunto (Dnro EPOELY/8/07.04/2014) ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Tuosta arviointiselostuksesta annetusta lausunnosta käy ilmi, että ympäristövaikutusten arviointiselostus on ollut nähtävillä Kaustisen kunnassa ja Kokkolan kaupungissa 26.3.2018–4.5.2018 sekä Kruunupyyn kunnassa 18.4.2018–17.5.2018.

Valituksenalaisen päätöksen antamiseen johtanut ympäristölupahakemus on pantu vireille hakemusasiakirjoissa olevan saapumisleiman mukaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 3.5.2018. Aluehallintoviraston päätöksessä olevan toteamuksen mukaan hakemusta on täydennetty 21.5.2018, 29.5.2018, 20.–21.9.2018, 24.9.2018, 5.10.2018, 11.10.2018, 14.12.2018 ja 19.12.2018. Hakemuksesta on kuulutettu Kokkolan kaupungin ja Kaustisten kunnan ilmoitustauluilla 5.6.2018–5.7.2018 ja Kruunupyyn kunnan ilmoitustaululla 6.8.–5.9.2018. Aluehallintovirasto on antanut valituksenalaisen päätöksensä 20.2.2019.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisesta päätöksestä ilmenevästä merkinnästä huolimatta YVA-selostuksesta annettua YVA-yhteysviranomaisen 28.6.2018 päivättyä lausuntoa ei ole liitetty hallinto-oikeudella käytettävissä olleisiin hakemusasiakirjoihin, eikä sitä siten ole liitetty hakemukseen ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentissa ja ympäristönsuojeluasetuksen 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Hakemus ei siten ole täyttänyt sille lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia.

Aluehallintovirastolla on kuitenkin ollut sinänsä luotettavana pidettävän ilmoituksensa mukaan käytettävissään ympäristövaikutusten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto päätöstä tehdessään, siten kuin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 13 §:ssä edellytetään. Myös hallinto-oikeus on hankkinut mainitun lausunnon.

YVA-lain 10 §:n esitöissä (HE 319/1993 vp, sivu 17) on todettu, että jos arviointiselostuksesta ei olisi kuultu siinä vaiheessa, kun lupahakemus toimitetaan lupaviranomaiselle, voitaisiin yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antaa lausunto ja muut lausunnot ja mielipiteet liittää asiakirjoihin myöhemmin, kuitenkin ennen hanketta koskevan päätöksen tekemistä. Asiassa saadun

selvityksen mukaan aluehallintovirastolla on asiaa ratkaistessaan ollut käytävissä sekä YVA-laissa tarkoitettu arviointiselostus että siitä saatu yhteysviranomaisen lausunto. Edellä mainitusta hakemusasiakirjojen sisältöön liittyvästä puutteesta huolimatta ja kun otetaan huomioon yhtäältä mitä YVA-lain 13 §:ssä on säädetty arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen lausunnon käytävissä olemisesta ennen päätöksentekoa ja mitä aluehallintovirasto on päätöksessään todennut arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen lausunnon huomioon ottamisesta päätöksenteossa sekä toisaalta se, mitä Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja sen asiakumppaneiden valituksessa on vaadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyen, asiassa ei ole myöskään YVA-lain 11 § huomioon ottaen ilmennyt seikkoja, joiden nojalla valituksenalaista päätöstä olisi syytä muuttaa tai täydentää.

Kuuleminen aluehallintovirastossa

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa on esitetty, että asian käsittelyssä on aluehallintovirastossa tapahtunut kuulemisvirhe, koska asianosaisia ei ole kuultu hakemuksen täydennyksistä, joita Keliber Oy on toimittanut aluehallintovirastolle varsinaisen hakemuskuulutuksen jälkeen.

Aluehallintovirasto on edeltä ilmenevällä tavalla päätöksessään todennut, että hakemusta on sen vireillepanon jälkeen täydennetty 21.5.2018, 29.5.2018, 20.–21.9.2018, 24.9.2018, 5.10.2018, 11.10.2018, 14.12.2018 ja 19.12.2018. Hakemuksesta on kuulutettu Kokkolan kaupungin ja Kaustisten kunnan ilmoitustauluilla 5.6.2018–5.7.2018 ja Kruunupyyn kunnan ilmoitustaululla 6.8.–5.9.2018. Hallinto-oikeus toteaa, että kaikki edellä mainitut täydennykset eivät ole päivämääräkohtaisesti yksilöitävissä hallinto-oikeudelle toimitetun hakemusaineiston perusteella ilman aluehallintoviraston toimittamaa diaarilehteä.

Asiakirjoista ilmenee muun ohella, että Keliber Oy on toimittanut lupaviranomaisen pyynnöstä täydennyksenä 21.9.2018 ja 1.10.2018 selvitystä muun muassa kokonaistypen vähentämismahdollisuuksista, kiisuliuskeen välivarastoinnista, louhosalueen virtaama- ja typpimallinnuksen ja virtaama- ja haittainemallinnuksen, sekä 19.12.2018 täydennyksen vesien johtamiseen ja rakenteisiin liittyen, sivukivialueen sulkemissuunnitelman ja päivitetyn virtaama- ja haittainemallinnuksen.

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin ja ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Saman pykälän 2 momentin mukaan muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä. Aluehallintovirasto on lausunut valituksen johdosta hallinto-oikeudelle, että kuulutuksen jälkeen saaduissa täydennyksissä ei ole esitetty tietoja, jotka olisivat muuttaneet varsinaista hakemuksen mukaista toimintasuunnitelmaa, louhintamäärää, päästöjä tai muita ratkaisuun vaikuttavia asioita.

Vaikka hakemusta on täydennetty useaan otteeseen kuuluttamisen jälkeen, on asiakirjojen perusteella kuitenkin todettavissa, että hakemus on jo alun perin (päiväys 23.4.2018) sisältänyt asiakirja-aineiston, jonka perusteella hankkeen luonne ja vaikutusten laajuus ovat olleet arvioitavissa tavalla, joka ei erityisen merkittävästi poikkea siitä, mitä hakemuksen sittemmin toimitettujen täydennysten perusteella on ollut arvioitavissa. Tähän nähden ja kun otetaan huomioon ympäristönsuojeluasetuksen 11 §:n 1 momentissa oleva säännös siitä, että lupahakemuksesta on kuulutettava sen jälkeen kun asia on riittävän yksityiskohtaisesti selvitetty, ei asiaa aluehallintovirastossa käsiteltäessä ole tapahtunut sellaista menettelyvirhettä, jonka johdosta valituksenalainen päätös olisi kumottava ja asia olisi palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Luvan myöntämisen edellytysten ja lupamääräysten riittävyyden arviointi

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan mainitussa laissa *päästöllä* tarkoitetaan ihmisen toiminnasta aiheutuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä, johtamista tai jättämistä yhdestä tai useammasta kohdasta suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään. Mainitun momentin 2 kohdan mukaan tarkoitetaan *ympäristön pilaantumisella* sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa: a) terveyshaittaa; b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille; c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista; d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä; e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä; f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 7 §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta

tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta. - - -

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 51 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun seurauksen merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa esitetään toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset: 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista; 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä; 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä; 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa; 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista; 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 53 §:n mukaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan sisältöä arvioitaessa on otettava huomioon: 1) jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentäminen; 2) tuotannossa käytettävien aineiden ja siinä syntyvien jätteiden uudelleen käytön ja hyödyntämisen mahdollisuus; 3) tuotannossa käytettävien aineiden vaarallisuus sekä mahdollisuudet käyttää entistä haitattomampia aineita; 4) päästöjen laatu, määrä ja vaikutus; 5) käytettyjen raaka-aineiden laatu ja kulutus; 6) energian käytön tehokkuus; 7) toiminnan riskien ja onnettomuusvaarojen ennalta ehkäiseminen sekä onnettomuuksien seurausten ehkäiseminen; 8) parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönottoon vaadittava aika ja toiminnan suunnitellun aloittamisajankohdan merkitys sekä päästöjen ehkäisemisen ja rajoittamisen kustannukset ja hyödyt; 9) vaikutukset ympäristöön; 10) teollisessa mittakaavassa käytössä olevat tuotantomenetelmät ja menetelmät päästöjen hallitsemiseksi; 11) tekniikan ja luonnontieteellisen tiedon kehitys; 12) Euroopan komission ja kansainvälisten toimielinten julkaisemat tiedot parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta.

Ympäristönsuojelulain 57 §:n mukaan, jos jäteveden tai muun aineen päästämistä saattaa aiheutua kalakannoille tai kalastukselle vahinkoa, ympäristölu-

vassa on annettava tarpeelliset määräykset vesilain 3 luvun 14 §:ssä tarkoitettuista kalatalousvelvoitteista tai kalatalousmaksusta. Määräyksiin sovelletaan vesilain 3 luvun 14, 15 ja 22 §:ää.

Ympäristönsuojelulain 58 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava muun muassa tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 2 momentin mukaan tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on määrättävä mittausmenetelmistä ja mittausten tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 3 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviranomaiselle säännöllisesti päästöjen tarkkailun tulokset ja muut valvontaa varten tarvittavat tiedot, siten kuin ympäristöluvassa tarkemmin määrätään. Tiedot direktiivilaitoksen päästöjen tarkkailun tuloksista ja muut valvontaa varten tarpeelliset tiedot direktiivilaitoksen luvan noudattamisesta on toimitettava valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 4 momentin mukaan toiminnan vesiin tai meriympäristöön kohdistuvien vaikutusten tarkkailumääräystä annettaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettussa laissa tarkoitettussa vesien tai meriympäristön tilaa koskevassa seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi. Toiminnan tarkkailun tietoja voidaan käyttää mainitun lain mukaisessa seurannassa ja vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman laadinnassa.

Ympäristönsuojelulain 113 §:n 1 momentin mukaan kaivannaistoimintaa koskevassa ympäristöluvassa tai 119 §:n mukaisen ilmoituksen johdosta annettavassa päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset kaivannaisjätteestä sekä toimintaa koskevasta kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Ympäristönsuojelulain 199 §:n mukaan lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vaakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle.

Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 2 luvussa säädetään tarkemmin lupahakemuksen sisällöstä ja hakemuksessa esitettävistä tarpeellisista lisätiedoista.

Ympäristönsuojeluasetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan lupahakemuksessa on muun ohella oltava lupaharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot toiminnan tuotannosta, prosesseista, laitteistoista, rakenteista ja niiden sijainnista (4 kohta), tiedot toiminnan sijaintipaikasta ja sen ympäristöolosuhteista (5 kohta), tiedot toiminnan päästöjen laadusta ja määrästä veteen, ilmaan ja maaperään sekä toiminnan aiheuttamasta melusta ja tärinästä (6 kohta), tiedot syntyvistä jätteistä sekä niiden ominaisuuksista ja määrästä (7 kohta) sekä arvio toiminnan eri vaikutuksista ympäristöön (8 kohta).

Ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n mukaan, jos laitos tai toiminta aiheuttaa päästöjä vesistöön, lupahakemuksessa on oltava: 1) purkuvesistön yleiskuvaus ja tiedot virtaamista, veden laadusta, kalastosta sekä kalastuksesta; 2) tiedot vesistön käytöstä; 3) selvitys toiminnan vaikutuksesta veden laatuun, kalastoon ja muihin vesieliöihin; 4) selvitys päästöjen vaikutuksista vesistön käyttöön; 5) selvitys vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi tarvittavista toimenpiteistä; 6) arvio mahdollisuuksista estää vesistön pilaantumisesta aiheutuva korvattava vahinko - - -.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Saman pykälän 2 momentin mukaan lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Saman pykälän 3 momentin mukaan hakijalla on oltava oikeus hankkeen edellyttämiin alueisiin. Jos hakija ei omista aluetta tai hallitse sitä pysyvällä käyttöoikeudella, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalle myönnetään oikeus alueen käyttämiseen siten kuin 2 luvussa säädetään tai että hakija esittää luotettavan selvityksen siitä, miten oikeus alueeseen järjestetään.

Vesilain 3 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Saman pykälän 2 momentin mukaan arvioinnissa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa ja merenhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Vesilain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maa- tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu.

Saman pykälän 2 momentin mukaan hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon: 1) hakijalle myönnettävät käyttö- tai lunastusoikeudet; 2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, ja vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset; sekä 3) muut hankkeeseen osallistumattomalle taholle ja tässä laissa tarkoitettulle ojituksen passiiviosakkaalle aiheutuvat menetykset.

Vesilain 3 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan lupa myönnetään toistaiseksi tai erityisistä syistä määräajaksi.

Vesilain 3 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan lupapäätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset: 1) hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämisestä siten kuin 2 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään; 2) maisemoinnista ja muusta työn jälkien poistamisesta; sekä 3) vesistön ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämistä varten tarpeellisista toimenpiteistä ja laitteista.

Vesilain 3 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan luvassa on määrättävä luvanhaltija tarvittaessa tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja sen vaikutuksia. Lupaviranomainen, tai sen määräyksestä valtion valvontaviranomainen tai kalatalousviranomainen, voi määrätä useat luvanhaltijat yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutusta (yhteistarkkailu) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea myös ympäristönsuojelulakiin ja tähän lakiin perustuvaa tarkkailua. Tarkkailua koskevassa päätöksessä voidaan antaa oikeus tarkkailla toisen alueella ja sijoittaa tarkkailun edellyttämät laitteet ja rakennelmat toisen alueelle. Tarkkailusta aiheutuvien edunmenetysten korvaamisesta säädetään 13 luvussa.

Saman pykälän 4 momentin mukaan tarkkailuvelvoitetta määrättäessä on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tilaa koskevassa seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi. Hankkeen tarkkailun tietoja voidaan käyttää vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa seurannassa ja vesienhoitosuunnitelman laadinnassa.

Vesilain 3 luvun 14 §:n 2 momentin mukaan kalatalousvelvoitetta, kalatalousmaksua tai näiden yhdistelmää määrättäessä on otettava huomioon hankkeen ja sen vaikutusten laatu, muut haitta-alueella toteutettavat hoitotoimenpiteet ja kalastuksen järjestely. Kalatalousvelvoitteen toimenpiteiden suorittamisesta ei saa aiheutua niillä saavutettavaan hyötyyn verrattuna hankkeesta vastaavalle kohtuuttomia kustannuksia.

Vesilain 3 luvun 16 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi perustelusta syystä lupapäätöksessään oikeuttaa hakijan ryhtymään jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin (*valmistelulupa*). Toimenpiteet on lupapäätöksessä tarpeellisilta osin yksilöitävä. Toisen aluetta saadaan käyttää edellä tarkoitettuihin toimenpiteisiin vain, jos sellainen oikeus luvassa perustetaan tai oikeudenhaltijat siihen muuten suostuvat.

Saman pykälän 2 momentin mukaan valmistelulupa voidaan myöntää, jos: 1)

valmistelevat toimenpiteet voidaan suorittaa tuottamatta muulle vesien käytölle tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa haittaa; ja 2) kyseisten toimenpiteiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa ennalleen siinä tapauksessa, että lupapäätös kumotaan tai luvan ehtoja muutetaan.

Vesilain 3 luvun 17 §:n 1 momentin mukaan valmistelulupaa koskevassa päätöksessä hakija on, jollei hakijana ole valtio, kunta tai kuntayhtymä, velvoitettava asettamaan ennen toimenpiteisiin ryhtymistä hyväksyttävä vakuus, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Vakuuden tulee kattaa niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaaminen, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa.

Vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan lupahakemuksessa on esitettävä asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys muun ohella hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön (kohta 1), suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä (kohta 2), arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille (kohta 3) ja selvitys toiminnan vaikutusten tarkkailusta (kohta 4).

Vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi erityisestä syystä antaa hakemusasiassa päätöksen yksittäisestä asiakysymyksestä ennen asian ratkaisemista muilta osin. Korvaukseen sovelletaan tällöin, mitä 13 luvussa säädetään.

Vesitalousasioista annetun valtioneuvoston asetuksen (1560/2011, vesiasetus) 1 §:ssä säädetään tarkemmin lupahakemuksen perustiedoista ja asetuksen 2 §:ssä hakemuksessa esitettävistä selvityksistä.

Vesiasetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan hakemuksessa on tarpeen mukaan esitettävä muun ohella: 1) selvitys veden laadusta ja vesistön tilasta ja hankkeen vaikutuksista niihin; 2) selvitys kalastosta ja kalastuksesta ja hankkeen vaikutuksista niihin sekä tarpeesta mahdollistaa kalan ja muun vesieliöstön kulku patorakenteiden ohi; 3) selvitys pohjavesiolosuhteista ja hankkeen vaikutuksista niihin; 4) selvitys vesilain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitetuista vesiluontotyypeistä sekä suojelualueista ja muista luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla suojelluista kohteista ja arvio hankkeen vaikutuksista niihin

Kaivoslain 77 §:n 1 momentin mukaan kaivosalueeksi ja kaivoksen apualueeksi tarvittavien alueiden käyttöoikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien lunastaminen suoritetaan kaivostoimituksessa. Lunastamisessa noudatetaan, jollei jäljempänä muuta säädetä, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä lunastuslaki, säädetään. Kaivostoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta tai oikaisemisesta sekä toimituksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä on voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislaissa (554/1995) kiinteistötoimituksesta säädetään.

Jätelain 118 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa jätteistä, jos kysymyksessä on toiminta, jossa syntyy vähintään 100 tonnia jätettä vuodessa.

Kaivannaisjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (190/2013, kaivannaisjäteasetus) 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan pysyvällä jätteellä tarkoitetaan liitteen 1 mukaiset perusteet täyttävää kaivannaisjätettä.

Kaivannaisjäteasetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman tulee sisältää: 1) selvitys toiminnassa syntyvistä kaivannaisjätteistä ja niiden ominaisuuksista liitteen 3 mukaisesti; 2) arvio kaivannaisjätteen kokonaismäärästä, kuvaus jätteen hyödyntämisestä ja loppukäsittelystä sekä tiedot kaivannaisjätteen hyödyntämisestä tyhjässä kaivoksessa tai louhoksessa; 3) selvitys kaivannaisjätteen jätealueesta ja sen ympäristöstä sekä jätealueen luokituksista suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaksi tai muuksi kaivannaisjätteen jätealueeksi; 4) kaivannaisjätteen jätealueen luokituksen mukaan joko tiedot suuronnettomuuden torjumiseksi laadituista toimintaperiaatteista, turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja sisäisestä pelastussuunnitelmasta tai muu selvitys onnettomuusvaaroista; 5) selvitys maaperän, vesistön ja pohjaveden tilasta kaivannaisjätteen jätealueella ja sellaisella lähialueella, johon jätteestä voi aiheutua kuormitusta; 6) tiedot kaivannaisjätteen ja kaivannaisjätteen jätealueen aiheuttamista ympäristövaikutuksista; 7) tiedot maaperän, vesistön, pohjaveden ja ilman pilaantumisen sekä muiden vaikutusten ehkäisemiseksi toteutettavista toimista toiminnan aikana ja sen päätyttyä; 8) selvitys seurannasta ja tarkkailusta toiminnan aikana ja sen päätyttyä; 9) tiedot toiminnan lopettamisesta, kaivannaisjätteen jätealueen käytöstä poistamisesta ja jälkihoidosta sekä niihin liittyvästä seurannasta ja tarkkailusta.

Asiassa saatu selvitys

Toiminnan kuvaus

Hakemuksen mukaisessa hankkeessa tarkoituksena on louhia Syväjärven louhoksessa spodumeenipegmatiittimalmia litiumin tuottamiseksi. Malmin rikastaminen tapahtuu Kaustisilla sijaitsevalla, suunnitteilla olevalla Kalaveden rikastamolla. Toiminnassa syntyy sivukiveä, josta osa voidaan hyödyntää kaivosalueen rakentamisessa.

Kaivoksen päätoimintoihin kuuluvat malmin louhinta räjäyttämällä avolouhoksesta, louhitun malmin esimurskaus, lastaus ja kuljetus. Louhinnan yhteydessä muodostuu sivukiveä, jota hyödynnetään rakentamisessa sekä läjitetään maanpäälliselle sivukiven läjitysalueelle. Aputoimintoihin kuuluvat muun muassa pintamaiden poisto ja läjitys, räjähdysaineiden varastointi, polttoaineiden varastointi ja jakelu, louhoksen kuivanapito sekä vesien käsittely. Toiminta edellyttää muun muassa toimisto-, huolto- ja sosiaalityötilojen, räjähdysaineynnä muiden varastojen, pintamaiden ja sivukiven läjitysalueen, vesien varastointi- ja käsittelylaitosten sekä pintavalutuskenttien, sähkölinjan ja kaivosalueelle johtavan tien ja kaivosalueen sisäisen tiestön rakentamista.

Hakemuksen mukaan malmin on tarkoitus louhia enintään 540 000 tonnia vuodessa, arviolta neljän vuoden ajan. Louhosalueen pinta-ala on kaivosalue ja apualue mukaan lukien yhteensä 182,39 hehtaaria. Yhteensä malmin louhitaan noin 1,7 miljoonaa tonnia ja sivukiviä yhteensä noin 12,6 miljoonaa tonnia. Louhittavan sivukiven määrä vaihtelee vuosittain. Spodumeenipegmatiittia

louhitaan avolouhintana räjäyttämällä ja poraamalla niin sanottuna pengerlouhintana. Räjähdyksineina käytetään hakemuksen mukaan emulsioräjähteitä sekä ANFO:a. Arvion mukaan tarvittavan räjähdysaineen määrä on noin 150 grammaa per tonni kiviainesta. Keskimääräisellä vuosilouhinnalla (3,6 miljoonaa tonnia) on hakemuksessa arvioitu tarvittavan räjähdysainetta noin 540 000 kiloa.

Ennen malmin kuljetusta murskaus- ja varastointialueelta Kalaveden tuotantolaitokselle, se voidaan murskata louhosalueella mobiilimurskauksella (niin sanottu primääri- eli esimurskaus) sopivaan raekokoon. Primäärimurskaus voidaan tehdä myös vasta Kalaveden tuotantolaitosalueella, eikä malmia murskata louhosalueella.

Louhittavan malmin keskimääräinen koostumus on hakemuksen mukaan seuraava:

Parametri	Pitoisuus	Parametri	Pitoisuus
Li ₂ O	1,348 %	As	25 ppm
BeO	362 ppm	Bi	0,7 ppm
Nb ₂ O ₅	37 ppm	Ce	0,8 ppm
Ta ₂ O ₅	24 ppm	Cs	39 ppm
SiO ₂	75,4 %	Cu	2 ppm
Al ₂ O ₃	15,99 %	Ni	1 ppm
Fe ₂ O ₃	0,85 %	Pb	10 ppm
CaO	0,31 %	Rb	491 ppm
MgO	0,05 %	Th	1 ppm
Na ₂ O	3,65 %	U	6 ppm
K ₂ O	2,77 %	Zn	49 ppm
MnO	0,10 %	C	0,02 %
P ₂ O ₅	0,32 %	S	0,01 %

Louhosalueen rakentamisvaiheeseen kuuluu Heinä- ja Syväjärven kuivattaminen pumppaamalla vedet kaivosalueen alapuoliseen vesistöön. Kuivattaminen toteutetaan alkuvaiheessa pumppaamalla vettä Ruohojärvenojaan ja kuivattamisen loppuvaiheessa osa vesistä johdetaan Ruohojärvenojaan pintavalutus-kenttien kautta. Järvien kuivattamisen jälkeen niihin rakennetaan suunnitelmien mukaiset padot estämään vesien pääsy osin järvien kohdalle sijoittuvaan avolouhokseen. Patojen rakentamisen jälkeen järvistä poistetaan sedimentti padon louhoksen puolelle jäävästä osasta ja sedimentti läjitetään rakennettavalle läjitysalueelle.

Louhosalueella käytettävien koneiden ja ajoneuvojen polttoaineena käytetään kevyttä polttoöljyä, joka varastoidaan alueella työmaakäyttöön tarkoitetuissa säiliöissä, joiden tilavuus on yhteensä alle 10 kuutiometriä. Polttoaineen jakelu tapahtuu tavanomaisilla jakelupumpuilla ja mittareilla.

Sivukivet

Hakemuksen mukaan toiminnan aikana syntyy yhteensä noin 12,6 miljoonaa tonnia sivukiviä. Kivilajit ovat Syväjärven alueella plagioklaasiporfyyriitti (34 %), kiisupitoinen kiilleliuske (6 %), sekä muista kivilajeista muodostuva

ryhmä, joka koostuu pääosin kiilleliuskeista ja intermediäärisistä metatuffiiteista ja metavulkaniiteista.

Osaa louhinnan yhteydessä muodostuvasta sivukivestä hyödynnetään louhosalueen rakentamisessa, louhosalueen ulkopuolisen kuljetusreitit rakennusmateriaalina sekä muissa ulkopuolisissa rakennuskohteissa. Sivukivi, jota ei hyödynnetä, läjitetään louhosalueelle sijoittuvalle sivukiven läjitysalueelle. Sivukivet, joita ei voida hyötykäyttää (yhteensä 6 545 000 m³), läjitetään pääasiallisesti sille varatulle alueelle, jonka pinta-ala on 28 hehtaaria. Läjitysalue perustetaan luontaisen moreenin tai turvekerroksen päälle, sillä läjitettävä sivukivi on luokiteltu pysyväksi kaivannaisjätteeksi. Kiisuliuskepitoinen sivukivi varastoidaan lyhytaikaisesti läjittämällä se louhosalueella sille varatulle erilliselle lastaus- ja välivarastointialueelle, jonka pinta-ala on 0,8 hehtaaria. Hake muksen mukaan kiisuliuskeen välivarastointi kestää keskimäärin 0–4 viikkoa louhosalueella, jonka jälkeen se kuljetetaan Kokkolan satamaan satamarakenteissa hyödynnettäväksi. Mahdollisten poikkeustilanteiden varalle ympäristölupaa on haettu enintään kolmen kuukauden välivarastointiajalle. Yhtiö on hake muksen täydennyksessä 21.9.2018 todennut, että koska kiisupitoisen kiilleliuskeen välivarastointiaika on lyhyt, eikä hapettuminen sen aikana ehdi alkaa, ei alueelle rakenneta erillisiä tiivisrakenteita (pohjarakenteet). Kiisupitoisen kiilleliuskeen varastointialueen rakenne toteutetaan vastaavasti kuin huolto- ja toimistoalueen rakenteet, eli ne koostuvat louhetäytöstä ja sen päällisistä murske- ja pintakerroksista.

Sivukivilajien metallipitoisuuksia on tutkittu vuosina 2013, 2015 ja 2017. Analyysyjä on tehty sekä kivilajikohtaisesti että kokoomanäytteellä, jossa on otettu huomioon läjitysalueelle läjitettävien sivukivilajien määräsuhteet. Kokoomanäytteen kokonaispitoisuuksia on verrattu valtioneuvoston asetuksessa maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007, PIMA-asetus) esitettyihin raja-arvoihin. Liukoisia pitoisuuksia on verrattu valtioneuvoston asetuksessa kaatopaikoista (331/2013) annettuihin kaatopaikalle sijoitettavien jätteiden liukoisuuksien raja-arvoihin.

	Kokoomanäyte (IT, KL, PP)	PIMA-asetuksen (214/2007) raja-arvot		
		Kynnysarvo	Alempi ohjearvo	Ylempi ohjearvo
Pitoisuus mg/kg				
Sb	<0,1	2	10	50
As	30	5	50	100
Hg	-	0,5	2	5
Cd	0,1	1	10	20
Co	17	20	100	250
Cr	105	100	200	300
Cu	117	100	150	200
Pb	3,6	60	200	750
Ni	42	50	100	150
Zn	90	200	250	400
V	107	100	150	250
S %	0,07	-	-	-

Pitoisuus mg/kg	Kokooma- näyte (IT, KL, PP)	Kaatopaikka-asetuksen (331/2013) raja-arvot		
		Pysyvän jätteen kaatopaikka	Tavanomai- sen jätteen kaatopaikka	Vaarallisen jätteen kaato- paikka
Sb	<0,05	0,06	0,7	5
As	0,1	0,5	2	25
Ba	<0,05	20	100	300
Hg	<0,01	0,01	0,2	2
Cd	<0,02	0,04	1	5
Mo	<0,05	0,5	10	30
Cr	<0,05	0,5	10	70
Cu	<0,05	2	50	100
Pb	<0,05	0,5	10	50
Ni	<0,05	0,4	10	40
Se	<0,05	0,1	0,5	7
Zn	<0,6	4	50	200
DOC	25	500	800	1000
Cl ⁻	<3	800	15000	25000
F ⁻	<2	10	150	500
SO ₄ ²⁻	15	1000	20000	50000

Analyysien perusteella Syväjärven sivukivissä esiintyy yksittäisiä korkeita metallien kokonaispitoisuuksia, mutta keskimäärin näytteiden kokonaispitoisuudet ovat kohtalaisia tai jopa pieniä. Sivukivien läjitysalueita edustavan kokoomanäytteen mukaan läjitettävissä sivukivissä esiintyy kynnysarvon ylittäviä pitoisuuksia arseenia, kromia, kuparia ja vanadiinia. Kokonaispitoisuudet eivät ylitä PIMA-asetuksen alempia ohjearvoja. Sivukivien sisältämien aineiden liukoiset pitoisuudet olivat pääosin pieniä. Ainoastaan arseenin liukoinen pitoisuus ylittää pysyvän jätteen kaatopaikalle sijoitettavan jätteen raja-arvon intermediäärisissä metatuffiiteissa/metavulkaniiteissa, kiilleliuskeissa ja keskimäärin pegmatiiteissa. Sivukivien läjitysalueita kokonaisuutena edustavassa kokoomanäytteessä minkään aineen liukoisuus ei ylitä kaatopaikka-asetuksessa asetettuja liukoisuuden raja-arvoja. Sivukiville tehtyjen kiviaineksen hapontuottotestien perusteella osa kiilleliuskeista ja intermediäärisistä metatuffiiteista ja metavulkaniiteista on happoa tuottavia. Kokonaisuutena läjitettävät sivukivet eivät kokoomanäytteen perusteella kuitenkaan muodosta happoa.

Kaivannaisjätteet

Kaivoksen toiminnassa muodostuu kaivannaisjätettä maan pintakerroksen poistamisen ja järvien kuivattamisen yhteydessä, varsinaisessa louhostoiminnassa ja vesien käsittelyssä. Hakemuksen mukaisia jätejakeita ovat poistettavat pintamaat kuten turve ja moreeni, vesienkäsittelyaltaiden liete ja järviolueilta poistettava pohjaliete sekä sivukivet. Hapontuotto-ominaisuuksiensa perusteella myös louhostoiminnassa syntyvät sivukivet lukuun ottamatta kiisuliusketta on luokiteltu pysyväksi jätteeksi.

Hakemuksen mukaan Syvä- ja Heinäjärven kuivatuksesta syntyy poistettavaa ja läjitettävää sedimenttiä yhteensä noin 81 600 m³. Sedimentti läjitetään altaaseen, jonka pinta-ala on 6,2 hehtaaria ja laskennallinen tilavuus on 84 000 m³.

Vesien johtaminen ja vesienkäsittelyrakenteet

Syväjärven louhosalue sijoittuu latvavesistön alueelle, joten louhosalueelle alueen ulkopuolelta tulee lähinnä vain sadevesiä. Louhosalueen ympärille kaivetaan eristysojat, joilla louhosalueen ulkopuolisten pintavesien pääsy louhosalueelle estetään. Eristysojia pitkin louhosalueen ulkopuoliset vedet johdetaan Ruohojärven ojaan. Louhosalueen ulkopuoliset puhtaat pintavedet eivät pääse sekoittumaan louhosalueen sisäpuolisiin louhostoiminnan mahdollisesti kontaminoimiin vesiin.

Tuotannon aikana avolouhoksesta on pumpattava pois sinne kertyvät vedet. Louhoksen kuivanapitovedet johdetaan esiselkeytys- ja selkeytysaltaisiin (PSP1, MWCP). Karkeimmat ainekset laskeutuvat altaiden pohjalle selkeytysaltaiden lietteeksi. Altaiden pohjalle laskeutuu myös kiintoaineen sisältämiä haitta-aineita. Laskeutus- ja selkeytysaltaiden kiintoainesta poistetaan tarpeen mukaan kiintoaineksen laskeutumisen varmistamiseksi. Selkeytysaltaista vesi ohjataan rakennettavan putken kautta pintavalutus kentän PVK 1 jakavaan kampaajaan. Kampaajista vedet ohjautuvat edelleen pintavalutus kentälle. Pintavalutus kentältä vedet ohjataan mittakaivon ja settipadon kautta Ruohojärven ojaan.

Sivukivialueen, moreenin sekä sedimentin läjitysalueiden vedet kerätään kokooajan ja selkeytysaltaan (CP5) kautta pintavalutus kentälle PVK2. Pintavalutus kentältä PVK2 vedet ohjataan mittakaivon ja settipadon kautta Ruohojärven ojaan. Turpeen läjitysalueella muodostuvat vedet ohjataan kuivatusojan ja selkeytysaltaan (DP1) kautta Ruohojärven ojaan.

Murskaus- ja varastointialueella muodostuvat vedet ohjataan selkeytysaltaiden ja pintavalutus kentän PVK2 kautta Ruohojärven ojaan. Myös mahdolliset sorttauksen vedet johdetaan vastaavasti. Toimisto- ja huoltoalueen pintavedet ohjataan Ruohojärven ojaan. Mahdollisesti rakennettavan marginaalimalmin varausalueen vedet ohjataan kuivatusojan ja selkeytysaltaan (DP1) kautta Ruohojärven ojaan.

Louhosalueen sisäisten teiden sivuojiin kertyvät vedet ohjataan kokooja- ja kuivatusojiin ja edelleen pintavalutus kenttien kautta Ruohojärven ojaan. Tiealueiden sivuojusta vedet voidaan ohjata myös suoraan Ruohojärven ojaan.

Syväjärven kuivatuksessa muodostuvat vedet pumpataan järven länsipuolella kulkevaan Ruohojärven ojaan. Kuivatuksen loppuvaiheessa vesien ollessa kiintoainepitoisia, pumpataan vedet Syväjärvestä kuivatusojaan, joka sijoittuu suunnitellun avolouhoksen luoteispuolelle. Kuivatusojaan rakennetaan laskeutusallas (DP1), johon kuivatusvesien sisältämä kiintoainelaseutuu. Selkeytysaltaasta vedet johdetaan edelleen pintavalutus kentän PVK1 länsipuolella kulkevaan ojaan, josta vedet kulkeutuvat Ruohojärven ojaan. Tarvittaessa pumpauksen loppuvaiheessa vedet ohjataan pintavalutus kentälle PVK1.

Heinäjärven kuivatusvedet pumpataan suunnitellun avolouhoksen pohjoispuolelle Marjakankaan metsäalueen laskeutusaltaaseen (DP2). Laskeutusaltaasta vedet ohjataan sen pohjoispuoleiseen ojaan ja edelleen pintavalutus kentän PVK1 ulkopuolisiin ojiin ja Ruohojärven ojaan. Kiintoaineesta osa pidättyy

laskeutusaltaaseen. Tarvittaessa pumppauksen loppuvaiheessa vedet ohjataan pintavalutuskentälle PVK1.

Osa Ruohojärvien kuivatuksessa muodostuvista vesistä johdetaan pumppauksen loppuvaiheessa rakennettavan pintavalutuskentän PVK1 kautta Ruohojärvenojaan. Pintavalutuskenttä valmistellaan käyttöä varten johtamalla sinne vettä ennen varsinaista käyttöönottoa, jotta pintavalutuskentän kasvillisuus ja vesitase alkavat kehittyä kohti tilaa, joka on toiminnan aikana muodostuvien vesien käsittelyn kannalta paras mahdollinen. Louhostoiminnan aikana järvien valuma-alueen vedet johdetaan Ruohojärvenojaan.

Pintavalutuskentän PVK1 pinta-ala on valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 12 mainitun 19.9.2018 päivätyyn piirroksen mukaan noin 4,2 hehtaaria ja pintavalutuskentän PVK2 pinta-ala on noin 1,1 hehtaaria. Pintavalutus kenttien alueelta poistetaan kaikki puusto talviaikana. Urien muodostumista ja tarpeetonta ajoa pintavalutuskentällä vältetään. Alueen sisälle jäävältä osalta tukitaan olemassa olevat ojat kahdella tai useammalla vesivanerilevyllä, jonka päälle kasataan tiivis maapakka. Pintavalutus kentiltä vettä johdetaan Ruohojärvenojaan kaikkina vuodenaikoina. Vesimäärät ovat suurimmillaan keväisin lumien sulamisen aikaan, syyssateilla ja kesän rankkasateilla. Talvikuukausina pakkaskaudella alivirtaama-aikaan vesien johtaminen on vähäistä ja tasaista. Pintavalutus kentiltä vedet johdetaan Ruohojärvenojaan mittakaivojen ja settipatojen kautta.

Laskeutusaltaat on mitoitettu hankkeessa kerran 20 vuodessa tapahtuvan ylivilunnan (Hq 1/20) mukaisesti virtaamalle 43 l/s, joka vastaa viisi päivää kestävä rankkasateen sadantaa.

Tarvittaessa louhosalueella muodostuvien vesien käsittelyssä voidaan käyttää vesienkäsittelyyn tarkoitettuja saostuskemikaaleja (flokkulantit).

Perhonjoen ja Ullavanjoen tila

Hakemuksen tarkoittama louhostoiminta sijoittuu Perhonjoen päävesistöalueelle ja Ullavanjoen valuma-alueelle ja louhoksen vaikutusalueen suurimpia vesistöjä ovat Ullavanjoki ja Perhonjoki.

Ullavanjoen ekologisen tilan on arvioitu olevan laajan aineiston perusteella hyvä, vaikka joen typpi-, fosfori- ja a-klorofyllipitoisuuksien perusteella vesistön on katsottava olevan rehevä. Veden laatu on tasolla tyydyttävä, mutta pohjaeläinten ja piilevien tila sekä hydrologis-morfologinen tila on erinomainen. Ullavanjoen kalasto koostuu pääasiallisesti ahvenista, hauista ja särkikaloista. Joen yläosalta on vuoden 2014 kalastuselvityksessä tavattu myös taimenia. Ullavanjoki on potentiaalinen lohikalojen lisääntymiselle, vaikka esimerkiksi taimenen lisääntymisestä ei ole merkkejä. Ullavanjoella harrastetaan virkistyskalastusta.

Perhonjoen alaosa, johon hakemuksen tarkoittaman kaivoshankkeen vaikutukset tulevat kohdistumaan, on luokiteltu vedenlaadultaan tyydyttäväksi. Tilaan vaikuttavat vesirakentaminen, säännöstely, hajakuormitus sekä happamilta sulfaattimailta tuleva kuormitus. Haja- ja osin myös pistekuormitus rehevöittävät jokea ja vedenlaatua luonnehtivat kohonneet ravinnepitoisuudet, ja etenkin

tulva-aikoina samea vesi. Ravinnepitoisuudet (fosfori ja typpi) kuvaavat rehevää vesistöä, kuten myös vesistön levämäärää kuvaava a-klorofyllipitoisuus. Veden sähkönjohtavuus on ollut keskimäärin sisävesille tyypillisellä tasolla. Joesta mitatut alumiinipitoisuudet ovat ylittäneet vedenlaadun ohjearvot, myös kuparin osalta on analysoitu yksittäisiä vedenlaadun ohjearvojen ylityksiä. Muissa tutkituissa metallipitoisuuksissa ei ole keskimäärin havaittu pitoisuusnousuja. Joen hydrologis-morfologinen tila on huono. Tilaan vaikuttavat vesirakentaminen, hajakuormitus- sekä pistekuormitus, säännöstely sekä happamilta sulfaattimailta tuleva kuormitus. Perhonjoen alaosa on luokiteltu pintavesityypiltään suuriin turvemaiden jokiin. Alaosan ekologinen nykytila on arvioitu välttäväksi, hyvä-tavoitetila on arvioitu saavutettavan vuoteen 2021 mennessä. Biologisen luokittelun perusteena olevat pohjaeläimet ja piilevät kuvaavat hyvää tilaa sekä kalat tyydyttävää tilaa. Perhonjoen varressa on runsaasti asutusta. Vesirakentaminen on muuttanut Perhonjoen luonnontilaa vähentäen kalojen elinympäristöjen määrää ja laatua. Perhonjokea käytetään runsaasti kalastus- ja virkistystarkoituksessa ja joessa on tehty kalataloudellisia parannuksia sekä vaelluskalojen istutuksia. Joen kalaston valtalajeja ovat särkikalat ja hauet, mutta jokea pidetään potentiaalisena lohi- ja meritaimenjokena.

Louhostoiminnan vaikutus alapuolisiin vesistöihin ja tarkkailu

Kaivosalueelta poistettavat vedet lasketaan kaivoksen alapuolisiin vesistöihin. Vesien johtaminen tapahtuu Ruohojärvenojan kautta edelleen Ullavanjokeen ja Perhonjokeen, jonka kautta vesi kulkeutuu Emmes Storträsket-järveen.

Hakemukseen on liitetty virtaama- ja haitta-ainemallinnus (Envineer Oy, 10.10.2018), jota on päivitetty 14.12.2018. Mallinnus perustuu louhoksen arvioidun neljän vuoden toiminta-aikaan. Louhosalueen alapuolisten vesistöjen virtaamisissa on huomioitu valuman lisäksi arvio louhokseen purkautuvan kalliopohjaveden määrästä. Mallinnukset on tehty kahdella eri lähtötiedolla, joista toisessa tarkastellaan keskimääräistä kokonaislouhintaa (3,6 milj. t/a) jossa toiminnasta aiheutuvana räjähdysaineista peräisin olevana kokonaistypen kuormituksena on käytetty 15 000 kg/a kaikkina toimintavuosina. Toisessa tarkastelussa kuormituksena on huomioitu vain sivukivistä aiheutuva typpikuormitus (7 700–16 725 kg/a) sekä mallinnetut virtaamien vaihtelut eri vuosina ja vuodenaikoina.

Avolouhoksen kuivatusvesien johtaminen kaivosalueen alapuolisiin vesistöihin kasvattaa niiden virtaamia. Louhosalueella syntyvät vedet voidaan jakaa niiden muodostumispaikan perusteella useisiin eri jakeisiin. Louhosvesiä ovat louhokseen kertyvät kalliopohjavedet sekä sadevedet. Lisäksi eri vesijakeita muodostuu sivukivialueella, liejun ja maa-ainesten läjitysalueilla, murskaus-, huolto- ja toimistoalueilla, sekä kiisupitoisen kiilleliuskeen lastaus- ja välivarastointialueilla. Vesijakeet johdetaan pintavalutuskentille, joilta käsitellyt vedet johdetaan Ruohojärvenojaan. Edellä mainitun 14.12.2018 päivätyn mallinnuksen mukaan käsiteltäviä vesiä syntyy kalliopohjavesi ja sadanta huomioiden yhteensä 57 m³ tunnissa ja 498 630 m³ vuodessa.

Osa louhosvesistä muodostuu kalliopohjavesistä. Geologisen tutkimuskeskuksen vuonna 2017 Syväjärven alueella tekemien pohjavesitutkimusten mukaan alueen pohjavesi on kerrostunutta, ja noin 65–125 metrin syvyydessä olevassa kerrostumassa pohjaveden kloridipitoisuus oli korkeimmillaan 1 800 mg/l,

mikä on selvästi korkeampi pitoisuus kuin Syväjärven pohjavesitarkkailujen keskiarvo (1,5 mg/l). Kloridin pitoisuuslisäyksen keskiarvon on arvioitu olevan Ruohojärvenojassa noin 50,5 mg/l ja Ullavanjoessa noin 1,8 mg/l. Lisäyksen on hakemuksessa arvioitu olevan Ullavanjoen kloridipitoisuuden kokonaisuudessa vähäinen.

Kaivostoiminnassa syntyy räjähdäainejäämien vaikutuksesta hankealueen alapuolisiin vesistöihin kohdistuvaa typpikuormitusta. Räjähdyksineperäisen kokonaistypen määrä riippuu vuosittaisista louhintamääristä. Typpikuormitusta pyritään vähentämään muun ohella räjäytysaineiden tehokkaalla käytötavalla ja mitoituksella, louhosalueen ulkopuolisten vesien eristämällä louhosalueen vesistä, louhokseen purkautuvien pohjavesien määrän vähentämällä sekä mahdollisuuksien mukaan sivukivien läjitysalueiden suotovesien käsittelyllä. Ruohojärvenojan typpipitoisuudet ylittävät arvion mukaan ekotoksikologisissa tutkimuksissa pitkäaikaisaltistukselle määritetyt turvalliset typpipitoisuudet. Ruohojärvenojassa ja sen alapuolisissa Ryttilampinojassa ja Vanhassa Torojassa voidaan siis havaita typpikuormituksen seurauksena joitakin ekologisia vaikutuksia.

Ympäristövaikutusten arviointiselostukseen liitetyn typpikuormituksesta laaditun erillisselvityksen (Ramboll 2017) mukaan Syväjärven louhosalueen typpikuormituksen arvioidaan olevan ensimmäisinä kahtena vuonna suuruusluokkaa 12–13 t/a ja jälkimmäisenä kahtena vuonna 2,5–3,5 t/a. Ruohojärvenojassa typpipitoisuuden on arvioitu ensimmäisenä ja toisena toimintavuotena nousevan tasolle 6–8 mg/l. Ensimmäisten toimintavuosien jälkeen typpipitoisuuden arvioidaan laskevan haitattomana pidettävälle tasolle <3 mg/l. Myös Ryttilampinojassa ja Vanhassa Torojassa pitoisuudet nousevat arviolta niukasti yli ekotoksikologisissa tutkimuksissa pitkäaikaisaltistukselle määritettyjen turvallisten pitoisuuksien rajan. Syväjärven louhostoiminnan vaikutukset on arvioitu pieniksi Ullavanjoen typpipitoisuuteen koko louhostoiminnan ajan, eikä toiminnalla olisi vaikutusta Ullavanjoen ekologiseen tilaan.

Edellä mainitussa 14.12.2018 päivätyssä virtaama- ja haitta-ainemallinnuksessa arseenin kuormituksen sivukivialueilta ja muilta rakennettavilta alueilta on arvioitu olevan 11 kg/a. Mallinnuksessa arseenin kokonaiskuormituksena on ollut 12,9 kg/a ja arseenin pitoisuuslisäyksiä keskiarvo Ruohojärvenojassa on 10 µg/l ja Ullavanjoessa 1 µg/l. Litiumin kokonaiskuormitus on ollut 92 kg/a ja pitoisuuslisäyksiä keskiarvo Ruohojärvenojassa 40 µg/l ja Ullavanjoessa 1 µg/l. Kalsiumin kokonaiskuormitus on ollut 30,6 t/a ja pitoisuuslisäyksiä keskiarvo 14,38 mg/l Ruohojärvenojassa ja 0,50 mg/l Ullavanjoessa. Natriumin kokonaiskuormitus on ollut 26,9 t/a ja pitoisuuslisäyksiä keskiarvo Ruohojärvenojassa 12,64 mg/l ja Ullavanjoessa 0,44 mg/l. Edelleen mallinnuksessa kloridin kokonaiskuormituksena on ollut 107,5 t/a. Kloridin pitoisuuslisäyksiä keskiarvo Ruohojärvenojassa on ollut noin 50,5 mg/l ja Ullavanjoessa noin 1,8 mg/l.

Hakemuksen mukaan vesiin päätyvän kiintoaineen määrän arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä, sillä pitoisuuksissa voi olla huomattavaa vaihtelua riippuen kohteesta ja vallitsevista olosuhteista. Selkeytysaltaista pintavalutusken-tille purettavassa vedessä kulkeutuvan kiintoaineen määrän on arvioitu olevan 15 mg/l. Toisaalta hakemuksessa on arvioitu, että kiintoainepäästöt pintavalutusken-tiltä olisivat 15 mg/l ja päästöraja-arvoksi hakemuksessa on esitetty

20 mg/l.

Hakemukseen on liitetty tarkkailusuunnitelma, jossa on esitetty Syväjärven louhosalueen rakentamisvaiheeseen liittyvä Ruohojärvien kuivattamisen aikainen pintavesien tarkkailu sekä louhosalueen toiminnan aikainen pinta- ja pohjavesien päästö- ja vaikutustarkkailu. Louhostoiminnan aikaisia vesistö päästöjä ja toiminnan vaikutuksia pintavesiin seurataan louhosalueelta ja aluetta ympäröivistä (Ruohojärvenoja, Rytilampinoja, Vanha Toroja, Ullavanjoki) pintavesien tarkkailupisteistä määrääjain otettavien näytteiden ja analyysitulosten perusteella.

Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Asiassa on hallinto-oikeudessa kysymys haitankärsijöiden valitusten johdosta siitä, onko erityisesti toiminnasta kaivosalueen alapuolisille vesistöille aiheutuvien ympäristövaikutusten takia valituksenalainen päätös kumottava ja hakemus hylättävä tai palautettava uudelleen käsiteltäväksi tai onko aluehallintoviraston päätöstä muutettava valituksissa vaadituilla tavoilla, jotta ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa säädetyt luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Järvien tyhjennyssuunnitelma

Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja asiakumppaneiden valituksessa on vaadittu, että Syvä- ja Heinäjärvien tyhjennyksestä tulee laatia erillinen tarkennettu suunnitelma, joka jätetään hyväksyttäväksi valvovalle viranomaiselle ennen tyhjennykseen ryhtymistä. Suunnitelmassa tulee perustella vesiensuojelurakenteiden mitoitus käyttäen perusteena sedimenttinäytteitä ja tyhjennysmenettelyn tarkempaa suunnittelua. Suunnitelman tulee kattaa myös pintavalutus kenttien liettymisen tarkkailu ja tämän estäminen.

Hallinto-oikeus toteaa, että järvien kuivatusvaiheessa kuivatusvedet johdetaan laskeutusaltaiden ja pintavalutus kenttien kautta hakemuksessa ja sen täydennyksissä tarkemmin kuvatulla tavalla kiintoaineksen laskeuttamiseksi ennen veden johtamista Ruohojärvenojaan. Ympäristöluvan mukaan toiminnanharjoittajan tulee tarkkailla selkeytysaltaiden ja pintavalutus kenttien toimivuutta sekä selkeytysaltaiden täyttymistä säännöllisesti, ja jätevesien laskeutustulosta heikentävä ylijäämäliete on tarvittaessa poistettava selkeytysaltaista. Ottaen huomioon hakemuksen tarkoittaman Syvä- ja Heinäjärven tyhjennyksen lyhytaikaisuus ja aluehallintoviraston päätöksessä vesitalousluvasta annetut lupamääräykset 54–59, hallinto-oikeus katsoo, että valituksenalaisessa päätöksessä on annettu vesilain 3 luvun 10 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla tarpeelliset ja riittävät määräykset Heinä- ja Syväjärven kuivattamisesta. Pintavalutus kenttien vesien tarkkailua ei siten ole syytä tehostaa liettymisen ja jäteveden kiintoainepitoisuuden osalta, eikä erillisen suunnitelman laatiminen ole tarpeen hakemuksessa esitettyihin tietoihin nähden.

Vesienkäsittelyrakenteet

Ullavan kalastusseura r.y. on vaatinut lupamääräyksen 12 muuttamista siten, että laskeutusaltaiden ja pintavalutus kenttien kokoa on kasvatettava vesien puhdistustehon parantamiseksi. Valittaja on viitannut perusteluissaan pumpat-

tavien vesien suureen määrään ja veden sisältämän kiintoaineen hienojakoisuuteen, joiden takia laskeuttamisen varmistamiseksi olisi käytettävä suurempaa pinta-alaa. Valittaja on myös esittänyt, että pintavalutuskentät eivät niiden ojitetulle alueelle sijoittumisen vuoksi, ole riittävän tehokkaita haitta-aineiden ja hienojakoisen kiintoaineen laskeuttamiseksi ja imeyttämiseksi kenttään. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on valituksessaan viitannut kiintoaineen vähentämiseen tarkoitettujen altain rakenteiden ja lupamääräyksen 11 epätarkkuuteen.

Hakemuksen mukaan laskeutusaltain mitoittamisessa on käytetty sademäärän osalta kerran 20 vuodessa tapahtuvan viiden vuorokauden kestävän rankkasateen aikana kertyvää sadantaa. Ottaen lisäksi huomioon, mitä edellä on todettu vesienkäsittelyrakenteista Syvä- ja Heinäjärven kuivatusmenetelmien yhteydessä, hallinto-oikeus toteaa, että vesienkäsittelyrakenteiden mitoitus on riittävästi perusteltu kiintoaineksen ja siinä esiintyvän orgaanisen hienoaineksen laskeuttamiseen jäteveden käsittelyssä. Laskeutusaltain, pintavalutuskenttien tai muidenkaan vesienkäsittelyaltain kokoa tai rakentamistapaa ei toiminnan lyhytaikaisuus ja edellä mainittu selvitys huomioon ottaen voida pitää sellaisina, että niiden muuttaminen lupamääräyksin olisi tarpeen luvan myöntämisen edellytysten varmistamiseksi eikä valituksenalaista päätöstä ole syytä muuttaa valituksissa vaaditun perusteella.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on esittänyt, että altain ja pengeralueiden rakenteet on kuvattu valituksenalaisessa päätöksessä suurpiirteisesti, eivätkä annetut lupamääräykset 38 ja 39 ole tarpeeksi tarkkoja toiminnan ympäristöturvallisuuden varmistamiseksi muun muassa sortumavaaran tai haitta-aineiden maaperään kulkeutumisen kannalta.

Lupamääräyksen 2 mukaan luvan saajan on toimitettava Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi suunniteltuja ympäristönsuojelurakenteita koskevat suunnitelmat, rakennus- ja laadunvalvontasuunnitelmat sekä työselostukset viimeistään kolme kuukautta ennen niiden rakentamisen aloittamista. Ympäristönsuojelurakenteet voidaan ottaa käyttöön, kun Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on riippumattoman valvojan yhteenvedon ja laadunvalvontakokeiden tulosten perusteella todennut tehtyjen rakenteiden täyttävän niille asetetut vaatimukset. Lisäksi valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 5 edellytetään, että rakentamisessa ja ympäristönsuojelurakenteiden toteutuksessa noudatetaan rakentamista ja käytettäviä materiaaleja koskevia standardeja sekä yleisesti käytettyjä ja hyväksytyjä rakennus- ja työtapoja niin, että laadukkaan rakentamisen ja hyvän rakentamiskäytännön vaatimukset täyttyvät. Hallinto-oikeus toteaa, että laskeutusaltaista ja pintavalutuskentistä annetut lupamääräykset ovat riittävät toiminnan ympäristöturvallisuuden takaamiseksi ja luvan myöntämisedellytysten varmistamiseksi, eikä lupaa ole valituksessa vaaditulla tavalla syytä tältä osin muuttaa.

Virtaamalaskelmien riittävyys

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on esittänyt, että hakemuksessa esitetyt Ruohojärvenojan virtaamalaskelmat ja niiden mukaiset vuosimäärät eivät anna todenmukaista kuvaa vesistön typpikuormituksesta. Virtaamia olisi tullut arvioida kausittaiset vaihtelut huomioiden ja pystyä osoittamaan tarkemmin kiintoainesten, ravinteiden ja metallien määrät.

Hakemuksessa on ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n mukaisesti esitettävä riittävä tieto muun muassa purkuvesistön veden laadusta ja vesistön tilasta. Ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaan hakemuksessa on oltava myös selvitys jätevesien johtamisen vaikutuksesta vesien laatuun ja vesistön tilaan, kalastoon ja muihin vesieliöihin sekä selvitys päästöjen vaikutuksista vesistön käyttöön.

Hakemukseen on liitetty virtaama- ja haitta-ainemallinnus, jota on päivitetty aluehallintovirastolle 19.12.2018 toimitetulla 14.12.2018 päivätyllä selvityksellä.

Hallinto-oikeus toteaa, että kaivostoiminnan päästöt vesistöön vaihtelevat tuotantotilanteesta ja sääolosuhteista riippuen ja niitä on vaikea ennakkoon esittää täsmällisesti muodossa kg/d tai m³/d. Tämä lisää tarvetta tasata ja hallita kuormitusta kaivosalueella olevien riittävän suurten varastoaltaiden ja vesienkäsittelyrakenteiden kapasiteetin avulla. Kun otetaan huomioon, että hakemuksessa esitetyn suunnitelman mukaan laskeutusaltaiden tilavuus on mitoitettu myös poikkeuksellisen suurelle vuorokausittaiselle vesimäärälle ja pintavalutuskenttien pinta-alan on katsottava riittävän kiintoaineksen laskeuttamiseen, epävarmuus vesistöön johdettavien vesien haitta-aineiden ja kiintoaineiden pitoisuuksista vähenee. Lisäksi asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan Syväjärven louhoksen vesien hallinta- ja johtamisrakenteet on suunniteltu siten, että poikkeukselliset suuret virtaamat eivät vaurioita niitä.

Hallinto-oikeus katsoo, että kokonaisuutena arvioiden selvitykset jätevesipäästöjen määrästä ja laadusta ovat olleet riittävät luvan myöntämisen esteiden ja edellytysten harkintaa ja lupamääräysten asettamista varten.

Päästöraja-arvot ja typpipäästön rajoittaminen

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on esittänyt, että typpiyhdisteiden vähentäminen ei täytä parhaan käytettävissä olevan tekniikan (BAT) vaatimuksia luvan mukaisessa toiminnassa. Typen poiston purkuvesistä tulisi olla tehokkaampaa, eikä lupamääräys 17 ole riittävä typpikuormituksen alentamiseksi. Valittajan mukaan pintavalutuskäsittely ei poista räjähdysaineista peräisin olevaa typpeä louhoksen purkuvesistä. Ullavan kalastusseura r.y. on vaatinut lupamääräyksen 14 muuttamista siten, että typen poistamiseksi käytetään kemiallisia ja fysikaalisia puhdistustoimenpiteitä ja että typen raja-arvoa sekä vesistöön johdettavaa typen kokonaispäästö määrää muutetaan. Lisäksi yhdistys on vaatinut, että lupamääräyksessä 14 määrätään käytettäväksi ainoastaan heikosti liukenevia emulsioräjähteitä ja että typenpoistoa määrätään tehtäväksi vähintään 15 vuoden ajan louhinnan päätyttyä. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on vaatinut lupamääräysten muuttamista siten, että alivirtaamatilanteet otetaan huomioon pitoisuuslisäysarvioissa sekä päästöraja-arvoissa.

Aluehallintovirasto on antanut lupamääräyksen 17, jonka mukaan toiminnassa on käytettävä pääsääntöisesti räjähdysainetta, jossa typpi on niukkaliukoisessa muodossa. Toiminnanharjoittaja on lupamääräyksellä 14 velvoitettu ilmoittamaan ELY-keskukselle luvassa asetetun kokonaistypen tavoitearvon ylittävästä typpikuormituksesta ja toimista, joihin on ryhdytty tavoitearvon saavutta-

miseksi. Toiminnassa syntyvät jätevedet kerätään alueelle rakennettaviin selkeytys- ja laskeutusaltaisiin ja johdetaan pintavalutuskenttien läpi käsiteltyinä Ruohojärvenojaan. Hakemuksessa on arvioitu, että typen vaikutus louhosalueen alapuolisiin ojiin kuten Vanhaan Torojaan ja Ruohojärvenojaan olisi lyhytaikaista ja typpipitoisuuksien arvioidaan palautuvan lähelle nykytilaa toiminnan päätyttyä. Asiassa saadun selvityksen mukaan kaivostoiminnassa syntyvän typpikuormituksen ei arvioida vaikuttavan Ullavanjoen tai Perhonjoen ekologiseen tilaan.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Hakemuksen mukaan kaivoksen toiminta tulee kestämään neljä vuotta, joten kyseessä on varsin lyhytaikainen toiminta. Kaivoksen toiminta edustaa haitta-aineiden käsittelyn osalta normaalia kaivoksilla käytettävää tekniikkaa ja täyttää siten parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) vaatimukset. Hallinto-oikeus toteaa, että typen poistaminen muutoin kuin hakemuksessa ja valituksenalaisessa päätöksessä esitetyllä tavalla ja tekniikoin, esimerkiksi määräämällä käytettäväksi vain heikosti liukenevia emulsioräjähteitä, ei olisi edellä mainitut seikat kuten typpikuormituksen vaikutus kaivosalueen alapuolisissa vesistöissä sekä toiminnan laajuus huomioon ottaen perusteltavissa ympäristönsuojelulain 52 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla.

Typpikuormitus kohdistuu hakemuksessa esitetyn selvityksen perusteella erityisesti toiminnan toiselle ja kolmannelle vuodelle, eikä alueelle suunnitellut rakenteet huomioon ottaen typenpoistosta pidemmällä aikavälillä ole tässä vaiheessa syytä enemmälti määrätä. Myöskään lupamääräyksessä 14 asetettua vesistöön johdettavien päästöjen kokonaistypen raja-arvoa tai vuotuista kokonaispäästömäärää ei ole edellä esitetyn perusteella syytä muuttaa Ullavan kalastusseura ry:n vaatimalla tavalla. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöksessä on annettu riittävät lupamääräykset typen poistamiseksi louhosalueelta poistettavasta jätevedestä eikä päätöksen muuttamiseen tältä osin ole syytä.

Ullavan kalastusseura r.y. on vaatinut myös, että arseenin, sulfaatin, kiintoaineen, raudan, mangaanin ja koboltin raja-arvot tulisi muuttaa valituksesta tarkemmin ilmenevällä tavalla. Asiassa saadun selvityksen mukaan louhittava malmi ei sisällä erityisen paljon arseenia, eikä hakemuksessa arvioitua arseenin kuormitusta vastaanottavassa vesistössä voida ennalta arvioiden pitää sen aiheuttamien vaikutusten kannalta erityisen merkittävänä. Mittauksissa havaitut arseenipitoisuudet ovat peräisin alueen maa- ja kallioperästä, mutta eivät kaivostoiminnasta. Hallinto-oikeus toteaa, että hakemuksessa esitettyjen kiintoaineksen laskeuttamisessa käytettävät altaat ja pintavalutuskentät ovat riittävät kiintoaineksen hallitsemiseksi ja siitä alemmissa vesistöissä aiheutuvien vaikutusten kuten samentumisen ja rehevöitymisen ehkäisemiseksi. Sivukivet eivät pääosin ole sulfaattipitoisia, ja sulfaattipitoinen sivukivi on lupapäätöksen mukaan varastoitava omalla alueellaan, josta se on lupamääräyksen 37 mukaan lyhyen, korkeintaan kolmen kuukauden välivarastoinnin jälkeen toimitettava toimijalle, jolla on lupa vastaanottaa ja varastoida kysymyksessä olevaa

jätettä. Lupamääräyksessä 18 on määrätty kiilleliuskepintaisen kallion ruisku-betonoinnista happamuushaittojen estämiseksi tai vähentämiseksi. Raudan, mangaanin ja kobolttin pitoisuudet ovat asiassa saadun selvityksen mukaan kohtalaisen pieniä ja peräisin pääosin alueen maa- ja kallioperästä. Edellä todetun perusteella ja ottaen huomioon hakemuksen liitteinä esitetyt virtaama- ja haitta-ainelaskelmat, joita on ennalta arvioiden pidettävä luotettavina, hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintoviraston päätöksessä asetettuja raja-arvoja on pidettävä riittävinä, eikä raja-arvojen tiukentamiselle ole syytä. Kun otetaan huomioon, mitä lupamääräyksessä 14 on määrätty asetettujen päästöraja-arvojen laskennasta virtaamapainotteisina keskiarvoina, ei lupapäätöstä ole syytä muuttaa sen alivirtaamatilanteiden huomioimiseksi paremmin. Aluehallintoviraston päätöstä ei ole tarpeen muuttaa tältäkkään osin.

Kalatalousmaksu ja kalatalousvelvoite

Ullavan kalastusseura r.y. ja Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta asiakumppaneineen ovat vaatineet, että toiminnanharjoittajalle aluehallintoviraston päätöksessä määrättyä kalatalousmaksua korotetaan tai toiminnanharjoittaja määrätään osallistumaan kalataloushankkeiden kustannuksiin ja toimiin valituksista tarkemmin ilmenevällä tavalla. Vesilain 3 luvun 14 §:n mukaan kalatalousvelvoitetta, kalatalousmaksua tai näiden yhdistelmää määrättäessä on otettava huomioon hankkeen ja sen vaikutusten laatu, muut haitta-alueella toteutettavat hoitotoimenpiteet ja kalastuksen järjestely. Vesilain esitöiden mukaan säännöksen tarkoituksena on 1 momentin mukaan ehkäistä kalastolle ja yleiselle sekä yksityiselle kalatalousintressille syntyviä vahinkoja ja haittoja (HE 277/2009 vp, sivu 69). Kaivoksen etäisyys Ullavanjokeen on melko pitkä tarkasteltaessa haitta-aineiden kulkeutumismahdollisuutta. Kaivoksen varsin lyhytkestoinen toiminta ei ennalta arvioiden vaikuta Ullavanjoen ja Perhonjoen kokonaistyyppipitoisuuteen merkittäväällä tavalla. Syväjärven ja Heinäjärven kuivattamisen ei arvioida vaikuttavan mainittujen vesistöjen vedenlaatuun. Kun lisäksi otetaan huomioon asetetut lupamääräykset ja se, että asiassa saadun selvityksen mukaan valuma-alueella olevien vesistöjen kalatalousarvoa ei ole pidettävä kovin merkittävänä, on aluehallintoviraston määräämää kalatalousmaksua pidettävä riittävänä, eikä sen muuttamiseen tai muun kalatalousvelvoitteen määräämiseen ole siten syytä.

Polttoaineen jakelu

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa on katsottava vaaditun, että lupamääräyksiä on täydennettävä polttoainehuoltoa koskevien lupamääräysten osalta siten, että otetaan huomioon myös paikallaan olevien ja hidaskulkuisten koneiden ja laitteiden tankkaaminen. Valituksessa on esitetty, että tankkaamisturvallisuudelle asetetut edellytykset eivät täyty kaivoksen toiminnassa lupapäätöksessä annettuja polttoaineen jakelua koskevia lupamääräyksiä noudattamalla, koska polttoaineen jakelu on tosiasiallisesti laajempaa kaivosalueella eikä tapahdu aina jakeluasemilla.

Hakemuksen mukaan louhosalueella käytettävän kaluston polttoaineena on kevyt polttoöljy. Polttoaineet varastoidaan työmaakäyttöön tarkoitetuissa säiliöissä (yhteensä alle 10 m³) ja jaellaan normaaleilla jakelupumpuilla ja -mittareilla. Polttoaineen kulutus on noin 2 300 t/a. Malmikuljetuksissa ja muissa

louhosalueen ulkopuolisissa kuljetuksissa käytettävät ajoneuvot tankataan louhosalueen ulkopuolella.

Aluehallintovirasto on lupamääräyksessä 49 määrännyt, että louhosalueen työkonoiden polttonesteen jakelu on toteutettava pääsääntöisesti alueelle sijoitettavan jakeluaseman kautta. Lupamääräyksessä on siitä tarkemmin ilmenevällä tavalla määrätty polttoaineen varastoinnista ja polttoaineiden tankkausalueen sade- ja sulamisvesien käsittelystä. Hallinto-oikeus toteaa, että ottaen huomioon hakemuksessa esitetty polttoaineen jakelu- ja käyttötapa kaivoksen toiminnassa, lupamääräys 49 sekä häiriö- ja poikkeustilanteita koskevat lupamääräykset 51 ja 52, aluehallintovirasto on antanut riittävät lupamääräykset koskien polttoaineen jakelua ja säilyttämistä kaivosalueella eikä lupaa ole mainittu osin syytä muuttaa valituksessa esitetyn johdosta.

Jätteiden luokitukset ja sivukiven käsittely

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa on esitetty, että jätteeksi katsottavien jakeiden luokitukset ovat liian epätarkkoja ja epäselviä. Valituksessa on vaadittu, että luvassa määrätään sivukiven käsittelystä ja edelleen käyttämisestä yksityiskohtaisemmin perustellen tätä muun ohella sillä, että ympäristöturvallisuutta ei voida taata happa muodostavien kiviainesten käsittelyn osalta.

Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 27 on määrätty toiminnassa syntyvien kaivannaisjätteiden luokituksista. Jätejakeita ovat lupamääräyksen mukaan sivukivi, pintamaat ja selkeytysaltaiden pohjalietteet. Lupamääräyksessä on todettu, että pintamaat luokitellaan pysyviksi jätteiksi ja että sivukivet eivät ole pysyvää jätettä. Lupamääräyksessä 29 on määrätty kaivostoiminnassa muodostuvan sivukiven käyttötavoista ja lupamääräyksissä 33–42 kaivannaisjätealueista muun ohella lupamääräyksestä 37 ilmenevällä tavalla siten, että kiilleliusketta saa varastoida korkeintaan kolmen kuukauden ajan. Lupamääräyksessä 30 on määrätty louhittavan sivukiven jätteeksi luokittelemisesta. Vastaavasti lupamääräyksessä 31 on määrätty poistettavan kivennäismaan jätteeksi luokittelemisesta. Siltä osin kuin valituksessa on viitattu sivukivien käyttöön Kokkolan sataman rakennusmateriaalina ja lupapäätöksen puutteellisuuteen, hallinto-oikeus toteaa, että sivukivien käyttäminen esimerkiksi täyttömateriaalina vesistöissä käsitellään erillisenä vesitalouslupaa koskevana hakemuksena, eikä siihen liittyviä vaikutuksia voida arvioida kyseessä olevan kaivoksen ympäristö- ja vesilupa-asian käsittelyn yhteydessä.

Hallinto-oikeus toteaa, että jätejakeiden luokitus sekä niistä annetut samoin kuin sivukiven käsittelystä annetut lupamääräykset hakemuksessa esitettyyn nähden lähtökohtaisesti täyttävät ympäristönsuojelulain ja kaivannaisjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksessa säädetyt vaatimukset, eikä aluehallintoviraston päätöstä ole syytä muuttaa tältä osin valituksessa esitetyn perusteella.

Tarkkailua koskevat vaatimukset

Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja sen asiakumppaneiden valituksessa on siitä tarkemmin ilmenevällä tavalla vaadittu kaivosalueelta lähtevälle vedelle automaattista laadun seurantaa siten, että seurattavia parametrejä olisivat ainakin sameus, sähkönjohtavuus, happamuus ja typpi.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa on vaadittu kloridipitoisten kalliopohjavesien ympäristövaikutusten huomioon ottamista. Hallinto-oikeus toteaa, että vaikka asiassa saadun selvityksen mukaan kloridipitoisuudet ovat korkeahkoja, on niiden määrän toiminnan lyhytaikaisuudesta johtuen katsottava olevan vähäinen. Ottaen huomioon alueen pohjaveden kloridipitoisuus sekä se seikka, että alueella on jossain määrin sulfidipitoisia kiviä, on poistuvan veden laaduntarkkailun osalta perusteltua valvoa veden sähkönjohtavuutta jatkuvatoimisesti. Hallinto-oikeus on siten muuttanut lupapäätöstä ratkaisuosasta ilmenevällä tavalla.

Hallinto-oikeus katsoo, että edellä mainitun perusteella sekä aiemmin haitta-aineiden pitoisuuksista ja toiminnasta lausutun sekä ympäristövaikutusten rajoittamiseksi annettujen lupamääräysten perusteella muiden Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja muutoksenhakijakumppaneiden valituksessa vaadittujen mittausparametrien kuten sameuden, typen tai happamuuden tarkkailun tehostamiselle ei ole tarvetta.

Hallinto-oikeus katsoo, että ottaen huomioon hallinto-oikeuden tarkkailun osalta sähkönjohtavuuden jatkuvatoimista mittausta edellyttävä lupamääräyksen 62 muutos sekä lupamääräys 18 ja muut tarkkailua koskevat lupamääräykset, on kloridipitoisten pohjavesien vaikutus otettu riittävällä tavalla huomioon lupapäätöksessä.

Siltä osin kuin Suomen Luonnonsuojeluliiton ja Ullavan Kalastusseura ry:n valituksissa on vedottu toiminnanharjoittajan hakemuksessa tarkoitettua Syväjärven kaivoksen sekä erillisen, suunnitteluvaiheessa olevan Rapasaaren louhoshankkeen yhteisvaikutukseen ja esitetty, että hankkeesta vesistöille aiheutuva kuormitusta pitäisi lupa-asiassa tarkastella louhosten vuosikymmeniä kestävä yhteisvaikutuksen kautta, hallinto-oikeus toteaa, että ympäristöluvan ja vesitalousluvan myöntämisen edellytyksiä tarkasteltaessa ei voida ottaa huomioon mahdollisia tulevia hankkeita tai toimintoja.

Vesitalousluvan lainmukaisuus

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa on vaadittu valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja hakemuksen hylkäämistä tai asian palauttamista aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi tai toissijaisesti Heinä- ja Syväjärvien kuivattamisesta aiheutuvien menetysten ynnä muun valituksesta tarkemmin ilmenevän vahingon korvaamista. Vaatimusta on perusteltu muun ohella intressivertailun puutteellisuudella. Hallinto-oikeus on edellä ratkaisukohdassa 1 jättänyt tutkimatta vaatimuksen vesilain mukaisten korvauksien määrittämisestä yhdistyksen tekemänä. Koska vaatimus intressivertailun uudelleen suorittamisesta vahingonkorvauksiin liittyen koskee valitusta laajasti tulkiten myös vaatimusta päätöksen kumoamisesta, on hallinto-oikeus ottanut kantaa intressivertailun riittävyteen valituksen mukaisesti Heinäjärven ja Syväjärven kuivattamisesta aiheutuvien menetyksien, vesialueen vähenemisen ja muun omistajaa koskevan haitan ja edunmenetyksen osalta. Hallinto-oikeus ei katso valituksen koskevan avolouhoksen täyttämiseen liittyvää intressivertailua, koska valituksessa, vaatimuksissa tai niiden perusteluissa ei ole tästä mainintaa.

Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään myöntänyt määräaikaisen vesitalousluvan Syvä- ja Heinäjärven kuivattamiseen kaivostoiminnan keston ajaksi ja vesitalousluvan lupamääräyksessä 61 määrännyt, että hakijan tulee myöhemmin panna vireille ennen kaivostoiminnan lopettamista lupahakemus, jolla ratkaistaan järven pysyttämiseen tarvittava käyttöoikeus ja annetaan järven täyttämistä sekä patojen poistamista koskevat lupamääräykset.

Aluehallintovirasto on perustellut vesitalousluvan myöntämistä sillä, että lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille ja yksityisille eduille aiheutuviin menetyksiin. Perusteluissa on arvioitu hankkeen vesistövaikutuksia kaivosalueen ulkopuolella, mutta perustelut eivät sisällä kuivatuksen aiheuttamaa haittaa kaivosalueella. Hankkeesta saatavaa hyötyä aluehallintovirasto on perustellut maininnalla, että hankkeen luvan saajalle tuottama taloudellinen hyöty on merkittävä.

Lupahakemuksen mukaan Syväjärven ja Heinäjärven kuivattamiseen liittyvät käyttöoikeudet ja niistä aiheutuvat korvaukset ratkaistaan kaivoslain mukaisessa toimituksessa. Yhtiön Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksen johdosta antamassa vastineessa on todettu, että hankkeen maa- ja vesialueiden käyttöoikeuksiin liittyvät vahingonkorvaukset on määrätty ratkaisemaan kaivostoiminnan päätyttyä, koska syntyviä vahinkoja on hyvin vaikea arvioida etukäteen.

Edellä mainitusta huolimatta valituksenalaisessa asiassa olisi tullut arvioida tarkemmin kuivatuksen aiheuttamia haittoja yksityiselle edulle vesilain mukaisessa intressivertailussa myös kaivosalueella olevien kuivatettavien järvien osalta. Tältä osin aluehallintoviraston päätöksen perustelut ovat puutteelliset.

Kun kuitenkin otetaan huomioon kuivatuksen lyhytaikaisuus/määräaikaisuus (noin kymmenen vuotta), vesieliöstö ja -lajisto (pääasiassa ahventa), eliöstön palautuminen kuivatuksen päätyttyä, kuivatuksen pinta-ala (4–5 ha), järvien nykyinen käyttö (aluetta käytetään satunnaiseen virkistys ja metsästyskäyttöön), sijainti (ei rakennuksia alle kilometrin etäisyydellä) ja kuivatuksesta aiheutuvan haitan korvaaminen kaivoslain mukaisessa menettelyssä sekä hankkeesta saatava huomattava taloudellinen hyöty, ovat kuivatuksesta saatavat hyödyt huomattavia siitä koituviin menetyksiin verrattuna. Näin ollen järvien kuivatukseen myönnetyn vesilain mukaisen luvan myöntämisen edellytykset ovat täyttyneet edellä mainitusta perustelujen puutteellisuudesta huolimatta.

Aloittamislupa

Suomen Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on vaatinut, että toiminnan aloittamiselle tai valmisteleviin töihin ei tule myöntää lupaa ennen lupien lainvoimaiseksi tuloa. Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintovirasto on 17.6.2019 annetulla päätöksellä nro 157/2019 myöntänyt Keliber Oy:lle luvan aloittaa valituksenalaisen päätöksen mukainen toiminta kaivosalueelle sijoittuvien toimenpiteiden osalta vesienkäsittelyjärjestelmien rakentamisella (laskeutus- ja selkeytysaltaat, pintavalutuskentät), ojien kaivutöillä, irtomaan poistamisella ja läjittämisellä, sivukiven louhimisella (enintään 190 000 t) ja murskauksella kaivosalueen teiden, kenttäalueiden ja maapatojen rakentamista varten, kuivatusvesien johtamisella vesienkäsittelyrakenteiden kautta valituksenalaisen pää-

töksen lupamääräyksen 14 mukaisesti sekä järvipohjasedimentin varastointialueen, läjitys- ja kenttäalueiden sekä toimisto- ja huoltoalueiden rakentamisella. Päätöksen mukaista toimintaa ei saa aloittaa, ennen kuin Keliber Oy on saanut kaivosalueen haltuunsa kaivostoimituksen tai kaivosalueen lunastusluvan kautta tai muulla perusteella. Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintovirasto on perustellut luvan myöntämistä hankkeen valmistelevan rakentamisen pitkällä kestolla ja aloittamisen viivästymisen aiheuttamalla merkittäväillä taloudellisilla menetyksillä. Ottaen lisäksi huomioon, ettei asiassa saadun selvityksen mukaan kaivosalueen valmistelevalle rakentamisella tule ennalta arvioiden olemaan ympäristövaikutuksia, jotka muodostaisivat luvan myöntämisen esteen, hallinto-oikeus katsoo, ettei aloitusluvan täytäntöönpanon kieltämiselle ole perusteita.

Yhteenveto

Edellä aikaisemmin lausutun perusteella ja aluehallintoviraston päätöksen perustelut huomioon ottaen Keliber Oy:n suunnitellusta kaivostoiminnasta, toiminnalle asetetut lupamääräykset hallinto-oikeuden niihin tekemä muutos huomioon ottaen ei aiheudu terveyshaittaa, erityisten luonnonolosuhteiden huononemista taikka vedenhankinnan tai tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista, kohtuutonta räsitusta tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Hankkeen ei myöskään voida katsoa vaarantavan Kokemäenjoen, Selkämeren ja Saaristomeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman tavoitteita. Näin ollen ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ja, kun hankkeesta vesilain mukaisessa arvioissa yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin, myös vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt luvan myöntämisen edellytykset ovat täyttyneet, eikä aluehallintoviraston päätöstä ole syytä kumota tai enemmälti muuttaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu tiedoksi julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Kaustisen kunnanhallituksen, Kruunupyyn kunnanhallituksen ja Kokkolan kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä julkaisemalla tieto kuulutuksesta noudattaen, mitä kuntalain 108 §:ssä säädetään. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaku

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisäännistä eli viimeistään 23.7.2021.

Valitusosoitus on liitteenä HallJk (01.20).

Diaarinumerot

00356/19/5399

00357/19/5399

00359/19/5399

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janne Marttila ja Arto Hietaniemi sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Juha Väisänen.

Janne Marttila

Juha Väisänen

Arto Hietaniemi

Hallinto-oikeuden esittelijä

Riikka Salo

Asiaa ratkaistaessa on suoritettu äänestys. Äänestyslausunto on päätöksen liitteenä.

Toimituskirjan antaja:

Anu Sara
lainkäyttösihteeri

Diaarinumerot

00356/19/5399

00357/19/5399

00359/19/5399

Jakelu

Päätös ja maksu

1. Ullavan kalastusseura r.y.
oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
(*Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.*)

2. Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunta ym.
maksutta
Asiamies: [REDACTED]

3. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry
oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
(*Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.*)

Jäljennös maksutta

Keliber Oy

Asiamies: [REDACTED]

Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen/
Kokkolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta

Kokkolan kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Kokkolan kaupunginhallitus

Kaustisen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen/
Kaustisen kunnan ympäristölautakunta

Kaustisen kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kaustisen kunnan kaavoitusviranomainen

Kaustisen kunnanhallitus

Kruunupyyn kunnan ympäristönsuojeluviranomainen/
Kruunupyyn kunnan lupajaosto

Kruunupyyn kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kruunupyyn kunnanhallitus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Kalatalouspalvelut, sähköisesti

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisesti

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Patoturvallisuusviranomainen, sähköisesti

Keski-Pohjanmaan liitto

Metsähallitus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Geologian tutkimuskeskus

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, sähköisesti
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

ARS

Äänestyslausunto

Hallinto-oikeustuomari Hietaniemi:

Ratkaisu

Tutkin kaikki valitukset ja niissä esitetyt vaatimukset.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksesta kumoan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 20.2.2019 antaman ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksen ja 17.6.2019 antaman päätöksen, joka koskee 20.2.2019 annetun päätöksen täytäntöönpanoa.

Palautan hakemukset Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Asian näin päättyessä lausuminen Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja sen asiakumppaneiden sekä Ullavan kalastusseura ry:n valituksesta raukeaa.

Perustelut

Valitusten tutkiminen

Vesilain 15 luvun 2 §:n 2 kohdan mukaan muutosta mainitun lain nojalla annettuun päätökseen saa hakea rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät. Vastaavalla tavalla valitusoikeus ympäristönsuojelulain 191 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella on mainitun tarkoituksen omaavalla rekisteröidyllä yhdistyksellä, jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Vesilain yksityiskohtaisten perustelujen (HE 277/2009 vp, s. 176) mukaan pykälä vastaisi aiemman vesilain (264/1961) 17 luvun 1 §:n 2 momenttia. Perustelujen mukaan pykälän 2 kohdan mukaista järjestöjen valitusoikeutta täsmennettäisiin niin, että valitusoikeus rajautuisi järjestön sääntöjen mukaisen toiminta-alueen mukaisesti. Aiemman vesilain 17 luvun 1 §:n ja samaan aikaan säädetyn ympäristönsuojelulain perusteluista (HE 84/1999 vp, s. 90, 91 ja 116) käy ilmi, että vireillepano-oikeuden laajentaminen koskemaan yhdistyksiä olisi perustuslain 20 §:n 2 momentin tavoitteiden mukaista ja että myös unionilainsäädännössä sekä niin sanotussa Århusin sopimuksessa (Århusissa 25 päivänä kesäkuuta 1998 tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehty yleissopimus) on pidetty tärkeänä vireillepano-oikeuden laajentamista järjestöille.

Mainitun sopimuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaan kukin sopimuspuoli varmistaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, että niillä, jotka kuuluvat yleisöön,

jota asia koskee, ja a) joiden etua asia riittävästi koskee, tai vaihtoehtoisesti b) jotka väittävät oikeuksiensa heikentyvän, jos sopimuspuolen hallintolainkäyttöä koskevassa säännöstössä niin edellytetään, on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa ja/tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä minkä tahansa 6 artiklan määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen, toimen tai laiminlyönnin asiasisällön tai niihin liittyvien menettelyjen laillisuus sekä vastaavasti muiden tämän yleissopimuksen asiaankuuluvien määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen, toimen tai laiminlyönnin asiasisällön tai niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi kansallisen lainsäädännön määräysten mukaisesti ja rajoittamatta tämän artiklan 3 kappaleen soveltamista. Mainitun sopimuksen 2 artiklan 5 kohdan mukaan "yleisöllä, jota asia koskee" tarkoitetaan yleisöä, johon ympäristöä koskeva päätöksenteko vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, taikka yleisöä, jonka etua se koskee; ympäristönsuojelua edistäviä ja kansallisen lainsäädännön vaatimukset täyttäviä valtiosta riippumattomia järjestöjä pidetään tätä määritelmää sovellettaessa yleisönä, jonka etua asia koskee.

Lähes vastaavalla tavalla tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin (2011/92/EU, YVA-direktiivi) 1 artiklan 2 kohdan e alakohta ja 11 artiklan 3 kohta sekä teollisuuden päästöistä annetun direktiivin (2010/75/EU, teollisuuspäästödirektiivi) 25 artiklan 1 ja 3 kohta edellyttävät jäsenvaltioiden varmistavan, että kaikilla kansallisen lainsäädännön vaatimukset täyttävillä valtiosta riippumattomilla järjestöillä on oikeus saattaa mainittujen direktiivien soveltamisalaan kuuluvien päätösten laillisuus tuomioistuimen tutkittavaksi. Myös direktiivien mukaan järjestöjen edun katsotaan olevan riittävä muutoksenhakuoikeuden perustaksi.

Edellä mainitut lainkohdat huomioon ottaen muutoksenhakijana oleva Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry täyttää ne edellytykset, jotka kansallisessa lainsäädännössä vaaditaan valitusoikeuden syntymiseksi. Yhdistyksellä siis on kiistatta valitusoikeus nyt valituksen kohteena olevasta aluehallintoviraston päätöksestä. Edellä mainitut lain esityöt, Århusin sopimus ja unionilainsäädäntö huomioon ottaen yhdistyksen valitusoikeus edellyttää vain kansallisen lainsäädännön edellytysten täyttymistä, eikä asianosaisen valitusoikeuden syntymistä vastaavalla tavalla sitä, että päätös välittömällä tavalla loukkaisi yhdistyksen oikeutta tai etua. Tähän nähden yhdistyksellä on oikeus valituksessaan vaatia aluehallintoviraston päätöksen muuttamista myös siten, että päätöksessä tulee käsitellä haitankärsijöille maksettavat haittakorvaukset, kuten Heinäjärven ja Syväjärven kuivattamisesta aiheutuvat menetykset, vesialueen väheneminen ja muu omistajaa koskeva haitta ja edunmenetykset sekä määrätä korvaussummat luvansaajan maksettavaksi. Valituksen tutkimiselle tältäkin osin ei ole lainsäädännöstä johtuvaa estettä ja tämän vuoksi valitukset on tutkittava kokonaan. Myös Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa esitetty vaatimus aluehallintoviraston päätöksen muuttamisesta siten, että päätöksessä tulee käsitellä haitankärsijöille maksettavat haittakorvaukset, vesialueen väheneminen ja muu omistajaa koskeva haitta ja edunmenetykset sekä määrätä korvaussummat luvansaajan maksettavaksi, on näin ollen tutkittava.

Pääasiaratkaisu

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on valituksenalaisen päätöksen kumoamista koskevan vaatimuksen tueksi vedonnut muun ohella siihen,

että päätöksessä on puutteellisesti huomioitu yleistä etua kohtaan syntyvät haitat ja menetykset, joita on määrätty maksamaan kalatalousmaksulla. Yhdistys on kiinnittänyt huomiota siihen, että muita haittoja tai korvattavaa vahinkoa ei ole katsottu aiheutuvan sekä siihen, että intressivertailussa olisi tullut käsitellä haitankärsijöille maksettavat haittakorvaukset, kuten Heinäjärven ja Syväjärven kuivattamisesta aiheutuvat menetykset, vesialueen väheneminen ja muu omistajaa koskeva haitta ja edunmenetys. Asiassa on näiden valituksessa esitettyjen perusteiden johdosta tarkasteltava sitä, onko vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentissa 2 kohdassa tarkoitettu vertailu hankkeesta aiheutuvien haittojen ja hyötyjen suhteesta suoritettu asianmukaisesti arvioimalla hankkeesta aiheutuvat haitat oikein ja onko vesilain mukainen lupa voitu myöntää.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Vesilain 3 luvun 6 ja 7 §:ssä on säädetty yleisten ja yksityisten menetysten arvioimisesta.

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstä todeten muun ohella, että Syväjärven ja Heinäjärven tyhjentäminen on tarpeen kysymyksessä olevan malmi-esiintymän hyödyntämisen mahdollistamiseksi. Perustelujen mukaan kaivostoiminnan päätyttyä Syväjärven ja Heinäjärven tilalle syntyneen avolouhoksen annetaan täyttyä vedellä. Hankkeen luvan saajalle tuottama taloudellinen hyöty on päätöksen perustelujen mukaan merkittävä. Hankkeen haittoja on arvioitu todeten muun ohella, että Syväjärven ja Heinäjärven tyhjentäminen voi aiheuttaa vähäistä, vesien johtamisen aikaista veden samentumista alapuolisessa Ruohojärvenojassa. Lisäksi on viitattu viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen häviämiseen ainakin kaivostoiminnan ja sen jälkeisen alueen kunnostamisen ajaksi. Lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta saatava hyöty on aluehallintoviraston päätöksen perustelujen mukaan huomattava verrattuna siitä yleisille ja yksityisille eduille aiheutuviin menetyksiin.

Lupa järvien kuivattamiseen on myönnetty hakemuksessa esitetyllä tavalla määräaikaisena. Keliber Oy on siis hakenut lupaa Syväjärven ja Heinäjärven määräaikaiselle kuivattamiselle. Aluehallintoviraston päätöksen mukaan lupa on voimassa kaivostoiminnan keston ajan. Yhtiö on esittänyt kaivostoiminnan kestoksi 3,5–4 vuotta. Hankkeen seurauksena Syväjärvi ja Heinäjärvi nyky muodossaan kuitenkin lakkaavat tosiasiaa olemasta. Niiden paikalle syntyvän avolouhoksen täyttyminen kestää arviolta 5–10 vuotta. Vaikka järvien kuivattaminen kestääkin vain kaivostoiminnan keston ajan, eivät olosuhteet Syväjärven ja Heinäjärven palautu ennalleen välittömästi sen jälkeen, kun kuivattaminen lopetetaan. Vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa muun ohella, jos hanke voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista, tai muulla siihen verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua. Siihen nähden, että hanke aiheuttaa pysyviä seurauksia Syväjärven ja Heinäjärven, on hankkeella myös sellaisia vaikutuksia, joita ei aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa ole otettu huomioon vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua intressivertailua suoritettaessa.

Asiakirjoista tarkemmin ilmenevällä tavalla Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on

hakemuksen johdosta antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, että muodostuvasta uudesta vesialueesta olisi laadittava tarkemmat suunnitelmat ja jälkihoitosuunnitelmassa olisi esitettävä, miten Ruohovedenojan kulku järjestetään järvien täyttymisen aikana, jotta Ruohojärvenoja ei pääse kuivumaan. ELY-keskuksen mukaan alueen sulkemissuunnitelma olisi tullut liittää osaksi lupahakemusta. Yhtiö on vastineessaan todennut, että viimeistään 12 kuukautta ennen toiminnan päättymistä toimitettavassa jälkihoitosuunnitelmassa esitetään muun muassa vesien ohjaaminen louhokseen ja sen ohi suoraan Ruohojärvenojaan louhoksen täyttymisen aikana sekä arvio rantaviivan sijainnista toiminnan päätyttyä.

Vesilain 11 luvun 3 §:ssä ja vesitalousasetuksessa on säädetty siitä, mitä vesitalouslupahakemuksessa pitää esittää. Mainitun asetuksen 2 §:n mukaan vesitaloushanketta koskevassa hakemuksessa on tarpeellisessa laajuudessa esitettävä muun ohella selvitys laskelmineen vedenkorkeuksista ja virtaamista ja hankkeen vaikutuksista niihin, selvitys hankkeen vaikutuksista ranta-alueisiin sekä rakennuksiin, rakenteisiin ja laitteisiin, perusteltu arvio vesilain 3 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitetuista hankkeen aiheuttamista menetyksistä yleiselle edulle sekä yksityiselle edulle kiinteistö- ja henkilökohtaisesti eriteltyinä, ehdotus toimenpiteiksi hankkeesta aiheutuvien menetysten estämiseksi tai vähentämiseksi sekä ehdotus edunmenetysten korvaamiseksi sekä selvitys veden laadusta ja vesistön tilasta ja hankkeen vaikutuksista niihin samoin kuin selvitys kalastosta ja kalastuksesta ja hankkeen vaikutuksista niihin. Mainittuja seikkoja koskeva selvitys on hakemuksessa jäänyt osittain puutteelliseksi ja yhtiö on viitannut siihen, että tulee esittämään näitä tietoja jälkihoitosuunnitelmassa, jota koskien aluehallintovirasto on antanut lupamääräyksen 66. Lisäksi aluehallintovirasto on antanut vesitalousluvan osalta antanut lupamääräyksen 61, jossa on todettu, että hakijan tulee laittaa aluehallintovirastoon vireille hyvissä ajoin, kuitenkin vähintään 12 kuukautta ennen kaivostoiminnan lopettamista, lupahakemus, jolla ratkaistaan uuden järven pysyttämiseen tarvittava käyttöoikeus ja annetaan järven täyttämistä sekä patojen poistamista koskevat lupamääräykset.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista. Ympäristönsuojelulain esitöiden (HE 213/2014 vp) mukaan pykälä vastaisi suurimmaksi osaksi voimassa olleen ympäristönsuojelulain (86/2000) 43 §:ää. Viimeksi mainitun lainkohdan perustelujen (HE 84/1999 vp) mukaan määräyksiä voitaisiin antaa kunnostamisesta, kuten maa-ainesten vaihtamisesta tai peittämisestä. Muut toimenpiteet toiminnan lopettamisen jälkeen voisivat liittyä esimerkiksi puhdistamolaitteiden tai johtojen purkamiseen taikka rakenteiden poistamiseen. Vielä on todettu, että määräyksillä voitaisiin tämän lisäksi edellyttää, että riittävän ajoissa ennen toiminnan lopettamista viranomaiselle olisi esitettävä suunnitelma ympäristönsuojelutoimista ja tarkkailun järjestämisestä.

Vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi erityisestä syystä antaa hakemusasiansa päätöksen yksittäisestä asiakysymyksestä ennen asian ratkaisemista muilta osin. Lainkohdan perusteluissa (HE 277/2009 vp) on todettu muun ohella seuraava: ”Vesitaloushanketta koskeva hakemus tulisi lähtökohtaisesti ratkaista kerralla kaikilta osiltaan. Hakemusia tulisi ratkaista kaksivaiheisessa menettelyssä nykyiseen tapaan vain, kun siihen on riittäviä

perusteita. Lähtökohtaisesti toiminnan nopeamman aloittamisen mahdollistavan kaksivaiheisen menettelyn soveltaminen on hakijan intressissä. Vesilain aikana hakemusasioita on määrätty kaksivaiheiseen menettelyyn pääsääntöisesti hakijan tätä koskevan esityksen johdosta. Kaksivaiheisen menettelyn soveltaminen ei kuitenkaan olisi sidoksissa hakijan tätä koskevaan vaatimukseen, vaan aluehallintovirasto voisi nykyiseen tapaan päättää asiasta viran puolesta. Menettelyn soveltamisalaa ei rajattaisi tietyyppisiin hankkeisiin tai tilanteisiin. Ei kuitenkaan ole ajateltavissa, että hanke voitaisiin säännöksen nojalla pilkkoa jonkin tahon näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti palasiin, vaan lähtökohtana on hankkeen oikeudellinen arviointi yhtenä kokonaisuutena. Tyypillisesti kyseeseen tulisi siten itsenäinen osa hankkeesta, että hakija voisi halutesaan hakea sanotulle hankkeen osalle erikseen lupaa. Tällainen tilanne voisi esimerkiksi olla käsillä satamahankkeeseen liittyvä kulkuväylien rakentaminen tai vedenottohankkeeseen liittyvä siirtolinjan rakentaminen.”

Siltä osin kuin lupaa haettaessa on ja täytyykin olla käsitys ja arvio siitä, millaisia rakenteellisia ja luonnontaloudellisia muutoksia hanke tulee aiheuttamaan vesistöissä, ei vesitalousluvan myöntämisharkintaa voida jättää mahdollisen niin sanotun jälkihoitosuunnitelman yhteydessä harkittavaksi. Jälkihoitosuunnitelman käsittelyn yhteydessä voidaan antaa lähinnä ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja määräyksiä. Vesilain mukainen luvanmyöntämisedellytysten harkinta perustuu vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta huomioon ottaen hankkeen kokonaisuuden vaikutusten tarkasteluun, eikä hankkeen vaikutuksia mainittu lainkohta huomioon ottaen voida tarkastella useassa eri osassa kuin vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan vesitaloushankkeella tarkoitetaan vesi- tai maa-alueella toteutettavaa toimenpidettä tai rakennelman käyttämistä, joka voi vaikuttaa pinta- tai pohjaveteen, vesiympäristöön, vesitalouteen tai vesialueen käyttöön. Nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa vesitaloushanke ei muodostu yksin Syväjärven ja Heinäjärven määräaikaisesta kuitvattamisesta vaan siitä kokonaisuudesta, joka käsittää toimenpiteet veden palauttamiseksi alueelle muodostuvalle uudelle vesialueelle. Kysymys on vesitaloushankkeesta, jossa hankkeen olennaisena osana hakemuksen perusteella on se, että Syväjärvi ja Heinäjärvi nykyisessä muodossaan menetetään ja vesi palautetaan Syväjärven ja Heinäjärven paikalle syntyvään avolouhokseen. Lupa-hakemuksen tulisi sisältää hankkeen kaikkien vesistövaikutusten osalta riittävä selvitys intressivertailun suorittamiseksi. Vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua tapauksesta ei nyt voida katsoa olevan kysymys siitäkään syystä, että tällaista menettelyä hakija ei ole esittänyt eikä aluehallintovirasto ole ratkaissut ja perustellut asiaa lupamääräyksen 61 osalta muun ohella lainkohdassa tarkoitettujen erityisten syiden osalta siten, että kyse ylipäätään olisi tuossa lainkohdassa tarkoitettua tilanteesta. Käsillä olevaa tilannetta ei voida verrata hallituksen esityksessä mainittuihin vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentin mukaisessa menettelyssä ratkaistaviksi tarkoitettuihin satamahankkeeseen liittyvään kulkuväylien rakentamiseen tai vedenottohankkeeseen liittyvään siirtolinjan rakentamiseen, eikä mainitussa lainkohdassa tarkoitettu menettely siten sovellu asiaan. Siltä osin kuin vesitalouslupa on myönnetty, ei kysymys siis ole ollut sellaisesta yksittäisestä asiakysymyksestä, josta lupaviranomainen olisi voinut vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla antaa päätöksen ennen asian ratkaisemista muilta osin.

Edellä mainittuun nähden hakemuksessa ei ole esitetty vesilain mukaisen lupaharkinnan kannalta riittävää selvitystä vesitaloushankkeesta siltä osin kuin kysymys on muodostuvasta uudesta vesialueesta, esimerkiksi sen rantaviivan sijainnista, veden palauttamisesta muodostuvalle vesialueelle ja hankkeen kokonaisvaikutuksista veden laatuun ja vesistön tilaan sekä kalatalouteen suhteessa siihen, että Syväjärven ja Heinäjärven vesialueet eivät palaudu ennalleen vaan tosiasiassa Syväjärvi ja Heinäjärvi häviävät. Esimerkiksi yleisluontoista arviota siitä, että hankkeella saattaa olla positiivisia vaikutuksia kalastoon ei voida pitää riittävänä selvityksenä, kun hakemuksessa ei ole esitetty, millaisin toimin kalaston palautumiseen pyritään vaikuttamaan ja kauanko kalakannan palautuminen entiselleen ilman aktiivisia toimenpiteitä tulisi kestämään. Myöskään ei lupaharkinnan suorittamisen kannalta voida pitää riittävänä, että hakija on todennut esittävänsä jälkihoitosuunnitelmissa muun muassa vesien ohjaamisen louhokseen ja sen ohi suoraan Ruohojärvenojaan louhoksen täytty-misen aikana sekä rantaviivan sijainnin toiminnan päätyttyä. Siihen nähden, mitä edellä on todettu vesitaloushankkeen käsitteestä ja sen soveltamisesta nyt kysymyksessä olevaan asiaan sekä vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun menettelyn soveltumisesta asiaan, on aluehallintoviraston suorittama vesilain 3 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu harkinta ollut olennaisesti puutteellinen johtuen siitä, että lupaa on haettu ja se on myönnetty määräaikaisena ja vain Syväjärven ja Heinäjärven määräaikaiseen kuivattamiseen, eikä hakijalle ole varattu tilaisuutta täydentää hakemusta siten, että se kattaisi Syväjärven ja Heinäjärven hävittämiseen johtavan koko vesitaloushankkeen ja siis myös veden palauttamisen muodostuvalle alueelle ja että se siten sisältäisi vesitaloushankkeen luvan myöntämisedellytysten harkinnan kannalta riittävät tiedot. Nyt kysymyksessä olevaa hanketta varten tarpeellista vesitalouslupaa ei ilman koko vesitaloushankkeen kattavan asianmukaisen lupahakemuksen ja siihen perustuvan intressivertailun suorittamista ole voitu myöntää.

Kun otetaan huomioon edellä mainitun lisäksi, että hakemuksessa tarkoitettu ympäristöluvan nojalla harjoitettava toiminta edellyttää vesitalousluvan olemassaoloa ja että vesitalouslupahakemuksessa esitettävät tiedot voivat lähtökohtaisesti vaikuttaa myös ympäristöluvassa annettaviin määräyksiin, on valituksenalainen päätös kumottava ja asia palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Valituksenalaisen päätöksen tultua kumotuksi, myös lupa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta on kumottava, eikä asiassa ole tarpeen ottaa kantaa Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n valituksessa esitettyihin muihin valitusperusteisiin eikä luvan muuttamista koskeviin vaatimuksiin, eikä myöskään Kälviän-Ullavan yhteisten vesialueiden osakaskunnan ja sen asiakumppaneiden sekä Ullavan kalastusseura ry:n valituksissa esitettyihin vaatimuksiin valituksenalaisen päätöksen muuttamisesta. Myöskään lausuminen valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevasta vaatimuksesta ei ole tarpeen ja lausuminen myös siitä raukeaa.

Asiassa merkitykselliset oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 5 § 1 momentti 1 ja 2 kohta, 6 §, 39 § 2 momentti, 40 § 1 momentti, 47 §, 48 § 1 ja 2 momentti, 49 §, 52 § 1 momentti, 94 §:n 1 ja 3 momentti ja 201 §

Vesilaki (587/2011) 1 luku 3 § 1 momentti 1–3, 9 ja 10 kohta, 3 luku 2 § 1 ja 2 momentti, 4 § 1 momentti 2 kohta, 6 § 1 ja 2 momentti, 7 § 1 ja 2 momentti, 8 § 1 momentti, 10 § 1 momentti, 11 § 1 momentti, 16 §, 20 § 1 momentti ja

21 § 1 momentti, 11 luku 3 § 1 ja 2 momentti, 5 § 1 momentti, 12 § 1 momentti, 17 § 1 ja 2 momentti, 18 §, 19 § 1 momentti, 21 § 1 momentti sekä 13 luku 7 § 1 momentti

Valtioneuvoston asetus vesitalousasioista (1560/2011) 2 § 1 ja 2 momentti

Vakuudeksi

Riikka Salo

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaan-
nista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>